flacăra

anul XXXVI
11 (1 656)
VINERI
13 MARTIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Încă o prestigioasă filă
în cronica politicii
externe românești

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, într-un nou itinerar de pace, înțelegere și cooperare în țări ale Asiei

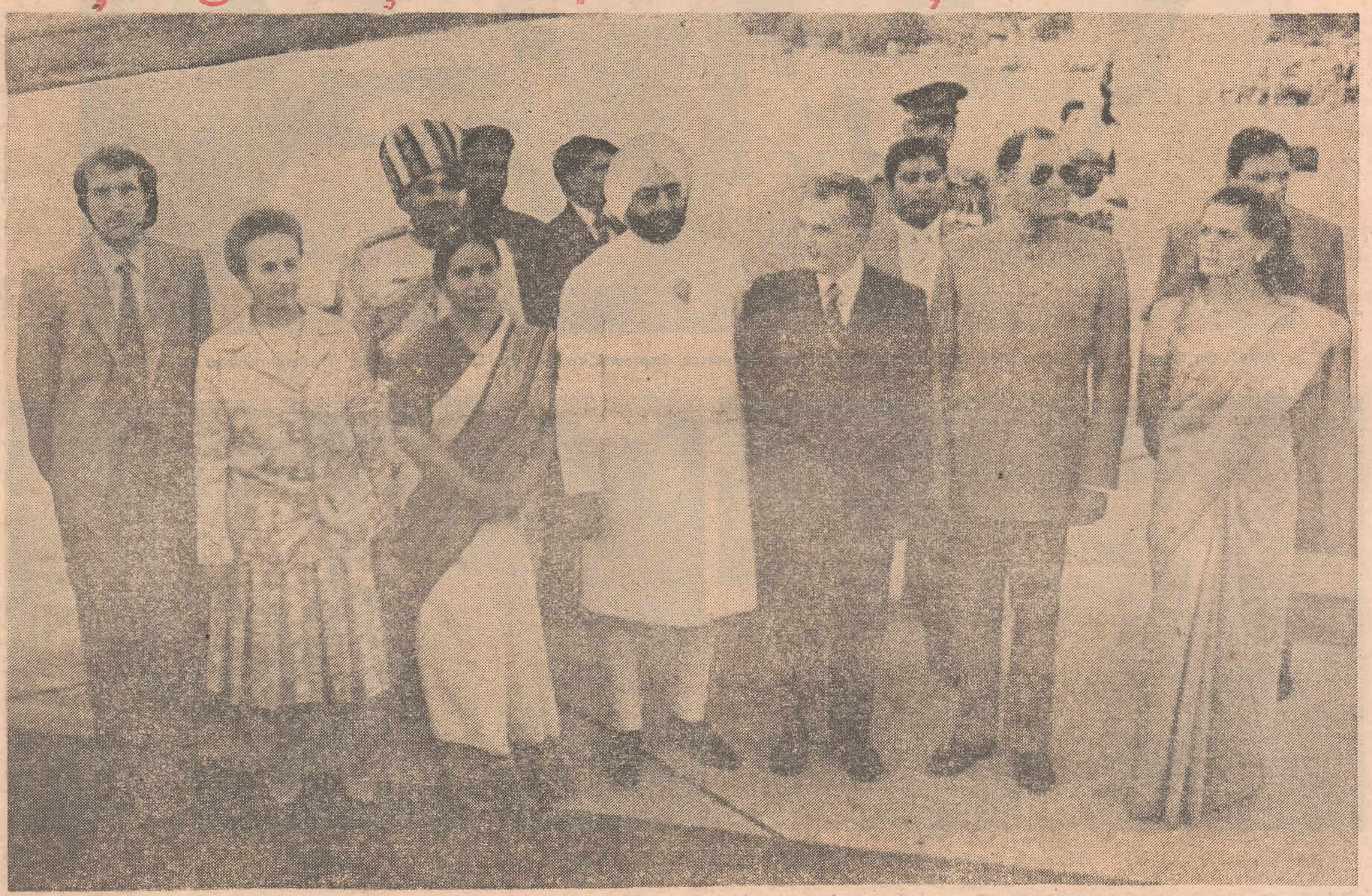

ROMÂNIA — INDIA

o prietenie trainică, o colaborare tot mai activă

Sub aceste generoase auspicii, cu aceste rodnice concluzii s-a desfășurat vizita oficială de prietenie a înalților soli ai poporului român în Republica India

comentariu în paginile 2–3

În acest număr :

Bunești — o vatră de oameni buni
paginile 12–13

Cine gîndește are și energie!
grupaj de articole și reportaje, pagina 5

„Creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire"
paginile 14–15

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE

ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,

Aspect din timpul convorbirilor oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și primul-ministru Rajiv Gandhi

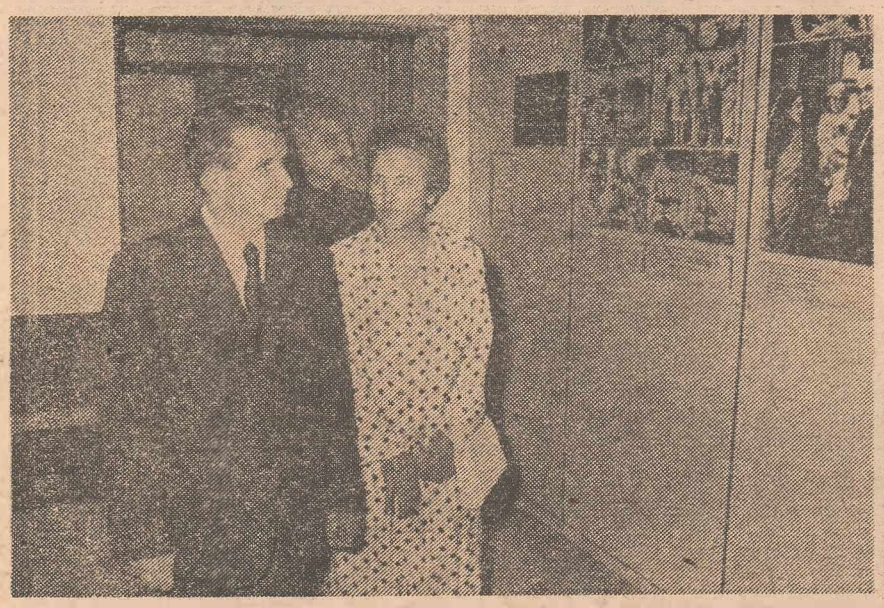

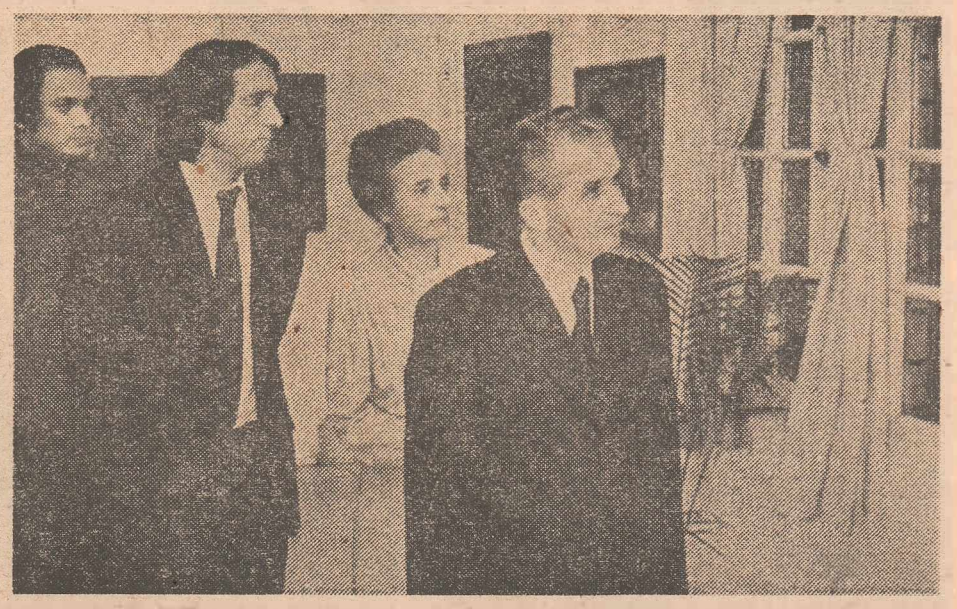

Momente din timpul vizitelor la Memorialul Indira Gandhi și Galeria națională de artă modernă

Relațiile de prietenie și colaborare fructuoasă româno-indiene au vechi și bogate tradiții. Aceste relații au dobîndit valori și dimensiuni noi în perioada postbelică, și cu deosebire în ultimele două decenii. În prezent, România și India se simt apropiate atît prin raporturile de prietenie și cooperare pe care le-au stabilit și pe care le dezvoltă în diferite domenii de interes comun, cît și prin eforturile pe care le depun în vederea asigurării unui climat internațional de pace, de respectare a independenței și suveranității naționale, de înțelegere și colaborare. În afara schimburilor comerciale, care urmează să se dubleze pînă în anul 1990, există o serie de acțiuni de cooperare în domenii ca industria chimică, a explorării și exploatării petrolului, a construcțiilor navale și altele. La Gauhati, Haldia și Kudremuch, au fost construite obiective care constituie remarcabile repere ale colaborării rodnice dintre țările noastre. În repetate rînduri conducătorii indieni și-au exprimat satisfacția și aprecierea pentru sprijinul acordat de România în valorificarea bogățiilor naturale ale Indiei, în folosul poporului indian. Pe planul vieții internaționale, la ONU, în cadrul „Grupului celor 77", precum și în cadrul mișcării de nealiniere, la ale cărei activități țara noastră participă în calitate de invitat, România și India conlucrează strîns, sporindu-și contribuția comună la întărirea păcii și securității în lume, la soluționarea complexelor probleme ale contemporaneității, în interesul dezvoltării libere, independente a fiecărei națiuni. În dezvoltarea continuă și rodnică, reciproc avantajoasă a relațiilor româno-indiene, o importanță deosebită au avut-o și o au întîlnirile și convorbirile la nivel înalt, care au conferit de fiecare dată noi dimensiuni raporturilor dintre țările și popoarele noastre. În ultimii douăzeci de ani au avut loc mai multe întîlniri româno-indiene la nivel înalt, fiecare deschizînd perspective tot mai largi cooperării pe plan bilateral și în viața internațională. În acest context se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în India a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, efectuată la invitația președintelui Republicii India, Giani Zail Singh, și a primului ministru Rajiv Gandhi.

Cu prilejul vizitei, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întîlnit cu președintele Giani Zail Singh. Șeful statului indian a salutat călduros vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în India, vizită ce se înscrie ca un eveniment de seamă în evoluția raporturilor tradiționale dintre cele două țări. Totodată, el a exprimat satisfacția de a se întîlni cu președintele României și de a avea împreună convorbiri în probleme de interes comun. Președintele Nicolae Ceaușescu, a subliniat Giani Zail Singh, este un mare prieten al Indiei și țara mea se mîndrește cu prietenia statornicită cu România. Președintele Indiei a dat o înaltă apreciere activității și inițiativelor președintelui Nicolae Ceaușescu pentru promovarea păcii și înțelegerii internaționale. Președintele României a mulțumit pentru invitația de a vizita India, pentru calda ospitalitate cu care au fost întîmpinați, arătînd că vede în aceasta o expresie a sentimentelor de profundă prietenie și stimă pe care și le nutresc reciproc cele două popoare. În continuare, s-a procedat la un schimb de păreri cu privire la căile și mijloacele de dezvoltare mai intensă a conlucrării multilaterale dintre cele două țări. Abordîndu-se probleme ale situației internaționale, s-a exprimat îngrijorarea față de continuarea cursei înarmărilor, față de efectuarea de experiențe nucleare și s-a subliniat necesitatea ca toate țările să acționeze energic în direcția dezarmării, pentru a ajunge la acorduri concrete în vederea reducerii armamentelor și, în continuare, a lichidării lor. În acest cadru, au fost apreciate recentele propuneri ale Uniunii Sovietice privind retragerea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa și s-a exprimat convingerea că un acord în această privință, de o necesitate stringentă, este posibil. Schimbul de opinii privind alte aspecte importante ale vieții internaționale a relevat necesitatea întăririi rolului țărilor mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare în soluționarea problemelor majore cu care se confruntă omenirea în momentul de față. Cei doi șefi de stat s-au pronunțat pentru soluționarea globală a problemelor subdezvoltării, pentru a se acționa în continuare în vederea instaurării unei noi ordini economice mondiale. S-a apreciat că promovarea largă a conlucrării româno-indiene pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate corespunde dorinței și aspirațiilor ambelor popoare de pace și progres, este în interesul lor, al cauzei destinderii și cooperării între națiuni.

Un larg evantai de probleme au fost abordate și în timpul convorbirilor oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și primul-ministru Rajiv Gandhi. În acest context, au fost evidențiate bunele relații dintre România și India, care s-au amplificat și s-au întărit continuu, pe baza deplinei egalități în drepturi, a stimei și avantajului reciproc. Au fost subliniate progresele înregistrate pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural, precum și posibilitățile existente pentru extinderea mai susținută a raporturilor româno-indiene. S-a apreciat

A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎN REPUBLICA INDIA

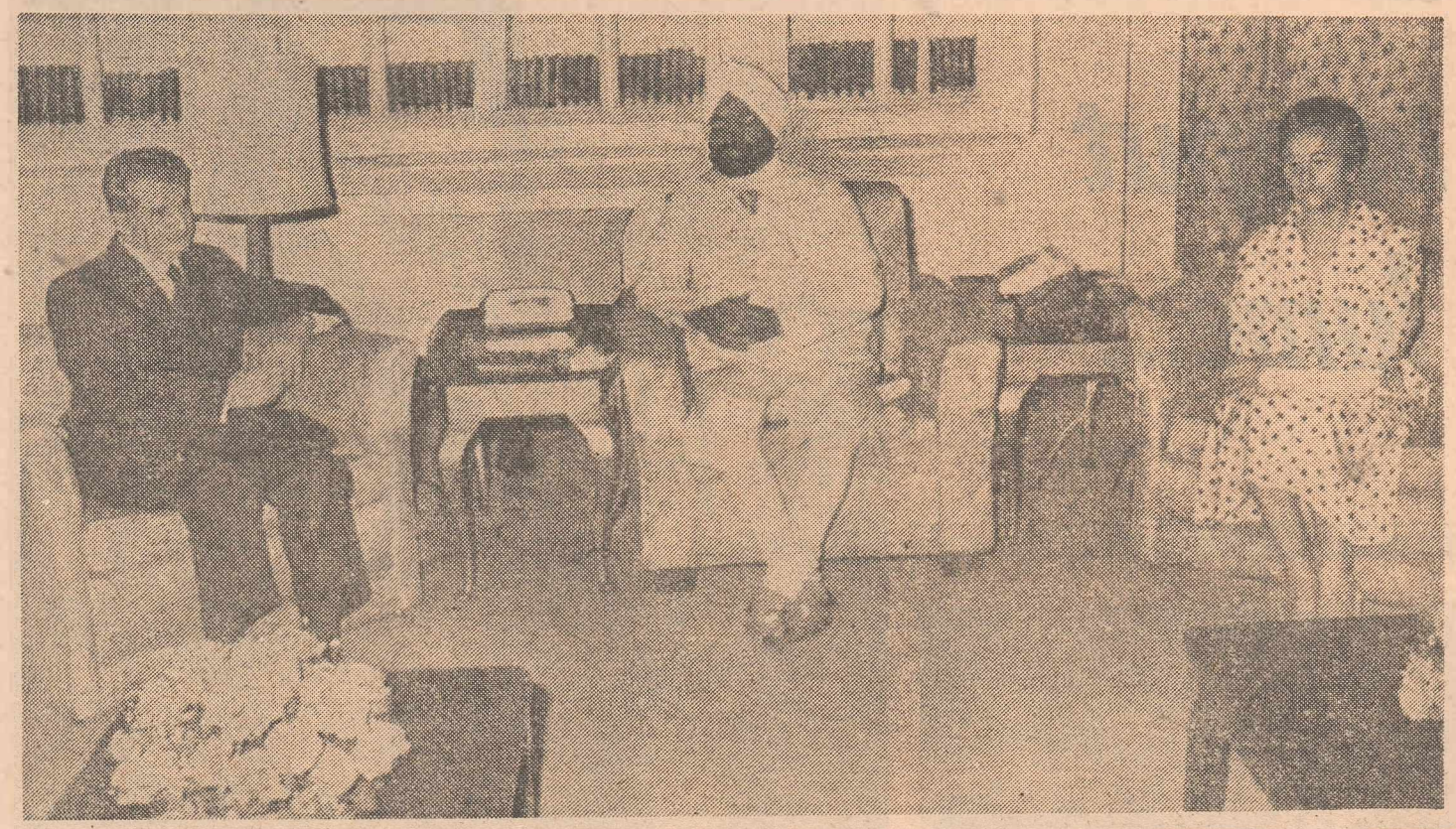

Aspect de la întîlnirea cu președintele Republicii India

Un simbol al trăiniciei relațiilor româno-indiene : arborele plantat în octombrie 1969 de președintele Nicolae Ceaușescu

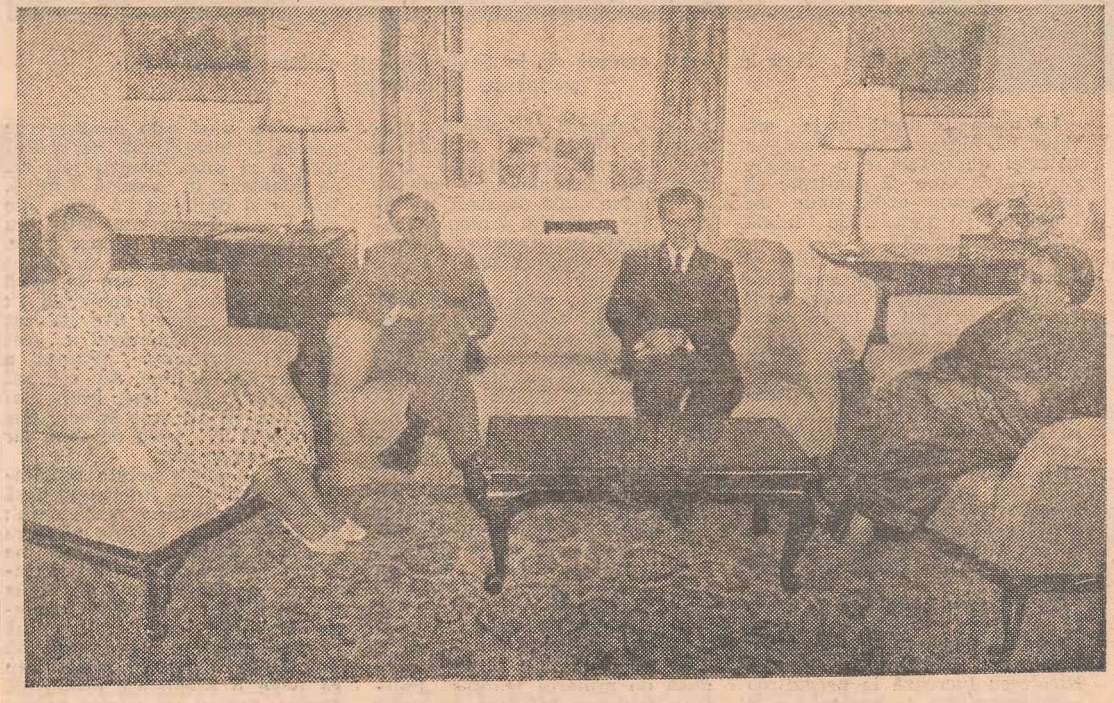

Imagine de la primirea vicepreședintelui Republicii India

că potențialul actual al economiilor celor două țări oferă condiții pentru intensificarea și diversificarea relațiilor economice, îndeosebi ale cooperării în domeniul industriei extractive, al metalurgiei, energiei și petrolului, construcțiilor de mașini, precum și pentru creșterea și intensificarea schimburilor comerciale. A fost relevată importanța constituirii de societăți mixte în diferite domenii de interes comun, precum și a dezvoltării conlucrării pe terțe piețe. S-a apreciat că există largi posibilități pentru dezvoltarea generală a relațiilor economice bilaterale, a colaborării și cooperării în producție, pe baze stabile și de lungă durată, pentru realizarea unor importante obiective economice. S-a convenit, de asemenea, să se acționeze în direcția lărgirii colaborării în domeniile științei și tehnologiei, precum și pentru folosirea posibilităților existente de conlucrare în cultură, învățămînt și în alte sfere de activitate.

Președintele Nicolae Ceaușescu și primul-ministru Rajiv Gandhi au avut și un larg schimb de vederi în legătură cu aspecte actuale ale vieții politice din lume. Apreciindu-se că situația în lume continuă să fie gravă și complexă, s-a subliniat necesitatea unirii eforturilor tuturor popoarelor, ale forțelor progresiste de pretutindeni în vederea opririi cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, spre o catastrofă nucleară, pentru afirmarea politicii de destindere, securitate, pace, înțelegere și largă conlucrare între toate națiunile lumii. S-a relevat că problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, asigurarea păcii în lume. În acest cadru, a fost relevată necesitatea încetării experiențelor nucleare și militarizării Cosmosului, a realizării unor înțelegeri corespunzătoare în direcția eliminării rachetelor nucleare, a lichidării tuturor armelor atomice, a reducerii armamentelor convenționale și a cheltuielilor militare, mijloacele astfel eliberate urmînd să fie folosite în interesul progresului economic și social al popoarelor, îndeosebi al celor în curs de dezvoltare. Legat de aceasta, s-a subliniat importanța măsurilor luate de România de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. S-a apreciat că înfăptuirea securității și cooperării în Europa ar avea o influență pozitivă asupra întregii vieți politice internaționale, ar corespunde intereselor tuturor națiunilor lumii. În cadrul convorbirilor a fost reliefată, de asemenea, importanța întăririi colaborării și unității de acțiune ale țărilor în curs de dezvoltare pentru propășirea lor economică și socială independentă, importanța organizării în cadrul O.N.U. a unei conferințe internaționale în vederea soluționării globale a problemelor subdezvoltării, inclusiv a problemei datoriilor externe foarte mari ale acestor state, necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale. Apreciind importanța mișcării de nealiniere, rolul constructiv al Indiei în cadrul acesteia, președintele României a arătat că în actualele împrejurări trebuie făcut totul pentru întărirea unității de acțiune dintre aceste țări, în vederea creșterii aportului lor la soluționarea gravelor probleme cu care se confruntă omenirea. Exprimînd satisfacția pentru buna colaborare dintre România și India pe plan internațional, președintele Nicolae Ceaușescu și primul-ministru Rajiv Gandhi au reafirmat hotărîrea celor două țări de a dezvolta conlucrarea dintre ele în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, al „Grupului celor 77" și al mișcării de nealiniere, de a contribui activ la afirmarea politicii de destindere, dezarmare, de colaborare și pace pe Pămînt.

Apreciind noul dialog româno-indian la nivel înalt, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Noua vizită pe care o facem în India constituie o expresie a tradiționalelor relații de prietenie și colaborare care s-au statornicit din vechi timpuri între țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a le conferi dimensiuni și mai largi. Sînt încredințat că vom identifica noi căi și mijloace de a extinde și mai mult cadrul acestor relații, corespunzător intereselor de progres și dezvoltare independentă a țărilor noastre, cauzei destinderii, colaborării și păcii în lume". La rîndul său, președintele Giani Zail Singh a declarat: „Noi, în India, privim cu admirație realizările remarcabile, economice și industriale, pe care Republica Socialistă România le-a înregistrat în ultimele patru decenii. Sîntem fericiți să arătăm că între cele două țări ale noastre există o importantă cooperare reciproc avantajoasă. Sîntem încredințați că aceste relații reciproc fructuoase în domeniul comerțului și cooperării industriale vor căpăta noi dimensiuni și vor continua să se extindă în viitor, întărind și îmbogățind prin aceasta raporturile noastre prietenești".

Desfășurată într-o ambianță de cordialitate, de stimă și înțelegere reciproce, noua vizită oficială de prietenie în India a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, se va înscrie, fără îndoială, ca un moment de referință în bogata cronică a prieteniei româno-indiene, va deschide noi și largi orizonturi colaborării dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii și progresului pe tot globul.

ION DUMBRAVĂ ■

La Capul Pisculuí, un început de lume...

Pînă la silozul central de la Scutu Goleşti cărbunele este transportat cu funicularul.

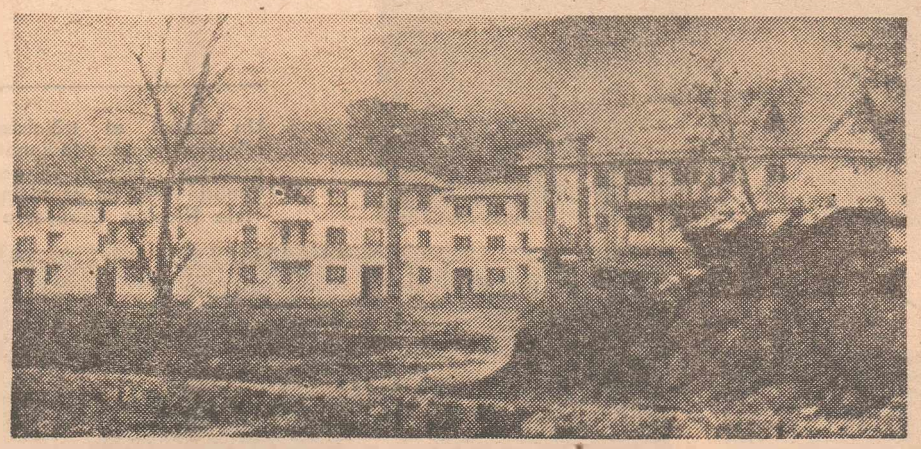

La Cîmpulung se scoate cărbune de 100 de ani. De fapt, mai nimerit ar fi să zicem că de 100 de ani se face minerit, din moment ce arheologii pot să aducă dovezi că în castrul roman Jidava, aflat cu cîţiva kilometri la sud de oraş, cărbunele de aici era folosit cu siguranţă în secolul al doilea al erei noastre.

Castrul roman Jidava se află chiar în centrul bazinului carbonifer al Cîmpulungului. De aici înspre răsărit, pînă la rîul Argeşel, se află minele Poenari, Jugur şi Boteni. Înspre apus, între Rîul Tîrgului şi Bratia, se găsesc minele Pescăreasa, Godeni, Coteşti, Berevoieşti, Slănic şi Aninoasa. La Aninoasa există şi o carieră de exploatare la suprafaţă a lignitului.

În urmă cu cîţiva ani, în cursul unei vizite de lucru pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a întreprins-o în această zonă minieră, secretarul general al partidului a cerut extinderea acestei cariere şi dublarea în perspectivă a producţiei Întreprinderii miniere din Cîmpulung. Pe atunci, cum ne spune Ion Ghizdavăţ, secretarul comitetului de partid al întreprinderii, toate minele Cîmpulungului dădeau un milion şi jumătate de tone pe an. Acum, în 1987, planul este de 2,5 milioane. Pentru 1990 se prevede realizarea unei producţii anuale de 3 milioane şi înfăptuirea în acest fel a indicaţiei date de secretarul general al partidului.

„Sigur că pentru atingerea acestui obiectiv am luat anumite măsuri, spune interlocutorul nostru. În primul rînd, pentru ca minele existente să-şi realizeze, fiecare, planul stabilit. În al doilea rînd, pentru a deschide noi exploatări carbonifere. Chiar lîngă mina Aninoasa, nu cu multă vreme în urmă au început lucrările de deschidere a unei mine noi, la Capul Piscului. Deocamdată se lucrează în două planuri înclinate, alergăm după cărbune ,ca să zic aşa, iar acolo unde vom identifica un strat mai gros vom începe lucrări de pregătire şi vom deschide investiţiile pentru construirea de galerii şi abataje".

„E important să ne întrebăm şi tocmai de aceea vă şi întreb : cum este, ce calităţi are cărbunele de Cîmpulung ?".

„Noi scoatem aici lignit. În trei dintre minele noastre se găseşte cărbune dacian, cu o putere calorică de 1 500—2 000 kilocalorii pe kilogram, dar în cele mai multe dintre minele întreprinderii aducem la lumină cărbune ponţian, care este ceva mai vechi şi se află mai în adînc, dar a cărui putere calorică e de peste 3 000 kilocalorii pe kilogram. Scoatem cărbune de calitate bună şi foarte bună, aşadar".

„Spuneaţi că pentru 1987 planul este de 2,5 milioane tone. Cu ce rezultate aţi început acest an ?".

„Pînă acum, planul a fost realizat şi chiar depăşit. În ianuarie am obţinut o producţie suplimentară de peste 3 000 tone. Din acestea, e drept să spunem că 900 de tone s-au obţinut numai la mina Coteşti. Tot astfel, în februarie, numai pe primele 20 de zile am depăşit planul cu 4 500 de tone, din care 2 700 au fost, iarăşi, contribuţia minei Coteşti".

La mina Coteşti, unde am ţinut să mergem, în preajma galeriei de coastă e o linişte care parcă vine să confirme că nu întotdeauna acolo unde se munceşte cu tragere de inimă este şi zarvă multă.

La lămpărie, Elena Vintilă şi Nataliţa Lucaciu supraveghează încărcarea bateriilor astfel încît cei care vor veni la lucru peste cîteva ore, în schimbul doi, să fie siguri că lămpile acestea pot funcţiona cel puţin 10 ore.

La rîndul lor, Cornelia Dorcioman şi Ion Pavel se află gata să intervină în orice moment critic şi supraveghează în permanenţă încărcarea cupelor de funicular în care cărbunele este transportat, cale de 5 kilometri, pînă la silozul central de la Schitu Goleşti, de unde urmează ca el să fie trimis spre beneficiari.

La intrarea în galeria de coastă, o echipă alcătuită din Vasile Ene, Petre şi Vasile Soare, Ion Popa, Ion Brănescu şi Valentin Nicolescu lucrează la pregătirea echipamentului ce urmează a fi dus în subteran, în locul unde se deschide noul abataj frontal 6512, care va fi echipat cu un complex de productivitate mare, C.M.A. 2. Pe la jumătatea lunii martie, spune maistrul principal Stelian Voican, noul abataj va intra în exploatare, înlocuind astfel unul dintre abatajele mai vechi ale minei, aflat în retragere, ajuns aproape de marginea cîmpului minier.

La aproape un kilometru după ce pătrundem în galeria de coastă, ajungem la abatajul frontal 6410, condus de brigadierul Petre Banu. Oamenii lucrează cu o atenţie sporită, de la un timp, deoarece complexul mecanizat de abataj înaintează printr-o zonă tectonizată, frămîntată, după cum ni se spune, şi în orice clipă oamenii trebuie să fie pregătiţi pentru a stăvili erupţia borchişurilor, a straturilor de nisip şi apă aflate sub presiune.

La dreapta, prin galeria 4401 şi apoi prin 4400-B-vest am ajuns la abatajul cel nou, 6512, iar de aici am coborît pe planul 5401 către orizontul 4403 şi am pătruns în galeria 4505, care e galeria de fugă a abatajului 6511. Ilarie Enăchescu şi Nicolae Bulacu, ca şi şeful de echipă, Mihai Costea, ne spun că deocamdată aici nu există nici un fel de probleme, complexul mecanizat de abataje înaintează spornic în stratul de cărbune iar lignitul suie spre cealaltă galerie de coastă, pe unde trece numai banda rulantă, pînă la silozul minei de unde cărbunele este preluat de funicular.

În orizontul 4507, brigada condusă de minerul fruntaş Polifron Bădescu lucrează cu combina de înaintare la conturarea altui abataj frontal, 6513. În preajmă se află şi artificierul Nicolae Badea, care a venit să vadă de cît exploziv este nevoie în planul 5502, pentru crearea accesului spre un nou orizont în geografia minei. În general, ni se spune, rolul artificierului este însă aici mai mic decît prin alte părţi, întrucît mina în care ne aflăm este mecanizată în proporţie de 90 la sută.

În mină e cald ca sub aripa unei păsări.

În mină e vară mereu.

Afară, unde primăvara se luptă cu iarna, soarele se află în cumpăna unei zile despre care putem fi încredinţaţi că a fost încă o zi bună pentru toţi cei ce lucrează în această mină. Încă o zi dintr-un an care ţine pasul cu cei mai buni ani din istoria glorioasă a acestei mine.

L-am întrebat pe maistrul Stelian Voican, la ora 14, cînd oamenii ieşeau din schimbul 1 : „Ce putem spune ? S-a realizat planul ?". Iar răspunsul a fost scurt şi cuprinzător : „Planul a fost de 320 de tone. Am realizat 415 tone". „Dar ieri, l-am mai întrebat, cît aţi scos în cele trei schimburi ?". „1 200 de tone iar planul era de 960".

Cum se obţin aceste rezultate am putea să înţelegem însă şi din următoarea întîmplare : abia ieşisem la lumina zilei cu maistrul Stelian Voican şi ne aflam în biroul lui cînd la interfon s-a auzit un apel de la abatajul 6511, acolo unde oamenii spuseseră, în urmă cu două ore, că nu au nici o problemă tehnică de rezolvat. Între timp se ivise o asemenea problemă. Cereau urgent un cuplaj hidraulic pentru transportor. Douăzeci de minute mai tîrziu, ei confirmau că echipa lui Vasile Ene le adusese echipamentul cerut.

Da, a fost încă o zi bună într-una din minele de la miazăzi de Cîmpulung, o zi în care s-a mai dovedit, încă o dată, că minerii nu sînt tocmai ei oamenii cărora să li se explice prea mult că ţara are nevoie de cărbune, de cît mai mult cărbune.

DUMITRU CONSTANTINESCU
Fotografii de ELENA GHERA

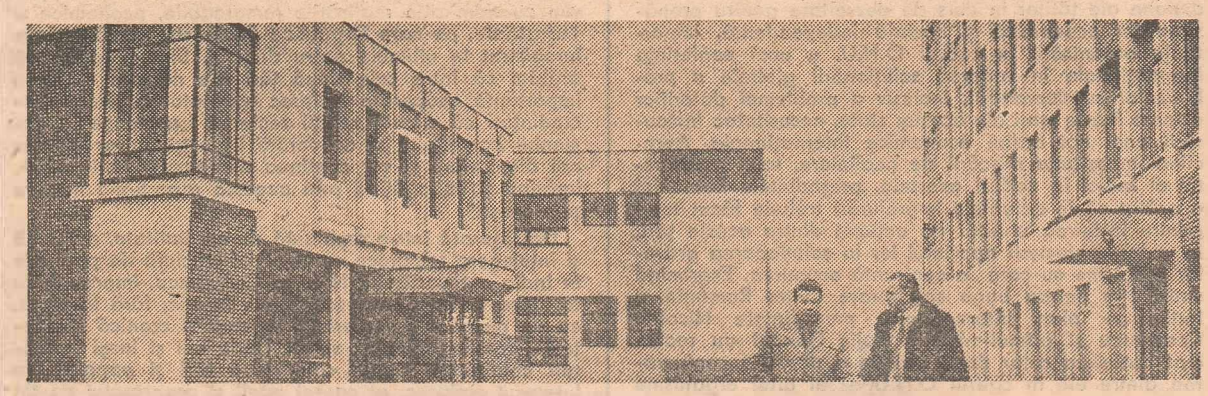

Un grup şcolar modern, pentru minerii Cîmpulungului

Se pune în scenă o nouă piesă de teatru. Cînd vrei, se găseşte timp şi pentru asta.

Cine gîndește are și energie!

Idei la îndemîna tuturor

Fiindcă ei muncesc la Combinatul de articole tehnice de cauciuc, e dreptul lor să creadă că în anumite privințe este mai greu să lucrezi cu cauciucul decît cu oțelul. Bineînțeles că este, acesta, numai un anume fel de a vorbi prin care ei dau de înțeles că munca lor nu e tocmai ușoară. Tocmai prin elasticitatea lui, cauciucul fiind o materie destul de încăpățînată și opunînd parcă mai multă dîrzenie încercării omului de a-l modela. Și cum, evident, nu e vorba de cauciucul din care se taie bretele de pantaloni sau corzi pentru prăștii, să spunem din capul locului că la Pitești, la acest combinat, el este modelat după cerințele a mii de beneficiari și într-o gamă sortimentală deosebit de variată. Pe fluxul de fabricație se află, cum spune inginerul șef Nicolae Jianu, aproximativ 25 000 de repere.

De bună seamă, realizarea acestei producții impresionante nu numai ca volum și diversitate dar și în privința calității ei, presupune un consum de energie. Și remarcabil apare faptul că despre un asemenea subiect se discută aici nu confuz, prin îndelungi perifraze și cu tendința de-a aduce justificări, ci simplu și cu precizie și cît se poate de convingător: combinatul se încadrează în cotele de energie stabilite.

— Înțeleg, l-am întrebat pe inginerul Nicolae Jianu, că nu ați depășit aceste cote.

— Într-adevăr, nu le-am depășit, nici pe cele de energie electrică, nici pe cele de gaz metan.

— E firesc să vă întreb: de cît timp reușiți să vă încadrați în aceste cote?

— De mai mulți ani.

— Mai trebuie să spunem și cum ați reușit.

— Secretul e unul: buna organizare. Atîta tot. Față de consumurile planificate conform proiectului inițial al combinatului, prin măsurile tehnico-organizatorice pe care le-am întreprins consumurile energetice au fost reduse de 4 ori.

— Despre aceste măsuri nu se poate vorbi decît concret. Care ar fi, așadar, una dintre ele?

— Noi avem, aici, o mare hală monobloc, într-o aripă căreia pereții se află o distanță de sute de metri. Se înțelege, lumina zilei nu pătrundea și în interiorul acestei hale, ci numai înspre marginile ei, mai aproape de ferestre. Multe spații de producție aflate în interiorul acestei hale erau luminate cu becuri ziua în amiaza mare și cu toate că afară putea să fie o zi însorită. Ne-am hotărît să deschidem în plafoane 40 de luminatoare mari, de cîte 15 metri pe 6, și în felul acesta am realizat însemnate economii de energie. Trebuie să vă spunem, cu o mîndrie din care nu înțelegem să facem nici un secret, că pe parcursul unei vizite întreprinse în combinatul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat în mod deosebit această inițiativă. Ne-a spus chiar așa, „Bravo", și ne-a îndemnat să continuăm această acțiune. Faptul acesta se petrecea în urmă cu cinci ani. Un an mai tîrziu am deschis alte 60 de luminatoare, de cîte 2 pe 3 metri, la secția unde producem benzile de transport.

Ideea aceasta a deschiderii luminatoarelor pentru a lăsa lumina zilei să pătrundă în uriașele hale aparține chiar inginerului Nicolae Jianu.

O altă inițiativă, care a dus și ea la importante economii de energie, a fost construirea unei „instalații de preparare a apei fierbinți din condens și abur uzat". Această instalație a fost executată, în urmă cu doi ani, de către cei 50 de muncitori de la Centrala termică a Combinatului, care au lucrat după o documentație tehnică întocmită de tehnicianul Ilie Ristea și maistrul Ivan Nicolae. Așa cum ne spune unul dintre cei care au conceput-o, Ilie Ristea, instalația aceasta reprezintă, de fapt, o valorificare a unor resurse energetice secundare. Pe timpul iernii, ea asigură încălzirea spațiilor de producție iar pe timpul verii ea asigură și disponibilități de preparare și de livrare a apei calde către alte unități cum ar fi Întreprinderea „Argeșeana" sau fabrica de încălțăminte, ori pentru alimentarea a 600 de apartamente din cartierul Băscov. Prin funcționarea acestei instalații se economisesc aproximativ 2 700 tone combustibil convențional pe an. „Înainte, spune Ilie Ristea, pe cînd cumpăram energia termică, plăteam în fiecare an Centralei termoelectrice Găvana 3 milioane de lei. Acum nu mai cumpărăm, ci vindem. În fiecare an încasăm de la beneficiarii noștri aproximativ 300 mii de lei".

Alte măsuri, precum contorizarea consumului de energie electrică pe secții și utilaje, încă din toamna anului trecut, sau planificarea utilajelor mari consumatoare de energie pentru ca ele să funcționeze în afara orelor de vîrf iar între orele 17—22 să staționeze, n-ar face decît să confirme, la rîndul lor, că deviza celor de la Combinatul de articole tehnice din Pitești este: ajută-te singur, gîndește singur!

D. CONSTANTINESCU ■

Alfabetul începe cu litera E

La Întreprinderea Vulcan alfabetul tehnologic începe cu litera „E", de la energie. În jurul acestei prețioase noțiuni pivotează preocupările oamenilor uzinei, după unitățile ei de măsură se apreciază dacă munca cu ideile și cu utilajele este eficientă, competitivă. Și asta pentru că, în primul rînd, principalele produse ale întreprinderii se numesc cazane energetice pentru termocentralele electrice, cazane industriale pentru abur, cazane recuperatoare, unități de pompare pentru extracția țițeiului, deci utilaje, care fie că produc energie, fie că o consumă, trebuie să se recomande cu randamente cît mai bune în acest capitol esențial al zilelor noastre. Ca peste tot, se fac eforturi pentru drămuirea fiecărui strop de energie. „Frămîntîndu-se" mult metalul, cuptoarele uzinei duduie la temperaturi mari iar contoarele electrice aleargă repede, căci acestea sînt caracteristicile prelucrărilor metalurgice. Specialiștii uzinei nu s-au împăcat însă cu „foamea" de energie a acestor procese tehnologice, ci au căutat să le-o limiteze cît mai mult. E demn de semnalat că ei nu s-au lăsat consolați că așa este lucrul cu metalul, trebuie să-i dai multă de mincare a gazului metan. „Turnarea în forme vidate, tehnologie de mare randament, ne spune inginerul șef Alexandru Bogdan reduce consumul de gaze cu 90 la sută, de energie electrică tot cu 90 la sută, de lianți (la rîndul lor produs energointensiv) cu 85 la sută, elimină faza de îndesare cu bătătoare pneumatice acționate electric, mărind în schimb indicatorul de productivitatea muncii cu 30 la sută". Vulcanul a fost unul din pionierii introducerii acestei tehnologii noi și de mare eficiență care este turnarea în forme vidate, iar construirea celei de a doua linii ce mărește la 5 mii t/an capacitatea de piese prelucrate în acest fel, este jumătatea drumului spre extinderea ei în toată fabrica.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Inteligența bunului gospodar

La Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Alba Iulia, problema reducerii consumurilor energetice fără afectarea ritmului de producție și a calității reperelor executate a generat o serie de măsuri concrete, a căror eficiență este deja vizibilă. Dar, înainte de a vedea cum au prins viață aceste măsuri, trebuie să amintim faptul că preocupările colectivului acestei întreprinderi pentru economisirea energiei electrice și a gazului metan datează de cîțiva ani buni. Ele au fost generate de sesizarea la timp a două importante aspecte.

Primul este însăși structura producției, la I.U.P.S. Alba Iulia realizîndu-se o seamă de utilaje destinate chiar sectoarelor direct productive din domeniul energetic. Utilaje care, din construcție, trebuie să consume cît mai puțină energie. „Ar fi un nonsens remarca pe bună dreptate șeful atelierului proiectare, Ștefan Băcuieț — ca tocmai în locurile de unde se naște energia consumurile să fie prea mari. De aceea, am întreprins multe în direcția reducerii greutății reperelor, înlocuirii unora dintre ele cu altele, din materiale mai puțin consumatoare de energie etc.. Noi înțelegem să economisim energie și prin intermediul beneficiarilor noștri, astfel încît transportoarele suspendate pentru exploatările miniere, funicularele necesare ducerii cărbunelui de la exploatare la preparație, liniile mecanizate pentru betonarea galeriilor sau transportoarele cu bandă livrate unităților din cadrul Trustului de construcții hidroenergetice să fie concepute și executate cu grija de a consuma cît mai puțină energie".

Al doilea fapt care a impus din vreme măsuri de raționalizare a consumurilor energetice a fost existența în unitate a unor consumatori de putere foarte mare, în special în cadrul turnătoriei (tratamentul termic și cuptoarele de topit cu arc electric). Au fost întocmite programe speciale de funcționare și, în consecință, la sfîrșitul anului trecut întreprinderea se prezenta cu o economie de 450 MW față de cota ce-i fusese atribuită.

Din această experiență și din cercetarea atentă, în continuare, a cauzelor ce conduc la consumuri exagerate de energie, colectivul întreprinderii din Alba Iulia a aflat soluții grație cărora — în momentul de față — să stea bine în privința energiei electrice (asta însemnînd că producția merge fără probleme, chiar în condițiile reducerii cotelor repartizate inițial). În privința gazului metan, unde mai există probleme, se iau măsuri zilnic (mai bine spus — clipă de clipă) pentru încadrarea în graficul de consum. Ce s-a întreprins și ce se întreprinde pentru a se ajunge la această situație? — iată prima întrebare pe care ne-am simțit obligați s-o adresăm după ce ne-au fost prezentate realizările. Totul ține — am înțeles din explicațiile ce ne-au fost furnizate — dintr-un fel de bucurie de-a redescoperi, mereu și mereu, oul lui Columb.

Iată — s-a observat de mai multă vreme că puterea instalată a unei mașini este mai mare (uneori mult mai mare) decît ar fi nevoie pentru executarea unei piese. Și așa s-a ajuns la ideea realizării unor miniagregate proiectate pentru a face operații individuale, utilizînd doar atîta energie cîtă este necesară executării în cele mai bune condițiuni a unui reper anume. Apoi, se subliniază posibilitatea recuperării căldurii de la cuptoarele forjei pentru a încălzi aerul de combustie ceea ce ar reduce substanțial consumul de gaz metan. În fine este vizată modernizarea transportului intern, prin mărirea liniei pe care se deplasează macaraua-turn, astfel încît să se realizeze o legătură directă între estacadă și hala de producție ceea ce ar evita ocolișurile inutile — prilej atît pentru încetinirea ritmului producției, cît și pentru creșterea consumului de energie.

Toate aceste soluții și încă altele, aflate abia în stadiul de proiect (cum ar fi, de pildă, iluminatul natural al secțiilor de producție prin înlocuirea actualelor tavane cu altele, de sticlă) au generat, prin rapida lor aplicare în viață, o anumită atitudine din partea întregului personal muncitor. Au apărut inițiative, propuneri. Gheorghe Marton, din cadrul serviciului de organizare și planificare a muncii, ne-a vorbit pe larg despre hotărîrea tuturor muncitorilor de la turnătorie de a lucra cu preponderență în schimbul al treilea și de a lucra și duminicile, atunci cînd sistemul energetic național este mai puțin solicitat. Apoi, a fost dusă la bun sfîrșit acțiunea de contorizare, așa încît s-au stabilit cote de energie pe secții, în funcție de producția fiecărcia dintre ele. Martin Schmidt, de la biroul mecano-energetic ne relata că a întîlnit, deseori, la trecerea prin secții, situația în care un strungar (deprins deacum cu iluminatul local), plecînd după o piesă, să stingă lampa din preajma strungului, reaprinzînd-o la întoarcere. Asta înseamnă creșterea nivelului conștiinței și înseamnă spirit gospodăresc.

DAN MUCENIC ■

Primii kilowați din apele Ialomiței

Sîntem la o răscruce a geografiei Bărăganului, la cîțiva kilometri în aval de locul unde Prahova se varsă în Ialomița și unde se croiește o altă geografie. Inginerul Liviu Viziteu sare dintr-un **Aro**, ce o cotea de-a lungul unui val de pămînt, nimbat de neaua căzută astănoapte, chemat să ne fie ghid prin această nouă galerie de artă a muncii din marea operă de reconstrucție a pămîntului țiinii românești, după un incomensurabil proiect, după un cutezător și inegalabil Program național.

„Pe aici va trece magistrala Canalului Mostiștea-Ialomița", ne spune, desenînd cu gestul mîinii linii ce încrucișează orizontul. Privind harta pare incredibil, distanțele dintre cele două puncte, dintre cele două ape — Lacul Mostiștea și riul Ialomița — sînt impresionante, ating sute de kilometri. Așa cum într-un mai vechi reportaj scriam cum apele Dunării vor urca pînă la brîul Moldovei, prin sistemul de irigații Covurlui, tot astfel, prin această traversare a Mostiștei, marele fluviu va fi adus să se verse în afluentul lui, venind să scalde fruntea Bărăganului, cîmpiile lui cu țiine. Privim șantierul, privim cîmpia de pe o înălțime de beton abia înfiptă în realitatea ei, de pe coronamentul unui baraj ce zăgăzuiește într-un vast lac de acumulare apele Ialomițel. Ialomița care, de secole, a făcut ravagii peste satele din lunca ei, de la Coșereni și pînă la vărsare, adică pe sute și sute de kilometri, cu mii și mii de hectare agricole, cu mii și mii de case de oameni în care creșteau speranțe. Este cel mai mare, de altfel și singurul baraj de cîmpie din țară, malul invincibil al unui lac cu 50 milioane de metri cubi de apă. Scopul lucrării e lesne de înțeles, regularizează cursul riului, asigură irigarea unei mari părți din Cîmpia Soarelui.

Un baraj înseamnă aproape în mod logic o hidrocentrală. Cine n-o construiește, se spune, nu știe hidrotehnică ori hidroenergetică. La piciorul barajului, înfiptă în trupul lui, există o construcție mică, deloc impunătoare, la care ajungi, coborînd o scară îngustă din beton, cu treptele aproape abrupte, ca ale coșurilor de fum. Ne ținem bine de balustrada din metal, ajungem pe un palier, intrăm în gheretă și mai coborîm niște trepte. Ne oprim la 9 metri și jumătate sub albia riului, în sala turbinelor primei microhidrocentrale de cîmpie din România. În puțoaica sa de culoarea oțelului și cu o căciulă țărănească îndesată pe urechi, cu un caiet în mînă și cu un creion bont, Ion Ghinescu ascultă cu încordare bătăile de inimi ale celor 5 turbine și le notează pulsul. Nu le scapă din ochi de azi dimineață, la orele 7,00, cînd a intrat în schimb și unde a ajuns, mergînd 11 kilometri, mai pe jos, mai pe bicicletă, după cum drumul acoperit de gheață i-a îngăduit. Deși a îmbătrînit ca electrician — din 1963 încoace, prin cîte n-a trecut, prin cîte nu trece unul de la rețele —, n-a produs încă energie electrică, zice. În 1964, iarna, cînd a căzut linia Fierbinți, pe direcția Gîrbovi-Valea Măcrișului, 26 de stîlpi pe o lungime de cîțiva zeci de kilometri, din cauza unui viscol năpraznic cu chiciură grea și lipicioasă, 45 de oameni, fără macarale, fără tractoare, cu spatele și cu niște capre de lemn, lemn abia strecurat și el, cu tractoarele pînă la șosea, apoi, tîrît în cîmp cu mîinile, au repus-o la verticală, în 3 zile și 3 nopți. Trei zile și trei nopți au rămas la datorie, în viscol, sub cerul liber, izolați de lume, înrîncenați dar nu disperați. Un elicopter îi repera la ore fixe și le cobora mîncare caldă, pături, felinare, sculele de care mai aveau nevoie, apă și chiar „rom ne-au adus". Cînd face drumul cu bicicleta de-acasă și pînă la microhidrocentrală, își aduce deseori aminte de acest episod. Nu din cauza iernii cinoase pe care a traversat-o zilnic și în acest an, dar, prin unicatul muncii pe care o împlinește lîngă cele 5 turbine. I se pare de o răspundere egală cu cea de-atunci. Sînt 4, la montajul cărora a dat o mînă de ajutor, tocmai pentru a le cunoaște bine alcătuirea și a ști mai departe ce e de făcut. De ochii și urechile lui, de cinstea și modul cum își va face datoria va depinde, zice, într-o oarecare măsură, viitorul ideii de microhidrocentrală. Cele 4 turbine EOS fac parte din seria unei premiere tehnice de la Reșița, fac parte din primele 36 de turbine pentru microhidrocentrale produse în țară. E ușor să spui „nu sînt bune!" ori „merge! și să nu meargă, dar te lasă inima? Te lasă anii de meserie pe care îi ai în spate?!", își rostește gîndul cu voce tare. Se înțelege, prin urmare, de ce Ion Ghinescu a fost atașat echipei de patru electricieni (Ion Nistor, Florentin Giurgiu, Ion Crișu) și un maistru (Constantin Sîrbu) destinați să supravegheze mersul microhidrocentralei de pe Ialomița. Ei împlinesc ceva mai mult decît o meserie. Continuă un act tehnic, o operă de cercetare menită să valideze o clasă și un model de microturbine. Pe 27 decembrie 1986, MCH Dridu a intrat în funcțiune. Apele Ialomiței au produs și furnizat sistemului energetic național primii kilowați. Ce înseamnă ei? Microhidrocentrala poate să producă, în 24 de ore, 2,16 MGh, adică reprezentînd ceva mai mult decît consumul, în același interval de timp, al Fabricii de ulei din Slobozia, una dintre cele mai mari cu acest profil din țară, unul dintre importanții consumatori de energie din județ. „Este ceva, nu-i așa?", ne întreabă Ion Ghinescu. Este, îi răspundem.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Doi vecini și-un rîu de lapte

Un reportaj despre felul în care s-a desfășurat în această iarnă învățămîntul agrozootehnic nu este, la prima vedere, faptul de viață pe care un reporter ține să-l relateze cu tot dinadinsul. Dar, avînd în vedere un adevăr tot mai des formulat în ultima vreme, un adevăr aflat într-o strînsă concordanță cu realitatea însăși a noii noastre agriculturi, potrivit căruia meseriile satului, inclusiv cele tradiționale, s-au diversificat enorm, s-au umplut de un nou conținut, nu numai în ceea ce privește practica, munca propriu-zisă, la cîmp, cît și teoria, din acest punct de vedere, deci, un reportaj despre învățămîntul agrozootehnic poate fi la fel de captivant ca oricare alt reportaj. În ceea ce ne privește, am descins în două mari și cunoscute comune ale județului Constanța : **Castelul** și **Poarta Albă**, pe care le despart aproximativ 10 kilometri. Cum s-ar spune, o distanță nu mai mare decît o zvîrlitură zdravănă de băț, sau, mai corect, o fugă și mai zdravănă de cal.

Cum și-a schimbat o oaie culoarea

Pînă mai deunăzi între locuitorii acestor două comune nu se născuse nici un fel de concurență. Și unii, și alții, își vedeau de trebările lor. E-adevărat, cei din Castelul cu ceva mai mult spor, mai ales în ceea ce privește producția de lapte, unde au obținut în 1986 cea mai mare cantitate de lapte pe cap de vacă furajată pe județ, 4 019 litri. Dar, de cîțiva ani, să zicem cinci, de cînd în fruntea cooperativei agricole din Poarta Albă a fost ales **Sergiu Prodan**, diferențele între cele două comune au început să se mai atenueze. Și asta nu în condițiile în care cei de la Castelul ar fi slăbit ritmul, sau ar fi micșorat pasul, dimpotrivă. „Adică, l-am zgîndărit noi pe Sergiu Prodan, dumneavoastră vreți să înlocuiți versul La castel în poartă, oare cine bate ?" cu un altul, mai nou, care ar suna cam așa „La Castelu-n poartă Poarta Albă bate" ? „Chiar dacă treaba asta, avea să ne răspundă, sună, așa, a poezie, eu zic că în spatele ei se ascunde și ceva adevăr. Pînă acum cîțiva ani, comuna noastră era considerată oaia neagră a județului. Ziariștii și specialiștii care veneau prin județ, ne cam ocoleau, treceau pe la Valea Dacilor. Ce să vadă la noi ? Ei bine, numai în 1986 sectorul auxiliar ne-a adus un venit de aproape 1,5 milioane lei. Cred că în acest an îl vom dubla. Să vedem ce vor face, la acest capitol, cei de la Castelul. Apoi, în ceea ce privește cultura vegetală, unde s-ar părea că stăm mai bine decît cei din Castelul, ne-am înscris pentru 1987 la cucerirea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare cu două culturi, sfecla de zahăr și sfecla furajeră. Va fi, știm bine, foarte greu. De la o producție de 42 de tone pe hectar, cît am obținut anul trecut, trebuie să sărim la peste 85 de tone. E mult, dar să vă spună inginera șefă, Aurica Antonovici, care e de față, dacă se poate". Invitată la cuvînt, așa, pe nepusă masă, **Aurica Antonovici** avea să-și ia rolul în serios, cît se poate de în serios : „Anul trecut, pe cîteva hectare, pe care le-am lucrat ca la carte, după toate datele manualelor, am atins o producție de 100 de tone la hectar. În acest an, în cadrul învățămîntului agrozootehnic, în care au fost cuprinși toți oamenii ce vor lucra la sfecla de zahăr și la cea furajeră, am trecut în revistă tehnologiile aplicate pe loturile experimentale. S-au iscat, n-o să mă credeți, o sumedenie de discuții, uneori în contradictoriu, cea mai firoscoasă dintre cele ce-au ținut să despicăm firul în patru dovedindu-se a fi **Emilia Bebea**. Eu, ca lector, doar am dirijat discuțiile, apoi am ilustrat pe cîmp, la fermă, cum și ce trebuie să facem ca să ajungem la o producție de peste 85 de tone la hectar. Adevăratii lectori, cu mare influență în rîndul celorlalte femei, s-au dovedit a fi, cum v-am spus, Emilia Bebea, dar și **Maria Rupereașă, Maria Mirea, Floarea Ciucă**, ba chiar și **Gabriela Croitoru**, deși fata asta, Gabriela, proaspătă absolventă a liceului agricol, lucrează la noi de nici un an de zile. Și, în general, cam astfel s-au desfășurat la noi cursurile învățămîntului agrozootehnic. Manualele și broșurile editate de minister pentru fiecare cultură în parte, despre care eu vă pot spune că sînt foarte, foarte bune, întrucît prezintă amănuntit așa-zisele secrete ale marilor recolte, au fost nu doar citite, ci și dezbătute. S-a pătruns, cu alte cuvinte, dincolo de litera tipărită. Sigur că da, știu proverbul acela cu **teoria ca teoria, dar practica ne omoară**, numai că de-această dată învățămîntul agrozootehnic s-a axat mai mult și mai mult pe latura practică. Începute în sală, lecțiile s-au mutat pe cîmp și, vorba unuia dintre cursanți, vor continua pe tot parcursul anului. Cursanții vor primi nota de trecere abia în toamnă. Cît despre sfecla furajeră ce să vă spun, am obținut anul trecut o producție medie de 195 de tone la hectar. Trebuie să sărim în acest an la peste 200 de tone. Le vom obține, fără doar și poate". Acestea fiind zise, s-a așternut, pentru o clipă, un fel de liniște încordată. Inginera Aurica Antonovici a mai adăugat doar un „cam asta e" și a tăcut. Ochii ei priveau parcă în gol. Am fi vrut pentru a o îndemna să ne ofere și alte amănunte, să ne îndoim de spusele ei, dar asta ar fi sunat a neîncredere. Vorbele ei și felul în care președintele cooperativei, Sergiu Prodan, o aproba cu o ușoară înclinare a capului, ne-au uimit. Acești oameni nu vorbeau, ci spuneau ceea ce ei cred cu tărie că vor înfăptui. „Dar, avea să rupă Sergiu Prodan acea prelungită și încordată tăcere, ceea ce vrem noi să realizăm, cu aceeași tărie, este să o luăm înaintea celor de la Castelul cu producția de lapte". Pe ce vă bazați, l-am întrebat, cînd vreți, cu toată tăria, să le-o luați înainte ? „Tot pe eficiența cursului agrozootehnic, din această iarnă, ne-a răspuns, dar mai ales pe faptul că vitele noastre, după cîte știu eu, vor ieși mai bine din această iarnă. Apoi, în rest, vom vedea noi ce și cum". Altceva n-a vrut să mai spună, drept pentru care am luat drumul spre Castelul, înginînd...

La Castelu-n poartă Poarta Albă bate

Auzindu-ne, **Dumitru Ginara**, cel de-al nouălea președinte al ceapeului din Castelul (cooperativa a fost înființată în 1950, cînd actualul președinte împlinea abia 3 ani !), și **Omar Ferit**, inginerul șef al ceapeului, au prins a zîmbi cu subînțeles. „Știm noi la ce vă referiți, a început Dumitru Ginara, la producția de lapte, firește, dar vorbiți cu doctorul Ștefănescu". L-am așteptat, preț de aproximativ cinci minute, pe doctorul **Alexandru Ștefănescu**, răstimp în care am băut pe nerăsuflate cîte un castronaș de iaurt. Mărturisim că de multă vreme n-am mai băut un iaurt atît de bun, atît de gras și cu un gust de lapte proaspăt, deși laptele, pînă să ajungă iaurt, o știm foarte bine, numai proaspăt nu mai era. Cum se face, l-am întrebat pe doctorul Ștefănescu, că vacilor le merge atît de bine aici, la Castelul ? „Există, mai întîi și-ntîi, o preocupare cu totul și cu totul ieșită din comun pentru vite. Apoi, un alt factor extrem de important, decurgînd din primul, este omul. Pentru oamenii din Castelul vitele și oile au fost dintotdeauna pe primul loc în viața lor. Ca să obținem în acest an 4 800 de litri de lapte, și eu zic că le vom obține, trebuie să avem furaje de bună calitate. Pe fiecare hectar trebuie să obținem 10 000 de unități nutritive. Trebuie să îmbunătățim continuu selecția metisului pe care-l avem cu tauri din import de mare productivitate. Apoi, nu în ultimul rînd, trebuie să aplicăm tot ceea ce am învățat în această iarnă. Spre deosebire de alte unități, care s-au ținut mai aproape de manualele și broșurile editate de minister, noi, care în anii trecuți le-am studiat și pe acestea, am pus accentul pe cîteva noi tehnologii, pe cîteva probleme științifice de ultimă oră. Cu alte cuvinte, dacă tot am făcut un curs de învățămînt zootehnic, apoi am pus la punct problema hidrolizatului de soia pentru viței, hidrolizat pe care-l fabricăm chiar aici, la noi. Ce este, pe scurt, acest hidrolizat ? Se pun boabele de soia în apă. După 12 ore, timp în care boabele încolțesc, triturăm soluția respectivă, adică o trecem printr-o mașină de tocat. La 1 kilogram de soluție triturată adăugăm 5 litri de apă și le amestecăm bine de tot. Acum se produce hidroliza. După hidrolizare presăm acest amestec la o simplă presă de stors struguri. După această filtrare, adăugăm zahărul, unu la sută zahăr, și toată compoziția o fierbem timp de 30 de minute la o temperatură de 95—97 de grade. Se răcește pînă la 40 de grade și se adaugă premix, un amestec aminoacido-vitaminoantibiotat, în proporție de 100 de grame la 100 de litri. Se obține laptele hidrolizat care este administrat vițelului la o temperatură de 37—39 de grade în amestec cu 50 la sută lapte de vacă sau inlavit. Ceea ce rămîne, dacă rămîne, se poate păstra în frigider, la o temperatură de 4 grade. Ei bine, deși am început încă de anul trecut să fabricăm lapte hidrolizat, în cursul de învățămînt zootehnic din acest an am făcut în așa fel încît oricare om din sectorul nostru să știe să-l fabrice și să-l folosească. Înainte făceam teorie peste teorie. Cine înțelegea, bine, cine nu, iar bine. În acest an accentul l-am pus pe practică. O altă temă a cursului nostru, pornind de la un articol apărut chiar în revista Flacăra, a fost cea a folosirii eridiaromului, un extract de plante pentru combaterea diareei naturale la viței. Oamenii noștri știau din moși-strămoși că vițelul trebuie să sugă imediat după naștere din ugerul vacii, așa cum era el, acoperit de un strat de lapte. S-a constatat că laptele acela conținea o sumedenie de microbi, tocmai buni să-i provoace vițelului o diaree naturală. Greu i-am putut convinge că ugerul trebuie spălat cu foarte multă grijă, iar dacă vițelul dă semne de diaree trebuie să-i administrăm imediat pastilele de eridiarom. Treaba asta am lămurit-o practic, tot în cadrul învățămîntului zootehnic. În fine, tot în cadrul învățămîntului nostru am făcut o demonstrație care i-a uimit pur și simplu pe oameni. I-am convins, cu alte cuvinte, că mulsul mecanic trebuie să fie urmat și de un muls manual. Cu aparatul, în timp de 8 minute, cît durează un muls mecanic, se obțineau 3.6 litri de lapte. Cu o mulgere manuală, după cea mecanică, durînd doar 3—4 minute, se obține un spor de 1,2 litri. Mai mult decît atît, abia acum, prin mulsul manual, extrem de fin, se obține și laptele gras, chiar foarte gras, întrucît grăsimea laptelui se află, așa cum e și normal, în partea superioară a ugerului. Mulți n-au crezut că așa stau lucrurile, dar s-au convins practic, comparînd calitatea laptelui de la mulsul mecanic și cel manual. Și — acum, ca să vă răspund la întrebare, viteloor noastre le mai merge bine și pentru faptul că ne-am străduit să permanentizăm în sectorul zootehnic un număr cît mai mare de oameni, să-i cointeresăm prin acordul global și, firește, să-i obișnuim cu ordinea și disciplina ce se cer a fi respectate cu strictețe în acest sector. E adevărat că ne bucurăm de un colectiv foarte bun, în care i-aș aminti pe **Nicolae Oprea**, un om extraordinar de conștiincios, un adevărat exemplu pentru toți ceilalți oameni, este, între altele, și membru al **Consiliului Național al F.D.U.S.**, soția sa, Finareta Oprea, și Anica Vișan, plus mulți alții încă, dar, cu colectivul, știți cum e, e așa cum ți-l faci. Cam așa ar fi, zic eu, aproape tot ce-am făcut noi în această iarnă la învățămîntul agrozootehnic. Cît despre pariul cu cei de la Poarta Albă, vă invităm la toamnă, cînd vom afișa rezultatele. Pînă atunci, să facă fiecare ce știe și cît poate".

Vom da curs, firește, acestei invitații, dar pînă atunci vom mai goposi, fără doar și poate, în cele două unități care, dincolo de rezultatul final al pariului, nu vor avea decît de cîștigat, oricare va fi să fie învingătorul de drept.

VICTOR NIȚĂ ■

Carte deschisă

Semn că obiectivele noii revoluții agrare stîrnesc ambiții și energii capabile să le ducă la împlinire este și rîvna sporită la învățătură în lumea satelor. Această rîvnă care se dovedește prin formele de studiu, mai multe și mai diverse, prin participarea mai numeroasă și mai ordonată decît alte dăți la ceea ce numim învățămînt agrozootehnic de masă, prin prezența specialiștilor la această activitate nu doar ca profesori ci și, ei înșiși, ca elevi, precum și în alte feluri chipuri.

Cărțile sînt absolut necesare în îmbogățirea și perfecționarea cunoștințelor, dar cum, cel puțin în cazul agriculturii care are un ritm de prefaceri uluitor, acestea nu prea pot ține pasul cu viața, instrumentul cel mai la îndemînă, cel mai convingător și cel mai eficient este experiența înaintată, experiența fruntașilor.

Pe temeiul acestui adevăr, lunile din urmă, adică lunile în care s-au pus temelii noilor recolte, au marcat în lumea satelor, o amplificare fără precedent a acțiunilor menite să asigure transmiterea de experiență, schimbul de experiență, generalizarea experienței. Unitățile fruntașe, mai cu seamă Eroii Noii Revoluții Agrare au fost, absolut firesc, foarte solicitate de vizitatori. Și, tot firesc, s-au arătat gazde primitoare și generoase în a spune și altora cum să procedeze. Ceea ce se poate vedea și din această imagine surprinsă la celebra fermă de selecție a I.A.S. Liebling într-o recentă duminică, în care zeci de specialiști și cadre de conducere din agricultura județului Hunedoara veniseră să cerceteze și să-și apropie noi tehnologii zootehnice așa cum, în traseul aceleași călătorii de studiu și documentare, includeseră încă o unitate Erou, Topolovățul Mare, pentru tehnologia culturilor cerealiere.

Fotografie de PAUL AGARICI ■

O zi în C.U.A.S.C.-ul Vedea

Se simte primăvara în Cîmpia Română

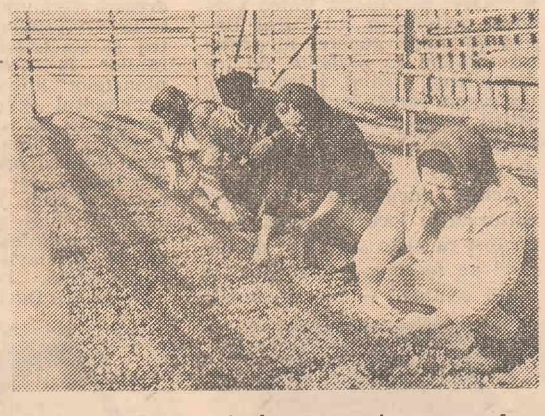

Duminică, la început de martie, în ciuda faptului că fulguia ușor, la Vedea, în județul Giurgiu, se simțea primăvara. Dunărea s-a eliberat din strînsoarea de gheață, pămîntul a înghițit toată zăpada, iar localnicii spun că au venit cocorii... Dintr-o curiozitate reporticească am căutat să ne aflăm, în prima zi calendaristică a primăverii, la C.U.A.S.C.-ul Vedea, de unde, cu cîteva zile în urmă, s-a declanșat chemarea la întrecere către toate consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste din țară pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, îndeplinirea și depășirea sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Desigur că și anul care a trecut pentru cei de aici a fost bun și cu realizări remarcabile. Dar, anul acesta se așteaptă mai mult și chiar se și visează ca la sfîrșitul lui, atunci cînd o să se tragă linie și o să se facă toate socotelile, cei de la Vedea să fie distinși cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Numai ca visul să devină realitate trebuie să se muncească încă de pe acum. Și, cum se vede în aceste fotografii, giurgiuvenii de la Vedea nu precupețesc nici un fel de efort indiferent dacă este zi sau noapte, zi de lucru sau sărbătoare. Calculele sînt simple : iarna a fost bună, vremea a ținut cu cei de aici, și pămîntul a primit pe lîngă munca oamenilor tot ceea ce i-a trebuit. Așa stînd lucrurile, se așteaptă, așa cum dealtfel s-a și spus în chemare, la producții mari. Traduse în cifre asta înseamnă peste 8.000 de kilograme de grîu la hectar, 8 100 la orz, 20 tone porumb știuleți, 3.000 kilograme la soia, 65 tone la sfecla de zahăr, 35,5 tone la legume. Și fiindcă tot sîntem la capitolul cifrelor mai trebuie să spunem că în zootehnie se va acționa pentru îmbunătățirea reproducției și ameliorarea raselor, asigurarea unei baze furajere echilibrate în structură. Prin creșterea indicilor de natalitate se vor obține 90 de viței la suta de vaci, 107 miei la suta de oi (se pare că în momentul de față — fiindcă fătările sînt în toi — această cifră , și fost atinsă) iar producțiile planificate vor fi depășite cu 350 de litri de lapte pe vacă furajată și cu 500 grame de lînă pe ovină tunsă. Așa stînd lucrurile, numai de la Vedea, prin creșterea producțiilor vegetale și animaliere se vor livra suplimentar la fondul de stat 11.500 tone de grîu, 6.150 orz, 41.000 porumb știuleți, 330 floarea soarelui, 800 soia, 14.600 sfeclă de zahăr, 13.200 legume de cîmp... Toate aceste depășiri vor fi posibile prin munca de zi cu zi și, se înțelege, printr-o mai mare grijă pentru gospodărirea pămîntului. Astfel s-a dat numai anul acesta în circuitul arabil o suprafață de peste 300 de hectare și s-au extins irigațiile la încă 560 hectare. Dar, lista nu se oprește aici. Prin aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, care trebuie să-și găsească loc tot mai mult și în agricultură, prin buna organizare a producției și a muncii se va obține suplimentar o producție netă în valoare de 10,5 milioane lei și se vor reduce cheltuielile materiale planificate cu 8,5 milioane lei. Rezultatul : beneficii peste plan de 2,8 milioane lei. Mai trebuie spus că numai în această primăvară în învățămîntul agrozootehnic de masă cît și în alte forme de policalificare, reciclare și specializare au fost cuprinși peste 2.000 de cooperatori, mecanizatori, specialiști... Altfel spus primăvara se simte la Vedea și prin munca de zi cu zi a oamenilor de aici.

Fotoreportaj de SORIN POSTOLACHE și MITICĂ CONSTANTINESCU ■

Onorată instanță a moralei

Dreapta și biruitoarea omenie

Întrebările și, pornind de la ele, supozițiile au prins a se naște începînd cu ziua de 13 noiembrie, 1986, zi în care, printr-o decizie a conducerii Cooperativei „Mureșul" din Alba Iulia, lucrătoarei C.T.C. Veturia Faur i s-a pus în vedere că noul său loc de muncă va fi (de la o dată care nu era precizată în decizie!) secția lăcătușerie 2, în calitate de frezor. Nu atît schimbarea locului de muncă a fost aceea care a produs uimire, cît faptul că, prin plecarea Veturiei Faur de la secția cartonaj (unde lucrează nevăzători), respectiva secție era în imposibilitate de a-și desfășura activitatea conform Legii calității produselor (Legea 7/1977), ceea ce punea sub semnul întrebării însăși ridicarea retribuției de către membrii cooperatori. Primul care s-a arătat consternat de emiterea unei asemenea decizii a fost Avram Nistor, cel care coordona activitatea secției cartonaj. Ei știa foarte bine că, oricît i s-ar trasa ca sarcină de către conducerea cooperativei să dea el însuși viza C.T.C., acest lucru este ilegal, produsele astfel vizate neființd admise de către comerț. Astfel încît a solicitat președintelui Cooperativei „Mureșul", Dumitru Magda, revenirea la decizia dată, decizie care contravenea atît literei și spiritului legilor în vigoare, cît și intereselor cooperatorilor. Răspunsul a fost un NU fără de replică. Veturia Faur, cea dintîi afectată și uluită de hotărîrea dată, s-a adresat Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor din județul Alba, de unde i s-a comunicat că decizia cooperativei este nulă de drept, fapt pentru care ea trebuie — pentru bunul mers al producției — să rămînă pe loc. Și a rămas, continuînd să-și facă munca la fel de conștiincios ca și pînă atunci, fapt dovedit de absența, în mai bine de doi ani de muncă în calitate de C.T.C.-istă, a vreunui singur refuz calitativ. Președintele Dumitru Magda a făcut să-i parvină pe diferite căi (fără a i se adresa direct niciodată !) hotărîrea de a părăsi neîntîrziat secția cartonaj. Dar, convins de faptul că decizia superiorilor săi era nelegală și consultîndu-se cu I.G.S.C.C.P., șeful compartimentului C.T.C. al Cooperativei „Mureșul", Ioan Baciu, a continuat s-o ponteze pe Veturia Faur. Rezultatul — după mai bine de trei luni de muncă, Veturia Faur n-a primit încă nici un leu din retribuția care i s-ar fi cuvenit !

Acestea sînt, prezentate cu toată obiectivitatea, datele problemei. Cunoscîndu-le, am pornit investigația discutînd cu Avram Nistor, coordonatorul secției cartonaj. „Totul este de neexplicat din punct de vedere logic și legic — ne-a spus acesta. E vorba, indiscutabil, de o ranchiună personală !". Așa să fie ? Drept răspuns, ni se relatează două situații care pun într-o lumină nouă cazul Veturiei Faur. Iată-le. În urmă cu cîțiva ani, soțul ei, Vasile Faur — pe atunci șef al secției lăcătușerie din cadrul Cooperativei „Mureșul" — și Dumitru Magda — pe atunci vicepreședinte al U.J.C.M. Alba — erau în raporturi cum nu se poate mai bune. Ruptura a survenit odată cu absențele nenumărate de la lucru ale unui subordonat de-al lui Vasile Faur, care se ocupa, în timpul programului, de creșterea unor oi ale lui Dumitru Magda. În urma deselor sesizări primite din partea tovarășilor de muncă ale ciobanului pontat ca lăcătuș, s-a decis desfacerea contractului de muncă al acestuia. Faptul l-a supărat grozav pe posesorul oilor, care s-a trezit dintr-odată, fără cioban. Și, la trei luni de la acest incident, Dumitru Magda devine președinte al Cooperativei „Mureșul". Relațiile sale cu Vasile Faur s-au asprit continuu, pînă cînd acesta a părăsit cooperativa. Însă, ca „dar" de plecare, s-a trezit cu o imputație de aproape 9 000 de lei, sub pretextul că ar fi făcut să dispară un aparat de sudură. Lucrurile sînt de-acum clare, respectivul aparat aflîndu-se în continuare la cooperativă, preluat de către o altă secție, dar procesul a durat circa trei ani ! „Acum — continuă Avram Nistor relatarea — se pare că i-a venit rîndul Veturiei Faur. Indiferent, însă, de disputele personale, interesele cooperativei trebuie să primeze. Și prezența unui C.T.C.-ist aici, în această secție, este indispensabilă bunului mers al lucrurilor".

Am discutat apoi, vreme îndelungată, cu Octavian Borza, șeful Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor din județul Alba. „Singurul motiv în acest caz sînt... pretextele! Legea e foarte clară în situația de față. Și asta cu atît mai mult cu cît azi, mai mult ca oricînd, problemele calității trebuie să se situeze în centrul atenției tuturor. Fără certificatul de calitate — fără acest pașaport care asigură trecerea mărfii realizate din magazie spre desfacere — nu vom face altceva decît să stocăm produsele Pentru a vă face să înțelegeți și mai bine cît preț se pune pe calitate în cadrul Cooperativei „Mureșul", aflați că am primit o adresă din partea U.J.C.M. Alba, prin care ni se propunea să renunțăm la C.T.C.-ista din secția cartonaj deoarece controlul interfazic se poate efectua și prin metoda autocontrolului ! Autocontrolul la nevăzători ?! Este grav că se poate gîndi astfel".

Ne-am adresat, deținînd aceste informații, tovarășului Vasile Purdea, prim secretar al Comitetului municipal de partid Alba Iulia. „Nu e posibil ca un om să muncească trei luni și să nu fie plătit. Trebuie cercetat cu atenție acest caz, pentru a stîrpi, dacă e cazul, orice urmă de voluntarism în activitatea unor conducători de unități !" Fapt pentru care, împreună cu tovarășul Emil Sasu, secretar cu probleme economice al Comitetului municipal de partid, și cu Ioan Rujoni, inspector la I.G.S.C.C.P. Alba ne-am deplasat la sediul Cooperativei „Mureșul". Explicațiile președintelui Dumitru Magda n-au aparut nimănui convingătoare, mai ales reprezentantului Inspectoratului județean care, în deplina cunoștință de spiritul și litera legii, a contracarat toate „argumentele" ce ne-au fost prezentate. Pînă la urmă, Dumitru Magda a trebuit să recunoască : „Am greșit, la început (!), necerînd acceptul Inspectoratului general de stat pentru schimbarea unui C.T.C.-ist. Dar de schimbat, tot o vom schimba ! De ce n-am plătit-o ? Pentru că nu a fost pontată la locul de muncă unde a fost trimisă. Pontajele tovarășului Baciu nu le-am luat în considerație (chiar dacă avizele C.T.C. și bonurile de scoatere din magazie au fost semnate, în tot acest timp, de Veturia Faur — n.n.). De ce n-am dat-o afară văzînd că nu e pontată ? Din omenie !..."

Ne simțim obligați s-o spunem, tovarășul Dumitru Magda are o părere cu totul personală despre ce înseamnă omenie, atîta vreme cît, fără vreo justificare, lasă atîta vreme, un om lipsit de retribuție. Și ar mai fi ceva, un aspect de această dată mai intim, mai sentimental : Dumitru Magda este un om care are serioase probleme cu sănătatea, fapt pentru care se deplasează, de două ori pe săptămînă, pînă la Cluj-Napoca. A primit înțelegere din partea tuturor, i se plătesc zilele respective deoarece încearcă, pe parcursul celorlalte, să rezolve treburile rămase în urmă de-a lungul zilelor cînd a lipsit. Oamenii care sînt astfel tratați ar trebui să fie mai buni și mai înțelegători decît ceilalți.

Tovarășul Emil Sasu, secretar al Comitetului municipal de partid Alba Iulia, a fost extrem de concis și de exact în cele spuse, un fel de concluzii la întreaga noastră investigație : „S-a greșit, asta e limpede. Trebuie să i se dea tovarășei Faur banii meritați și să se înceteze cu astfel de abuzuri ! Legea trebuie respectată, pentru că legile de noi sînt votate, pentru a apăra atît interesele unităților economice, cît și pe cele ale oamenilor. Interese care, de fapt, sînt unele și aceleași".

Legea și omenia sînt, în esența lor, identice, astfel încît a n-o respecta pe una înseamnă a abdica și de la cealaltă. De aceea, a nedreptăți un om — din motive exterioare intereselor unității în care își desfășoară activitatea — este, în același timp, inuman și ilegal. Dreptatea ce i s-a făcut Veturiei Faur este încă o dovadă a faptului că, indiferent de piedici, omenia triumfă.

DAN MUCENIC ■

Familia noastră

Mînat de treburi profesionale în Clujul studenției, un vechi prieten din Oradea a venit la mine să-mi ceară o mînă de ajutor într-o problemă tehnologică în care experiența noastră, a celor de la „Unirea", era bine știută. Ca între prieteni am schimbat atunci multe gînduri. I-am vorbit despre uzina pe care am cunoscut-o împreună, atunci cînd băteam la porțile inginerie, informîndu-l că azi exportăm o mare parte a producției în trei continente, unele produse fiind preferate pentru tehnicitatea atinsă, superioară multora din țări cu veche tradiție ; i-am vorbit despre oraș care trăiește o nouă tinerețe ; i-am vorbit despre „Politehnica" noastră, azi o instituție de talie europeană, în care, paralel cu pregătirea viitorilor ingineri, cercetările în domeniul tehnologiilor de vîrf au intrat deja în cotidian.

Colegul care mă vizita era cetățean român de origine maghiară. Mi-a vorbit și el despre Oradea, mărturisindu-mi că-l uluiește cît de frumos se dezvoltă orașul. O frumusețe în toate sensurile : se ridică cvartaluri de mare eleganță și confort, se dezvoltă învățămîntul tehnic superior ; se amplifică viața culturală. Mi-a vorbit însă și despre ceva ce l-a întristat. Într-o seară de decembrie sau poate ceva mai devreme, a prins întîmplător postul TV „Budapesta" și s-a pomenit martor al unui eveniment pe care, uluit și mîhnit, nu și l-a putut explica : la Academia de Științe din Ungaria s-a vorbit multe zeci de minute despre Transilvania ! S-a „lansat", îmi spunea prietenul meu, o carte extrem de voluminoasă, în trei volume, intitulată „Istoria Transilvaniei" ! S-a vorbit atunci, acolo, la Budapesta, mult și foarte zgomotos, au fost prezenți corespondenți de presă din toată lumea, reprezentanți ai ambasadelor, s-au oferit rezumate în multe limbi ale globului, iar în final s-a desfășurat o la fel de zgomotoasă conferință de presă.

Era indignat colegul meu. Undeva, cineva continua să tulbure liniștea atît de firesc statornicită. Cineva, rupt de realitățile vieții ce pulsează în Transilvania și care n-a-nvățat nimic din lecția istoriei, continuă să dezinformeze, să agite din nou problema națională, folosind-o ca și în preajma celui de-al doilea război mondial drept mijloc de învrăjbire. Ei nu știu că în Transilvania trăiește o mare familie, o familie de români, maghiari și germani. Nu știu că aici s-au format familii, că, de pildă, în ce mă privește, am cumnat român, nepoți români, foarte mulți prieteni, tovarăși de muncă români, cultură românească.

Fiecare nou succes al Întreprinderii „Unirea" al cărei director tehnic sînt de mai mulți ani, e și o mare bucurie a mea. Ca de altfel și fiecare succes al județului Cluj, simțindu-mă implicat prin sarcina de mare răspundere pe care mi-au încredințat-o inginerii din județul Cluj în conferința care a avut loc în anul 1973 : vicepreședinte al Comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor. Un puternic forum științific județean din care fac parte toți inginerii din județ, indiferent că sînt români, maghiari, germani, evrei, indiferent că lucrează în învățămîntul superior, în cercetare sau în producție. Nimeni nu face nici o deosebire, așa cum se străduiesc unii s-o „confecționeze" denigrînd și mistificînd realitățile.

În forumul județean al inginerilor și tehnicienilor, ne-am propus să înfăptuim mult în acest an. Vrem să organizăm cursuri și dezbateri științifice despre roboți, despre creativitate, despre criotehnie.

Realitatea pe care mi-a povestit-o prietenul meu din orașul de la granița de vest e una greu de acceptat. Pe străvechiul pămînt al Transilvaniei s-au statornicit în anii socialismului alte principii de muncă și de viață, pe care noi le păstrăm și le apărăm ca pe lumina ochilor. Prea mult au avut de suferit popoarele român și maghiar pentru ca ele să mai poată accepta teze al căror substrat e reabilitarea unor idei și pretenții condamnate de istorie.

E o adevărată nebunie în prag de secol 21 să sfidezi hotăriri ferme luate după cele două războaie mondiale de două parlamente mondiale. Ca maghiar, mi-e rușine de cele întîmplate la Ip, Trăznea, Beliș sau în alte localități de pe pămîntul Transilvaniei. Așa ceva nu trebuie să se mai repete.

Ca cetățean al României socialiste, n-am alt țel decît acela de a sluji cu credință și devotament Partidul Comunist Român al cărui membru sînt.

Ing. SZABO FRANCISC ■
director tehnic
al Întreprinderii „Unirea"
Cluj-Napoca

Sîntem mîndri și fericiți

Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, inițiativă a ctitorului învățămîntului modern românesc, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — alături de modernizarea continuă a bazei materiale a învățămîntului, constituie calea optimă de formare și pregătire temeinică a tinerilor specialiști, capabili să răspundă noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale a patriei, exigențelor științei și tehnicii moderne.

La Institutul politehnic „Traian Vuia" din Timișoara, mii de studenți sînt atrași, în fiecare an, în activitatea de cercetare, rezolvînd, alături de dascălii lor, teme de mare actualitate, de largă deschidere spre viitor, din domenii de vîrf precum utilizarea energiei solare, a ferofluidelor, agregatelor aeroelectrice cu ax orizontal, realizarea de roboți și celule flexibile robotizate, sisteme de transport neconvențional cu motoare liniare și sustentație magnetică, tehnologii neconvenționale, utilizarea energiei apelor geotermale, realizarea de noi materiale, structuri și tehnologii noi în domeniul construcțiilor etc. În această activitate comună se îmbină elanul creator al tinerei generații cu experiența cercetătorilor maturi, realizîndu-se o autentică școală a cercetării. Pentru a traduce în faptă cu maximă eficiență morală această menire pedagogică a actului de creație științifică, este nevoie de o amplă și susținută activitate de educație politică, revoluționară și patriotică, care să înarmeze tînăra generație cu convingerea solidă, de nestrămutat, izvorîtă din adîncul conștiinței lor, că numai pe meleagurile patriei te poți forma ca om, ca personalitate. Avem, în acest sens, înalta și nobila menire de a forma tineretul studios în spiritul dragostei de patrie, de partid, al stimei și prețuirii față de împlinirile prezentului, față de trecutul de luptă pentru libertate socială și națională al poporului. Trebuie să înarmăm tînăra generație — pe care o pregătim azi în amfiteatre, laboratoare, în ateliere — cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, formîndu-le un orizont cuprinzător, larg deschis spre nou, în care să nu aibă ce căuta manifestările șovine, retrograde, obscurantiste.

Respingem cu hotărîre, cu demnitate orice încercare venită din afara țării de a denatura realitățile din patria noastră scumpă, teorii care se bazează pe ignoranță și, nu o dată, pe rea-voință. Celor care propagă asemenea idei le spunem răspicat, cu adîncă convingere, cu fermitate : sîntem mîndri că patria noastră, Republica Socialistă România, asigură tuturor fiilor săi deplina egalitate în drepturi, fără deosebire de naționalitate. Că această egalitate este strălucit demonstrată prin fapte grăitoare, exemplare, posibil de reliefat în orice domeniu al vieții noastre politice, economico-sociale, culturale. Aici, Acasă, în patria noastră.

Prof. univ. dr.
HELMUT THEIL ■
Institutul politehnic „Traian Vuia" — Timișoara

Izvoru — broderii de suflet

Comuna Izvoru, din sudul județului Argeș, era pomenită pînă acum în două scrieri celebre : un hrisov domnesc de la 1532 — prima atestare documentară — și în „Răscoala" lui Liviu Rebreanu, acțiunea romanului petrecîndu-se pe acesta meleaguri. Arhivele păstrează mărturii despre revolta din 1907 a izvoranilor, care au luat cu asalt conacul arendașului Nicolescu, împărțind porumbul și grîul la toate familiile din sat. Intrucîtva simbolic, peste ani, tot într-un februarie, dar în 1962, în Izvoru se încheia cooperativizarea agriculturii.

Dintr-o altă perspectivă istorică, localnicii sînt îndreptățiți să-și mai amintească și să se simtă legați de alte două evenimente de importanță națională, petrecute tot în această lună : la 12 februarie 1862 se naștea Alexandru Davila și tot la un 12 februarie, peste patru decenii, în 1902, la Teatrul Național din București avea loc premiera singurei opere a acestuia, drama istorică în versuri „Vlaicu Vodă".

Acestui cvadruplu jubileu — 80 de ani de la răscoala din 1907, 25 de ani de la încheierea cooperativizării, 125 de ani de la nașterea lui Alexandru Davila și 85 de ani de la premiera cu „Vlaicu Vodă" — i-a fost dedicată în comuna Izvoru o amplă și emoționantă manifestare culturală, cu profund caracter patriotic și educativ. Este primul loc din țară și, poate, singurul pînă acum, unde aceste patru evenimente au primit cinstirea ce li se cuvine, în cadrul unui veritabil colocviu de istorie și cultură pentru care sala căminului cultural din comună s-a dovedit a fi neîncăpătoare.

De ce Alexandru Davila și Izvoru ? Pentru că aici există și acum casa Elenei Davila, sora dramaturgului și fiica mai mică a ilustrului patriot Carol Davila, cel despre care G. Călinescu scria : „În România, el întemeie învățămîntul medical și fu în toate privințele un om excepțional. Se căsători aici cu o Golească, cu Anica Racoviță (nepoata lui Dinicu și a Zincăi Golescu — n.n.), lăsînd fiilor săi sînge românesc din cel mai vechi". Și această casă și aceste locuri au avut un rol de seamă în biografia dramaturgului, în viața altor personalități de vază ale epocii. Cum aprecia prof. Grigore Constantinescu, de la Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, în comunicarea prezentată cu acest prilej, „alături de Goleștii Argeșului, Izvoru este o prezență constantă și reconfortantă în popasurile literare ale scriitorului, iar elogiul pe care acesta l-a adus luptei poporului, celor care «crescut-au prin veci neguroși / răboj în istoria lungă... / Și dragostea, dulce povară / de lege, de domn și de țară» este exprimat direct în «Balada strămoșilor», din care am citat, scrisă în septembrie 1902 în liniștea patriarhală a casei Davila de la Izvoru, unde, potrivit mărturisirii sale, și-a desăvîrșit o parte din creația literară".

Și dacă dramaturgul reprezintă un caz foarte rar în cultura română, scriind asemenea lui Emily Brontë (autoarea celebrei „Wuthering Heights" — „La răscruce de vînturi") o singură operă, rămasă — potrivit monumentalei istorii călinesciene — „o capodoperă", sora lui, izvoranca Elena Davila, și-a dedicat viața unei nu mai puțin prețioase opere progresiste și umanitare, înființînd în această modestă, pe vremuri, comună de cîmpie, primul „dispensar de sugaci" (ceea ce numim acum creșă și grădiniță) din această parte a țării, printre primele școli „de arte și meserii" din țară, o baie populară comunală (după modelul romanilor), un spital rural modern în epocă (mult modernizat, el funcționează și acum) și multe alte asemenea gesturi și inițiative care i-au păstrat intacte de-a lungul timpului respectul și prețuirea pe care le merita. De altfel, în 1957, la sărbătorirea centenarului Facultății de Medicină din București, înființată de ilustrul său tată, Elena Davila, nonagenară pe atunci, avea să fie invitată în prezidiul respectivei adunări omagiale, în semn de cinstire a memoriei lui Carol Davila, dar și a propriei sale vieți și conduite.

Pentru ei, 1907 e un moment biografic

„Lecția deschisă" de istorie de la Izvoru, urmărită cu sufletul la gură de mai tinerii locuitori ai comunei, nu putea, de altfel, să nu facă trimiteri și la personalitatea lui Carol Davila, mai ales că un localnic, prof. dr. doc. George Marinescu-Dinizvor, medic și scriitor, își susținea în 1977 — anul centenarului Independenței noastre — discursul de recepție în Academia de Științe a Franței cu o dizertație pe tema „Carol Davila — erou al Independenței României". Profesorul Marinescu a făcut o succintă evocare a personalității științifice și sociale a lui Carol Davila (fost „coleg de baricade" în revoluția franceză de la '48 cu Bălcescu și D. Brătianu), iar un alt izvoran prezent la manifestare, col. Ioniță Voicu a evocat activitatea lui Carol Davila ca medic-general al armatei române în războiul de independență (fiind, între altele, cel căruia comandantul rănit al oștirii otomane, Osman-pașa, a cerut și a acceptat să fie predat).

Aceste incursiuni în istoria culturală a locurilor și a țării au fost ca niște „broderii de suflet" pe țesătura evocatoare a vieții comunei — în vremurile aspre ale răscoalei, în comparație cu timpul tot mai prosper al ultimului sfert de veac. Secretarul Consiliului popular comunal, Vasile Stretenie, un pasionat de istorie și neobosit scormonitor în arhive, a prezentat copiilor și tinerilor satului, nepoți și strănepoți ai participanților la răscoala din 1907, imaginea de atunci a comunei și a zonei, argumentele care l-au îndreptățit pe Rebreanu să plaseze aici acțiunea romanului său. Iar, într-un fericit pandant, ing. Ion Avramescu, tînărul și destoinicul președinte al C.A.P.-ului, a prezentat sintetic evoluția și progresul comunei în anii socialismului, „ani în care cooperativizarea și-a pus amprenta în mod hotărîtor asupra întregii activități economico-sociale, asupra aspectului edilitar al comunei, asupra vieții spirituale a locuitorilor".

Spectacolul cultural care a fost realizat și prezentat prin grija cadrelor didactice (îndeosebi Maria Burcea, Maria Onțoiu, Marin Burcea, Florin Basprijinul generos al organelor județene de specialitate) se află de acum la Izvoru (cum nu se află, de pildă, la teatrul pitești-tean care-i poartă numele).

Revăzînd într-un cadru unitar diversitatea și profunzimea valențelor spirituale ale acestei zone, mi-am explicat mai bine de ce, de pildă, cu numai cîțiva ani în urmă, un înalt demnitar parlamentar francez, domnul Xavier Deniau, aflat în vizită oficială în țara noastră, a ținut să viziteze aceste meleaguri, să fie oaspete chiar al comunei Izvoru, să doarmă o noapte la un țăran de aici, putînd astfel să constate înnoirile din comună, spiritualitatea și felul de a fi și a trăi al locuitorilor ei. Pentru că și aici se resimte cu prisosință o stare de spirit și o apetență față de actul cultural, specifice, de altfel, întregii zone argeșene. Zonă densă de istorie și legende mai ales spre nord, spre poalele munților, dar avînd o replică nu mai puțin emoționantă și densă în acest sud de județ, odinioară înecat în praf, la propriu și figurat, iar acum pulsînd de viața nouă, de ritmurile proaspete și revigorante ale prezentului socialist.

Chiar și manifestarea culturală recentă de la Izvoru a evidențiat bogăția de argumente care îndreptățesc la o mai bună reprezentare a sudului Argeșului, inclusiv, poate printr-un muzeu al acestei zone, ce-ar putea fi găzduit de casa Davila. Comparația între trecutul „Răscoalei" lui Rebreanu și prezentul unei comune fruntașe în agricultură, specificul folcloric al zonei, unde există un port popular comparabil în frumusețe cu cele mai pitorești din țară, multele argumente de ordin cultural și istoric — amintite și neamintite în aceste rînduri, plus cele pe care oameni competenți le dețin în mod sigur —, tradițiile populare felurite, împămîntenite pe aceste meleaguri și multe alte asemenea elemente au îndreptățit apariția ideii de a se face aici un muzeu de artă, știință și folclor al sudului județului Argeș, ca și eforturile întreprinse în ultimul deceniu în această privință. Organele județene locale se străduiesc să continue cu „episodul Izvoru" demersul de mare valoare patriotică, educativă și culturală de reconditionare a operelor monumentale argeșene, așa cum s-a făcut, de pildă, la Mateiaș și Dragoslavele. Este un demers pentru eternitate pe care spiritul epocii noastre pilduitor l-a promovat în toată țara, în semn de cinstire deopotrivă a tradițiilor poporului, a luptei strămoșilor, ca și a luminoaselor înfăptuiri ale prezentului.

Oamenii comunei sînt în primul rînd silitori față de propria lor datorie, față de sarcinile de muncă pe care le au. Primarul Alexandru Lăptăreț, secretarul consiliului popular, Vasile Stretenie, vicepreședintele Gheorghe Tănase, președintele C.A.P., ing. Ion Avramescu, directorul S.M.A., ing. Marin Bucinică, directorul I.A.S., ing. Traian Proteasa, venerabilul Iancu Neguț, om încărunțit de viață și pensionat cu fruntea sus după ce 11 ani (un record în comună !) a condus C.A.P.-ul, și toți ceilalți îndrituiți cu bunul mers al comunei își fac înainte de toate datoria — și poate vom scrie cîndva despre cotidianul muncii la Izvoru. Dar meritul lor — și nu numai al lor, ci și al fiilor de ieri, de azi și dintotdeauna — este că au și această deschidere spirituală, de a găsi prin noianul treburilor de fiecare zi ferestrele de cuget și simțire care aduc lumina unei spiritualități aparte care-i animă, pe care o respectă și căreia îi sînt devotați. În privirile lor a scînteiat iarăși această lumină, într-o duminică ploioasă și rece de februarie, cînd Izvoru a putut cunoaște și trăi unul din cele mai emoționante evenimente ale locului.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Anchetă Flacăra

NICOLAE CEAUȘESCU : „Un rol primordial în supraviețuirea și dezvoltarea neîntreruptă a poporului nostru pe multiple planuri au avut conservarea și îmbogățirea limbii, precum și creația artistică populară, care au cizelat continuu graiul strămoșesc, au cultivat virtuțile poporului, tradițiile înaintate și obiceiurile sale, i-au lărgit permanent orizontul de cultură".

Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament?

„Creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire"

Se vor împlini 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română" ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în ctitorirea culturii noastre naționale, ne amintim dintre atîtea fapte și idei de răsunet tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna : „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l iee de la un popor". (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi, în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la străbuni, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact".

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești" propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră pentru creșterea limbii române ?

Publicăm astăzi primele mărturii în paginile 14–15.

POEME PENTRU PATRIE

Țăranul

Istoria, știu bine, se poate scrie
Cu renunțări și vise,
Cu iubire și trudă,
Cu împliniri și suferinți
Alegînd unealta precum țăranul
Alege sămînța după culoarea vremii.
O, patrie, istoria ta e înaltă
Cît toate statuile lumii,
Cît toată dragostea care vestește izbînda
Și cum se putea altfel să ieși în lume
Dacă nu-ți sfințeai ființa-n tricolor
Și sîngele tău niciodată călcat în picioare
N-ar țîșni prin inima fiilor tăi
Ca aurul prin venele Apusenilor.
Mereu despre tine rosti-voi
Statornice vorbe de iubire statornică
Deopotrivă rizînd,
Deopotrivă plîngînd
După culoarea timpului
Cu lacrimi sfîșiate de lumină.

VIOREL VARGA ■

Artistul — conștiință a epocii sale

„Cîntă ca tine dacă vrei să fii cineva"

IOANA RADU, la 70 de ani, este aceeași neîntrecută interpretă a romanțelor, aceeași interlocutoare de spirit...

Interviul în pagina 16

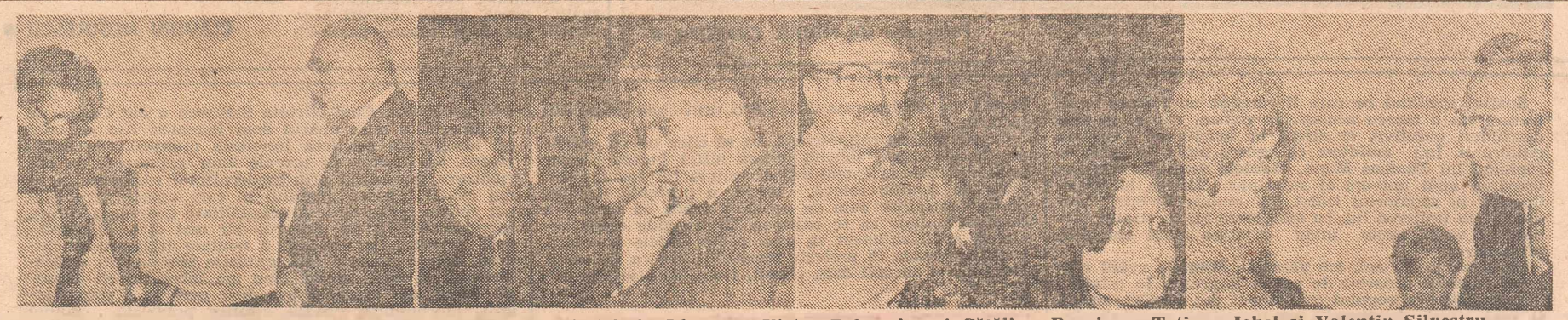

Dina Cocea și Dinu Săraru, Ion Brad, Ion Besoiu și Valeriu Râpeanu, Victor Rebengiuc și Cătălina Buzoianu, Tatiana Iekel și Valentin Silvestru.

Recunoașterea valorilor

Ca în fiecare an, Asociația Oamenilor din domeniul Teatrului și Muzicii (A.T.M.) a desemnat și, recent, decernat, premiile pentru anul 1986. În prezența unui mare număr de artiști, critici de specialitate și ziariști, festivitatea înmînării distincțiilor s-a constituit într-un prilej de meditație asupra sensurilor și valorii muncii artistice în acest moment, asupra misiunii profund modelatoare a artei în general, a artelor teatrului și muzicii în special.

Mari artiști și reputate ansambluri au obținut sufragiile conducerii A.T.M., marcînd momente însemnate în viața culturală a țării. Una din nobilele străduințe ale celor care în aceste zile și-au văzut distinse realizările este aceea de a demonstra că, în cadrul culturii universale, cultura română ocupă un loc distinct și de cinste. Actori, regizori, dramaturgi, compozitori, soliști instrumentiști, scriitori, critici literari, muzicali propun, prin creațiile lor, noi viziuni, originale, asupra existenței, asupra lumii, prin care se justifică o atitudine lipsită de complexe în fața artei universale, încrederea în vocația artistică a poporului nostru.

O îndelungată tradiție artistică hrănește, an de an, realizările artistice românești. Dar poporul nostru nu are numai norocul să nască valori, ci și pe acela de a le recunoaște, de a le prețui, de a le așeza la locul meritat. Din această perspectivă, o sărbătoare cum este aceasta — anuală, a oamenilor de teatru și muzică, devine o pildă de demonstrație, de solidaritate de breaslă în numele unui crez comun, constructiv, ferm atașat ideii de progres care stă la baza politicii culturale românești.

Silviu Purcărete, Ion Toboșaru și Miruna Ionescu, Dionisie Vitcu, Ildiko Kovacs, Maria Miu, Cristian Pepino, Constantin Ciubotaru, Dan Micu.

Vitrina artelor

Capodopere coregrafice

Recenta premieră de balet a Operei Române din București — în program coregrafii semnate de Doina Andronache după **Simfonia spaniolă** de Edouard Lalo, **Preludiu la după-amiaza unui faun** de Claude Debussy și **Simfonia fantastică** de Hector Berlioz — are acea unitate care izvorăște, firesc, din folosirea consecventă a resurselor declarat programatice ale partiturilor, în sensul unor transpuneri, „în carne și oase", a subiectelor poetic-muzicale în limbaj coregrafic. Doina Andronache, semnatară și a regiei, insistă asupra personajelor ca atare, balerinii realizînd deci roluri și nu întruchipînd metafore, ca în multe ale coregrafii moderne. Este inspirată această alegere ? Da și nu. Da, gîndindu-ne că acesta este modul cel mai direct, neocolit, de adresare artistică spre public în asemenea împrejurări ; nu, făcînd trimitere la faptul că „ascensiunea" spre simbol, atunci cînd se finalizează, oferă satisfacții estetice sporite. Nu trebuie înțeles că scara de balet pe muzică franceză este realizată monocrom : există o gamă de semnificare în cadrul căreia coregrafa alege, alegerea fiind însă bine subordonată acelor personificări de care aminteam. Astfel, **Simfonia fantastică** este partitura cel mai fidel realizată din această optică : la vederea „iubitei" în brațele „rivalului", „compozitorul" suferă crîncen, aceste episoade fiind „modulate" de ambianțe de tip pastoral (unde apar un „păstor și o „păstoriță"), de tip macabru (scenele sabatului), realist (balul) sau tragicomic (scenele de judecată unde eroul este pregătit pentru eșafod). De asemenea, această optică predomină în transpunerea partiturii debussyste, fiind oarecum estompată în **Simfonia spaniolă,** deși distingem și aici o eroină și un erou, conflicte și rezolvări, tensiuni și suprafețe statice plasate cu rol de „tampon". O asemenea regie se judecă din perspectiva adecvării mijloacelor în raport cu scopul propus, elementul convingător reprezentîndu-l buna caracterizare a fiecărui personaj, știut fiind faptul că, în muzica romantică, dimensiunea personalității este cultivată cu precădere. Aici, intuiția regizoarei este sigură, ea bazîndu-se plenar pe datele realității : nu avem de a face cu ipostazieri sau eroi exemplari, fiecare apariție avînd acel firesc al ei, desprins din viață și gîndit pentru a reproduce datele vieții în scenă. Riscurile sînt la vedere : așa cum, în viață, există momente de derulare precipitată a faptelor și momente „cenușii" la fel, în scenă, momentele terne din scena pastorală, de pildă, sînt urmate de momente de extremă ebuliție a fanteziei, a imaginației coregrafice. Cred că talentul, evident, al Doinei Andronache se lasă mai bine subliniat dacă privim îndeaproape elementele de tehnică a baletului, lăsînd oarecum în suspensie problemele generale ale regiei. Sînt aici unele inegalități însă datele limbajului coregrafic, în special în privința pasilor pentru ansamblu, a momentelor de duet și a coregrafiei balerinelor soliste sînt de calitate. O vastă experiență este adunată aici și, după părerea mea, intruziunea unor elemente neorganice asimilate dansului academic nu deranjează deloc, mai mult, fiind de natură a aduce un plus de expresie.

În privința interpretării, fără a trece peste calitatea decorurilor și costumelor semnate de Roland Laub, amintim execuția sobră, ușor monocromă însă, a partiturilor, sub bagheta lui Lucian Anca. Ideea de a o invita ca solistă pe violonista Cristina Anghelescu și de a o „cobori" în fosă, pe muzica ei desfășurîndu-se baletul, mi se pare nepotrivită : baletul s-ar adresa astfel unor spectatori cu o sporită atenție distributivă pentru o excelentă violonistă și doi excelenți balerini. Astfel, în **Simfonia spaniolă,** Laurențiu Guinea dă din nou măsura propriului talent (cred însă că distribuirea lui aici nu e potrivită. Laurențiu Guinea avînd mai degrabă un temperament sobru, o ținută elegantă, și nu o alură telurică, temperamentală, așa cum cere muzica spaniolă), alături de Roxana Colceag posesoare a unei tehnici deosebite. În lucrarea lui Debussy, Beatrice Bleont și Gheorghe Anghelus realizează momente frumoase, de poezie autentică în timp ce, în **Simfonia fantastică,** Ioan Tugearu creează un rol memorabil, de autentic artist romantic căruia arderea pasiunii îi sporește temperatura creației : tot aici, în roluri mai restrînse, Cristina Teodorescu, Tiberiu Almosnino, Laurențiu Guinea, realizează dificile partituri coregrafice în timp ce Daniela Constantinoiu creează imaginea unei „iubite" a cărei notă dominantă este nepăsarea în fața suferinței.

VIOREL CREȚU ■

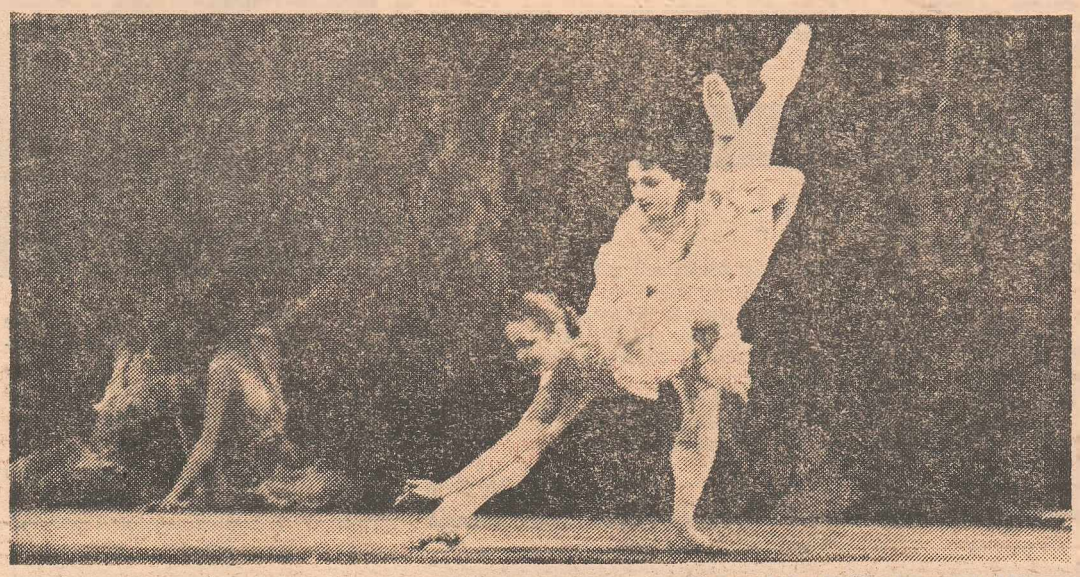

Fotografie de MIHAIL CRATOFIL ■

Corurile profesioniste

Este de necrezut, dar adevărat : de cîțiva ani buni, concertele **a cappella,** sau chiar acelea cu acompaniament, au devenit atît de rare încît pot fi numărate pe degete ! Astfel, corul Filarmonicii „George Enescu" a prezentat ultima sa manifestare — cuprinzînd prime audiții din muzica autohtonă, sau universală — în 1985 ; corala Radioteleviziunii în urmă cu patru ani, „Madrigalul", în urmă cu mai bine de un an, iar despre celelalte formații similare bucurestene — aflate la Opera Română, Teatrul de Operetă și „Rapsodia Română" — aproape că nu mai trebuie să vorbim, prezența lor pe podium fiind cu totul întîmplătoare și la intervale mari de timp (ele avînd însă cu totul alte sarcini de serviciu, constînd din participarea și susținerea spectacolelor instituțiilor sus-amintite) ; mai harnic se dovedește a fi corul bărbătesc al Ansamblului „Doina" al M.A.N. care, iată, într-un interval scurt a prezentat peste 30 de prime audiții, în diferite concerte de răsunet.

Corul Filarmonicii „George Enescu" a fost înființat încă în anul 1951, de marele Constantin Silvestri. Pe rînd, bagheta lui Ștefan Mureșanu, a maestrului emerit al artei Dumitru D. Botez, a discipolului său, Vasile Pântea și, de 13 luni încoace, a lui Nicolae Bica, au însuflețit artistic acest colectiv, dînd nastere unor interpretări și înregistrări memorabile începînd cu creațiile nepieritoare datorate lui Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Brahms etc., culminînd, în 1984, cu celebra și extrem de dificila „Cantată Profană" de Bartok ; ori aducînd la rampă, în prima audiție, monumentalele lucrări ale lui Mihail Jora, Paul Constantinescu, Gheorghe Dumitrescu, Sigismund Toduța, Anatol Vieru, Tiberiu Olah și ale altor compozitori, figuri ilustre ale școlii naționale de compoziție ; sau, în sfîrșit, opuri de mai mare sau mai mică întindere, toate însă, adevărate bijuterii aparținînd genului coral, cu precădere al celui autohton, prin concertele a cappella desfășurate în vreme. Aceasta spre a nu mai vorbi pe larg despre munca susținută, în spriiinirea formațiilor surori formate din artiști amatori, de întîlnirile directe cu acestia chiar pe scenele Caselor de Cultură, ori ale Căminelor Culturale : sau de turneele pline de succes și prestigiu pentru țară, realizate în Franța, Italia, Grecia, Bulgaria și în alte părți ale lumii. Toate cele de mai sus au fost posibile datorită împlinirii unei întîlniri fericite : aceea dintre dirijori și coriști. Iar dacă despre personalitatea dirijorilor corului Filarmonicii „George Enescu" se știu destul de multe, se cuvine să înserăm aici și cîteva nume deosebite de artiști, membri — în timp — ai colectivului : Sanda Șandru, soprana de valoare mondială, mezzosoprana Adina Iurașcu și tenorul Nicolae Andreescu, actualmente solisti ai Operei Române din București, care au părăsit formația doar în urmă cu cîțiva ani : soprana Elena Andrei (probabil una dintre cele mai remarcabile voci dramatice pe care le-a avut România în deceniul al șaselea, dealtfel laureată cu premiul I la Concursul Internațional de la Viena) ; soprana Virginia Manu, laureată a premiului „Karajan", sopranele Mîndra Cernescu și Paulina Stavrache, mezzosoprana Olga Csorvasi și tenorul Vasile Speranță, laureati — fiecare ai unor prestigioase concursuri internaționale ; mezzosoprana Steliana Calos-Adorjan, o adevărată specialistă a muzicii contemporane, tenorul Mircea Trandafir, compozitor cu vechi state de serviciu și listă ar putea continua...

Cum arătam, spre surprinderea noastră, această formație de valoare, un adevărat etalon republican, nu a mai prezentat — în ultimii doi ani — nici un concert cu prime audiții românești, sau chiar universale. Cum se poate explica, bunăoară, numărul acesta redus de concerte cu lucrări **noi ?** Din care motiv acest colectiv, care poartă numele luceafărului muzicii românești, nu face înregistrări radio (Kardex), tocmai de muzică românească, pentru plasarea ei în istorie ? Cum se poate privi faptul că acest cor de valoare nu are nici un disc realizat în ultimii 5 ani ? Citeva manifestări sporadice pe scena Ateneului, foarte puține conlucrări cu orchestra simfonică a institutiei, luînd parte cîteodată, sau de regulă, la unele spectacole mai mari sau mici și alte cîteva activități, conduc la o sumă generală care nu poate mulțumi pe nimeni : și, probabil, nici pe coriștii înșiși !

Iată cîteva chestiuni esențiale, care sînt generale — astări — pentru aproape toate formațiile corale profesioniste, la acestea adăugîndu-se și scăderea necontenită a numărului coriștilor, nu din pricina lipsei de posturi vacante, cît a neprezentării unor candidați apți să ocupe locurile celor ce se pensionează ; într-adevăr, o problemă vitală — mai ales în privința vocilor bărbătești, problemă care se cere a fi urgent remediată de diversi factori.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Argument

Spațiul lecturii ca recitire

Spațiul spiritual pe care îl cucerim cu fiecare nouă lectură nu e mereu același. În roman, dar și în alte deschideri narative, el diferă în funcție de **virstele** cititorului. Îmi amintesc că pentru mine, la început, romanul lui Thomas Mann, **Muntele vrăjit,** a fost întruparea unui univers al suferinței. Sosirea lui Hans Castorp în sanatoriul izolat din munții Elveției s-a asociat cu inițierea lui, cu admiterea lui în stratul tulbure al vieții, acolo unde moartea atacă energiile afirmative.

Pe urmă, peste ani, am văzut în **Muntele vrăjit** altceva, cu totul deosebit de prima impresie. În orbitele micului univers populat cu bolnavi tbc, medici, surori și vagi ecouri de **dincolo,** am descifrat, esențializată, imaginea lumii. Cu elanurile ei filozofice (vezi discuțiile lui Naphta cu Settembrini), cu elanurile ei erotice (iubirea pentru Claudia Chauchat), cu nevoia de a spera ce atinge însuși spiritul existenței biruitoare asupra răului. Un alt focar s-ar putea să-l răpună pe Castorp, dar acesta nu se limitează la un perimetru dat, nocivitatea acestuia depășește orice infecție imaginabilă. El se numește primul război mondial — în tranșeele căruia condiția umană va fi pindită de infinite primejdii, oricînd posibile, mereu ireductibile.

De bună seamă acest mecanism al recitirii se adresează, înainte de toate, modului de a contura orizonturi de înțelegere implinită.

În **Supraviețuirile** lui Radu Cosașu nu doar cititorul se transformă în timp dar și autorul. La vîrsta inceputurilor, personajul este inocent și himeric. Pe urmă, căutînd răspunsuri, îl încearcă ironia reparatoare. Înțelegerea lui, plină de mîndrie, sancționează erorile juneții, maturitatea detronează fanatismul îmberb și frenetic.

Cunoașterea, în toate împlinirile ei, deconspiră aventurile imaginației. Atît la nivel creator cît și la cel receptor. Mă duce gîndul la o carte ce unifică aceste două planuri. Este, socot, **Galeria cu viță sălbatică,** în ale cărei pagini Constantin Țoiu amendează realul din unghiul istoriei. Ca roman-alegorie el îl ajută pe cititor să întîlnească prin Chiril Merișor și Cavadia două posturi : una de provocare a destinului, alta de retragere din ceea ce destinul are dilematic pe latură biografică și teribil în succesiunea evenimentelor.

O asemenea conjunctură literară, cu registru bivalent, are nevoie de substanță narativă deajuns de bogată, ca să dea sens distantării prin chiar exercițiul lecturii.

Caracterologia călinesciană, ca să citez un alt exemplu la îndemînă, solicită mereu altfel judecata celor ce îi descifrează intențiile. Absențele lui Ioanide din viața de familie relevă, totuși, o prezență, traduc, grație fanteziilor sale de arhitect, ideea că pentru a **construi** trebuie să te **exprimi.** Or, Ioanide crede senin că ar fi suficient să treci peste faptele imediate, pentru a evada în proiecte magnifice. Se va vedea că nimic nu e durabil dacă elanul, rîvna edificării se îndepărtează de vocația libertății. Iar aceasta nu devine tot una cu miracolul înaltelor tensiuni ale spiritului revoluționar. Înțeles în strictă relație cu asimilarea creației drept izbînda spiritului înfăptuitor asupra reveriei suspecte de necristalizare, limbajul materiei — înălțată la verticală — intră în acord cu vocile timpului doar atunci cînd înfrățește binele interior cu umanismul social autentic. Niciodată unul fără celălalt n-a descoperit decît involuție, mutilare. Cu această concluzie am încheiat recitirea cărții prin care G. Călinescu s-a arătat interesat de istoria modernă, de marea ei lecție civică.

Mișcarea de idei nu e străină de necesitatea străbaterii spațiului lecturii în căutare de ipoteze și valorizări proaspete. Cînd Nichita Stănescu a dat **Cartea de recitire** titlul mi-a apărut doar ingenios. Am priceput pe urmă cum recitirea înnoieste interpretările anterioare. Eu însumi, pe urmele unor argumente de periodizare, am trecut prin modernismul românesc ca să mă clarific asupra modului în care aparțin avangardei spirite ieșite dintr-o sensibilitate generoasă cărora incompatibilități de umoare, dar mai ales de conștiință artistică, le dictează o noutate izbitoare și ciudată. Este o noutate fără gradație absolută în antiretorismul ei încît, atunci cînd am înrudit-o cu expresionismul, am procedat așa doar pentru că prin dezgust, morbiditate, obsesii estetice preexistă osîndei rostite de expresionism. Ați înțeles, sînt sigur, că rîndurile de mai sus se referă la Bacovia. Bacovia taxat drept simbolist depășește tendințele simbolismului. Elocvența lui mecanică și sila de trivialitate produc laitmotivul stării de exasperare intimă, senzația de înăbușire morală. Zguduitoarea amărăciune poetul o trece, cu sumbra lui notă personală, în macabru și urît.

Însă nu pentru a deveni satanic ori demonic, în maniera baudelairiană. Ci pentru a susține, diferit de simboliști, că s-a fixat într-un peisaj care, cum s-a mai observat, îl vindecă de nefericire prin chiar gestul coborîrii în infern. Astfel, tradiția încurajează inovația, sensibilitatea modifică registrele stilistice.

Recitirea cărților de referință reprezintă, cum am și încercat să arăt, foarte pe scurt, un act fertil, un semn de efervescență, de confirmare a stării de veghe cu care se manifestă conștiința receptoare. Fără lectură lămuritoare dar și păstrătoare de sensuri nu există regimul reflexiv, garant al valorizării și revalorizării punctelor de reper, pe care le caută cititorul contemporan în operele scriitorilor noștri.

Ipoteza de la care am plecat pledează pentru dubla calitate a cititorului, descoperitor de texte noi și, în respectul acestora, interesat de detectarea și revelarea accepțiilor mereu mai adînci grație argumentelor furnizate de lecturi proaspete. Un adevăr-axiomă dedus din subordonarea receptării perspectivelor și exigențelor devenirii. Meditația răbdătoare accentuează valorile, reface drumul lor în timp. Cum și spațiul lecturii, convertit în argument al recitirii, extinde convergențe cititorului cu spiritul creator.

HENRI ZALIS ■

Vitrina cărţilor

● **În fiecare zi — ziua Planetei Pămînt** — (Editura „Albatros" 1986) e o carte de publicistică — o surpriză sub semnătura criticului muzical Smaranda Oţeanu. Însemnări, mici eseuri, reportaje din culisele festivalului „Enescu", călătorii, portrete ale unor mari artişti ai sunetului, toate aceste pagini mozaicate se închină aceluiaşi idol: muzica. Fie că e vorba de

copiii din Nanking, de Leonard Bernstein, de amintirile lui Yehudi Menuhin despre George Enescu, de „eleganţa, distincţia oraşelor gemene" Minneapolis şi Saint Paul, de Galina Ulanova sau de minunatul folclor bucovinean, cartea Smarandei Oţeanu este o izbutită finalizare a unei experienţe îndelungate de gazetar muzical, de gazetar.

● Un eveniment deosebit este apariţia la Editura „Uni-

vers" a celebrei cărţi a lui Georges Poulet **Metamorfozele cercului**, în traducerea Irinei Bădescu şi a Angelei Martin, cu o prefaţă de Mircea Martin. Cap de pod în „noua critică" franceză, ca reprezentant al tematismului şi adept al criticii de identificare, Georges Poulet nu mai necesită nici un fel de prezentare în acest spaţiu. Astăzi, cînd critica europeană a asimilat şi decantat metodologiile „noii critici" selectînd elementele durabile şi integrîndu-le în noi structuri ale gîndirii critice, o carte ca **Metamorfozele cercului** reprezintă pentru literatura română o restituire binevenită, care va identifica, la distanţă, valoarea modelatoare sau catalitică (după caz) a elementului tematist în critica noastră contemporană.

● Piesele de teatru ale Dinei Cocea sînt demult plăcuta proprietate a scenelor româneşti. Umane, sensibile, înhămate cu tenacitate şi luciditate la dificila căruţă a vieţii, eroinele din **Familia, Ana-Lia, Dulcile-amare bucurii** (texte recent adunate într-un volum de teatru apărut în colecţia „Rampa" a Editurii Eminescu) alcătuiesc o originală paradigmă a feminităţii contemporane pe acest meridian, zugrăvită cu ochi realist, cîteodată necruţător, dar muiată apoi în culorile tandre ale cre-

dinţei în valoarea perenă a dragostei, a fidelităţii, a adevărului. O mare actriţă privind lumea în contre-jour-ul dificil al luminilor rampei : iată o lentilă mai puţin obişnuită, dar, se vede, nu mai puţin revelatoare.

TANIA RADU ■

Cu emoţie

Rare sînt cărţile de critică şi istorie literară care se citesc cu emoţie, nu numai cu interes şi cu o necesară atenţie.

O carte care m-a emoţionat profund, care m-a absorbit de la prima la ultima ei pagină, care m-a convins întru totul, care mi-a stîrnit amintiri şi gînduri din ani îndepărtaţi, este volumul **Pavel Dan — zborul frînt al unui destin**, publicat la editura „Dacia" de distinsul critic şi istoric literar, profesorul Ion Vlad, de la Universitatea din Cluj-Napoca.

De ce spun că m-a emoţionat această carte ?

Fiindcă Pavel Dan a fost şi rămîne pentru mine mai mult decît un scriitor extrem de înzestrat, al cărui zbor literar s-a prăbuşit înainte de-a împlini vîrsta de treizeci de ani. Pavel Dan a fost şi va rămîne un exemplu de eroism, de sacrificiu în slujba scrisului, o conştiinţă umană şi artistică ce-a ars pînă în ultima clipă a vieţii sale (plină de sărăcie, de zbucium şi de suferinţă) pentru marea literatură şi sufletul oamenilor care îi populează paginile. A fost şi rămîne pentru mine un dascăl al scrisului, un model de comportament în viaţă şi literatură.

Aşa cum am mai mărturisit şi altă dată, nu pot uita că am intrat pe porţile liceului teoretic de băieţi din Blaj în toamna lui 1940, deci numai la trei ani de la moartea prematură şi tragică a lui Pavel Dan, liceu în care amintirea fostului profesor de română era încă proaspătă şi vie, întreţinută cu dragoste şi veneraţie de colegii săi de catedră şi colaborări literare la revistele vremii (**Abecedar, Gînd românesc, Pagini literare, Blajul** etc.) profesorii şi publiciştii Radu Brateş, Virgil Stanciu şi Nicolae Comşa, care-mi deveniseră, pe rînd, dascăli de limba şi literatura română. Nu voi uita că primul meu premiu literar l-am primit în clasa a VIII-a de liceu, cu o lucrare dedicată vieţii şi operei lui Pavel Dan şi că, odată ajuns la Facultatea de litere din Cluj, m-am împărtăşit din lecţiile şi scrisul neuitatului profesor şi istoric literar Ion Breazu, prieten şi susţinător apropiat al lui Pavel Dan. Aşa cum nu pot uita că, la Cluj şi apoi la Bucureşti, i-am cunoscut îndeaproape pe Ion Agîrbiceanu şi Lucian Blaga, în scrisul cărora — aşa cum demonstrează şi cartea de faţă — Pavel Dan a găsit un bogat cîmp de meditaţie şi experienţă literară şi estetică, pe Ion Chinezu, descoperitorul adevărat al valorii scrisului lui Pavel Dan, ca şi pe Ion Vlasiu, coboritor, cu scrisul şi arta sa, din aceeaşi Cîmpie Transilvană. Iar autorul cărţii de faţă, Ion Vlad, mi-a fost coleg de bancă universitară, el însuşi venind acolo dintr-un tîrguşor de pe Cîmpie, fiind impregnant, ca şi mine, de motivele şi impulsurile puternice ale literaturii lui Pavel Dan.

Era de aşteptat, deci, ca interpretarea dată de Ion Vlad unei vieţi zbuciumate şi unei opere doar parţial împlinite să fie, cred, cea mai apropiată de adevărul surselor originare, deduse dintr-o cunoaştere profundă a împrejurărilor în care acestea s-au constituit.

De asemenea, impresionează la lectură punctele noi de vedere ale exegetului, care utilizează în investigaţia sa metodele criticii moderne, psihologice, precum şi achiziţiile teoriei literaturii, în care este un recunoscut specialist.

Examinînd şi reexaminînd critic toate ediţiile şi studiile dedicate autorului lui **Urcan bătrînul** (din păcate nu prea numeroase), ca şi documentele, mărturisirile din **Jurnal**, amintirile contemporanilor, dar pornind mai ales de la analiza textelor, citate pe larg şi privite din unghiuri estetice diferite, Ion Vlad ne dă sentimentul unei redescoperiri a marelui prozator, al iniţierii în tainele artei sale, atît de originale şi moderne, atît de legată de tradiţia marii proze realiste ardelene, dar şi atît de nouă şi înnoitoare în adîncurile ei.

De aceea, la sfîrşitul lecturii cărţii lui Ion Vlad ne dăm seama de exactitatea şi pertinenţa judecăţilor cu care îşi deschide excursul critic : **„Destinul lui Pavel Dan are în el măreţia şi forţa tragicului. Este cu adevărat un destin** ireconciliabil, a unei lupte cu moartea, cu suferinţa. Li se opun în existenţa lui Pavel Dan încrederea netulburată în creaţie, în valoarea acesteia, în dreptul cîştigat prin eforturi enorme de a scrie, de a reface şi de a spera pînă în ultima clipă de viaţă. Venind din aceleaşi tărîmuri ale luptei cu îngerul, cu moartea, cu durerea ca şi M. Blecher, înrudit prin experienţă existenţială cu Anton Holban şi cu Mircea Eliade, prozatorul plecat din satul Cîmpici, univers geologic ieşit parcă dintr-un coşmar al unor valuri uriaşe de mare încremenită, poartă în privire şi în organicitatea fiinţei sale încleştate cu boala aromele şi siluetele acestui **topos**. E un pămînt pe care îl descoperă, îl impune şi îl restituie ca univers estetic inegalabil, ca orizonturi".

Toate datele biografice aduse în atenţia cititorului, confruntate cu textul scrierilor lui Pavel Dan, dau relief acestei ideichei în înţelegerea întrepătrunderii vieţii cu opera, a operei cu destinul scriitorului, a valorii textelor publicate cu potenţialul marilor proiecte epice, abia schiţate, rămase în stadiul de bruion.

Pasionantă devine la Ion Vlad analiza şi argumentaţia poeticei lui Pavel Dan, a „marelui realism", căruia îi aparţine, a valorii şi semnificaţiei Textului, ca discurs epic, ca expresie a timpului şi spaţiului, a istoriei şi a omului, ajungîndu-se la încadrarea, surprinzătoare la prima vedere, dar plauzibilă printr-o demonstraţie minuţioasă, a operei paveldaneşti în curentul artistic al expresionismului.

Dar cîte alte asemenea puncte de vedere noi nu aduce Ion Vlad asupra destinului literar al lui Pavel Dan, deschizînd astfel un capitol nou în studiul atît de necesar asupra unei opere ce-şi dezvăluie treptat şi dificil valoarea de excepţie, perenitatea ei firească, în matca largă a realismului românesc modern, a literaturii legate intim de etosul nostru inconfundabil prin vechimea şi originalitatea sa.

O carte convingătoare, actuală, necesară, o carte care m-a emoţionat.

ION BRAD ■

Cronica literară de Al. Piru

Teatrul interbelic

În binevenita colecţie „Masca" a Editurii Eminescu a apărut de curînd a şaptea carte a lui N. Carandino, **Teatrul aşa cum l-am văzut**, (1935—1945), o ediţie îngrijită, prefaţată şi adnotată competent de Daniela Gheorghe. Mărturisesc că în 1935—1936 eram în ultima clasă de liceu şi m-am dus rareori la teatru. Am văzut multe piese că student pînă în 1940—1941, stagiul militar împiedicîndu-mă în continuare să frecventez teatrul pînă în 1944. Am înlocuit, pe cît mi-a fost posibil, spectacolele prin lecturi. Retrospectiv, constat că N. Carandino, pe care nu l-am citit la timp, ar fi fost un foarte bun ghid artistic, de i-aş fi citit cronica teatrală pe care o întreţinea la revistele **Bis** (1935), **Reporter** (1937), **Facla** (1938), **România** (1939), **Azi** (1939), **Revista română** (1941) şi iar **Bis** (1942—1944). În acest spaţiu de zece ani, cînd avea treizeci-patruzeci de ani, a văzut şi comentat peste şaizeci de piese, cele mai multe în 1939, dar şi în anii războiului, pînă la 2 aprilie 1944, cînd, la Teatrul Naţional, s-a dat **Regele Lear** de Shakespeare. Să notăm că şirul cronicilor începe cu spectacolul **Miss Ba (The Barets of Wimpole Street**, 1930) de Rudolf Besier, o cădere, deşi piesa a fost jucată (la Teatrul Comedia) cu George Vraca şi Aura Buzescu, actori de mîna întîi. Repertoriul nu e copleşit de autori străini. N. Carandino comentează 22 piese româneşti, 16 franţuzeşti, 8 engleze, 6 americane, 6 italiene, 4 germane, 3 ruse, una suedeză şi una cehă.

În general tonul e moderat, civilizat, cu mici ironii, totdeauna motivate. Cronicarul are în vedere textul, dar şi spectacolul, se înscrie împotriva inadecvării, crede că spectacolul poate actualiza ceea ce s-a demodat sau perimat (observaţia funcţionează aproape mecanic, nu sînt scutiţi de ea nici Caragiale, nici Davila, ale căror piese reprezintă, după noi, valori perene).

Nu ne-au plăcut niciodată dramatizările, nici cînd aparţin aceluiaşi autor, importanţa lor fiind, în anumite cazuri, cel mult de ordin cultural. Însă cele mai adesea valoarea lor e comercială. Iată cîteva dramatizări comentate de N. Carandino : **Suferinţele tînărului Werther** de Marietta Sadova şi Lucia Demetrius, după Goethe, **Fraţii Karamazov** de Jacques Copeau şi Jean Croué, după Dostoievski, **Doamna Bovary** de Gaston Baty, după Flaubert, **Thérèse Raquin** de Zola (piesă după roman), **Ploaia** de John Colton şi Clemence Randolph, după o nuvelă din **The Trembling of a Leaf** de W. S. Maugham, **Pădurea spînzuraţilor** de Atanasie Mihu după Rebreanu. Şi mai bizară e acceptarea prelucrărilor în locul originalului. În această categorie intră : **Kean** de Kasimir Edschmid, după Al. Dumas, **Romance** de Robert de Flers şi Francis de Croisset, după **Romance**, de nordamericanul Edward Sheldon, **Tuşca** de Tudor Muşatescu, după P. Armont şi M. Gerbidon („cunoscuţii furnizori ai bulevardului"). Obscuri, indiferent de succesul lor la un moment dat, au devenit astăzi : Serck Roggers cu piesa sa de circ **Clovnul**, Aldo de Benedetti cu comedia **30 de secunde de dragoste**, August Hinrichs cu comedia rustică **Ignatul**, André Birabeau cu **Cuibul** şi **Sărut şi pierdut**, Frank Vosper cu **Iubire străine**, Gherardo Gherardi cu **Calul năzdrăvan**, Edwin Justus Mayer cu parodia **Foc şi pară**, tradusă de Mary Polihroniade, Julien Lachaire cu **Aproape de cer**, irlandezul Allan Langhton Martin cu **Lanţuri**. Obscure, de asemenea, piesele româneşti : **Dragodană**, fantezie dramtică în două tablouri de Ion Anestin, **Noaptea sfîntului Andrei** de Vlad Mugur, **Copiii pămîntului** de Andrei Corteanu, jucată în 1941, cînd autorul avea 62 de ani, considerată de cronicar „capodoperă, una din cele mai bune piese din cîte s-au scris în româneşte", **Pe urma soarelui** de Ana Luca („modestă, dar valoroasă scriitoare", poetă, prozatoare, dramaturgă, nemenţionată de istoria literară, mai cunoscută ca actriţă).

Exigent cu reprezentarea lui Caragiale şi Davila, dar din păcate în chip greşit şi cu valoarea lor literară, N. Carandino are dreptate în cazul comediei **Hagi Tudose** de Delavrancea („teatru epic"), fiind însă prea entuziast faţă de Victor Eftimiu („extraordinar om de teatru", al său **Don Juan**, palidă pastişă, e „demn de oricare din scenele Occidentului", „geniu dramatic original") şi prea generos cu Mircea Ştefănescu (piesa **Acolo, departe...** conţine „tot ceea ce a adus caracteristic în mişcarea teatrală cea mai viguroasă personalitate a tinerei dramaturgii româneşti"). **Acolo, departe...** e din 1939, cînd autorul avea 41 de ani. Tudor Muşatescu, autorul comediei superioare **Titanic-Vals** din 1935 avea în 1939 doar 36 de ani. În **Istoria literaturii române** din 1941 de G. Călinescu nu găsim niciun cuvînt despre Mircea Ştefănescu, este prezentat însă pozitiv Tudor Muşatescu.

N. Carandino înţelege bine teatrul lui Pirandello („În **Şase personaje**, Pirandello a scris mai ales drama teatrului în sine, conflictul etern al textului şi al reprezentării, drama insolubilă a punerii în scenă"), stilul d'Annunzio („Culorile lui Bakst, sunetele lui Debussy, atitudinile hieratice ale Idei Rubinstein, emotivitatea Sarei Bernhardt, tragismul Suzannei Després, vocea lirică a Eleonorei Duse dale belle mani, pasiunea de eleganţă şi de mondenitate a lui Robert de Montesquiou, totul constituia un decor de imperiu decadent pentru fantezia Condotierului"), dialogul Emmei Bovary cu sala („eroina lui Flaubert coboară din cadrul ei **second empire**, pentru a sta de vorbă, peste un secol, cu toate prepeliţele din asistenţă cite, socotind că au aripi, au vrut măcar o dată, să zboare"). Umorul nu-i lipseşte lui N. Carandino. „Sîntem departe, scrie el, de a cere din partea unui interpret, ca o condiţie indispensabilă, doctorat la Heidelberg sau absolvenţă la Sorbona. Nu e mai puţin adevărat însă că frecventarea activă a Viticolei nu poate suplini orele de lectură, orele de meditaţie sau măcar acel dar înnăscut şi insesizabil care se cheamă instinct". Poate că succesul piesei lui Andrei Corteanu s-a datorat marei actriţe Eliza Petrăchescu : „Printre atîtea specialiste în purtarea pe umăr a vulpii argintii — iată şi un talent alimentat cu clocotul interior, adică de eternul izvor al creaţiei". Tot N. Carandino a relevat talentul lui Emil Botta în 1938, despre care a scris şi aparte în 1945 („el ar putea oricînd fi Romeo, Kean, Hamlet, Don Juan sau oricare dintre eroii primi care poartă în paginile marelui repertoriu acel straniu şi delicios parfum de dragoste şi moarte").

Calificativul de „demodat" este prea devreme aplicat unor piese ca **Tatăl** de August Strindberg (la 56 de ani de la apariţie) şi **Afacerile sînt afaceri** de Octave Mirbeau (doar la 41 de ani de la publicare). Criticul găseşte însuşi că piesa lui Strindberg constituie punctul de plecare al teatrului expresionist şi al teatrului modern în genere, cît despre piesa lui Octave Mirbeau ea dispune încă de vervă, fie şi jurnalistică, ba chiar de observaţie tipologică, dacă nu a unui moralist, măcar a unui inconformist. Nu m-aş încumeta în acelaşi timp să spun că drama în patru acte în versuri **Prinţesa îndepărtată** de Edmond Rostand din 1895, tradusă în româneşte de Mihai Codreanu în 1903, ar fi mediocră. S-a remarcat inegalitatea unor versuri. Scrisă pentru Sarah Bernhardt, ea era încă pentru Thibaudet „la pièce de poésie à quoi rêvent les jeunes gens".

Bunești — o vatră de oameni buni

„Noi vorbim mai puțin despre drepturi, noi ne bucurăm, pur și simplu, de ele“

Iohann Lautner îngrijindu-și via-de-vie moștenită de la strămoși

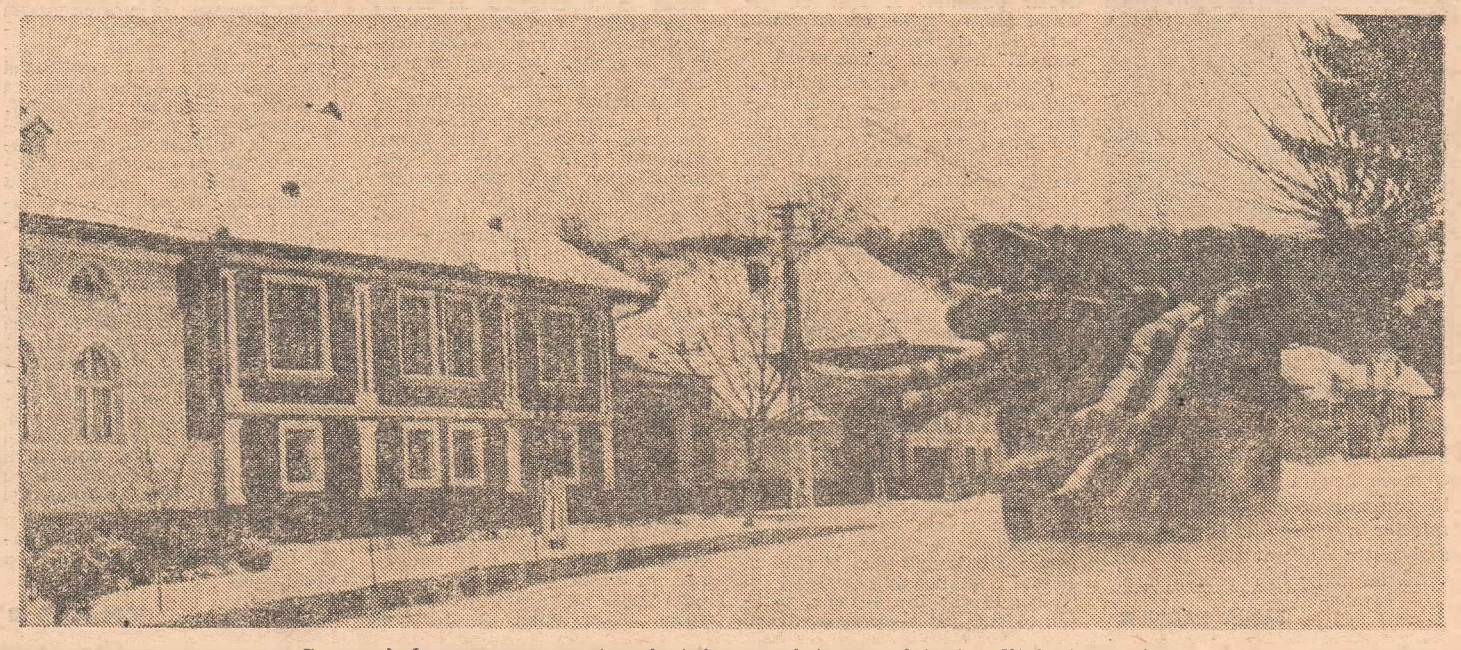

Case noi, frumoase, cu parter și etaj, cum sînt pe mai toate ulițele Bunești

De la Rupea, un sfert de ceas de mers cu mașina și, cum treci culmea Fiserului, în valea unui pîriu cu apă limpede ca de cristal, între dealuri împădurite, îți apare în față comuna Bunești, o localitate prosperă în care sălășluiesc, din vremuri străvechi, în deplină armonie și înțelegere, neamuri de români și de sași.

După cum spun istoricii Constantin și Dinu Giurescu în **Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi**, pag. 188, și cum se consemnează într-o monografie locală, sașii cică au venit din Lotringia, de prin părțile Rinului, din Flandra și Saxonia și s-au așezat aici, nu pe loc gol ci în vatră daco-romană, încă de pe la jumătatea secolului XII. Oameni economi și muncitori deopotrivă, ei s-au înțeles relativ repede cu populația autohtonă și împreună au pus temelii trainice unei așezări care avea să dăinuie peste veacuri. Uniți, aici au trăit și bucurii și necazuri, iar în momente de grea cumpănă, de restriște, nemaiputînd răbda jugul asupririlor imperiale și ale grofilor cotropitori, români și sași au pus mîna pe topoare, pe coase și securi. Cu toții, fără deosebire, au luptat cu vitejie pentru a-și apăra glia, pentru dreptate și pămînt, pentru o viață mai demnă și mai bună. Secole de-a rîndul, nimeni și nimic n-a izbutit să-i clintească din vatra străbună.

Dar istoria-i istorie. Să-i lăsăm deci pe istorici și arheologi să rînduiască faptele și datele în succesiunea și semnificația lor cea mai adevărată, iar noi să venim mai aproape de prezent.

Stăpînind și lucrînd laolaltă pămîntul

Ion Roth, primarul acestei frumoase localități de pe meleagurile județului Brașov, este un sas în toată puterea cuvîntului. Deși nu mai are mult pînă la pensie, oamenii locului nu contenesc să-l prețuiască și să-l stimeze cu aceeași intensitate ca la început. Și asta pentru întemeiatul motiv că, de aproape două decenii, de cînd se află în fruntea organului local al puterii de stat și mai apoi ca secretar al comitetului de partid, a condus și conduce cu pricepere, cu spirit de adevărat gospodar treburile comunei. Principala lui pasiune a fost și este dezvoltarea economiei locului, îndeosebi agricultura și zootehnia, grija față de consătenii săi. De aproape 20 de ani, neîntrerupt în această funcție a luptat ferm pentru aplicarea întocmai a politicii partidului. Solicitat să-și amintească de începuturile cooperativizării agriculturii poate că tocmai de aceea ochii i se umezesc de parcă ar fi cuprinși de nostalgie. Zice primarul că și atunci, cu 25—30 de ani în urmă, au fost vremuri eroice, cînd a trebuit luptat din răsputeri împotriva unor concepții și deprinderi vechi, retrograde, privind proprietatea și lucrul asupra pămîntului. La început, ca peste tot, a fost greu. S-a pornit timid pe noul drum, cu pămînt puțin și slab-productiv, cu animale puține, cu brațe de muncă neîndestulătoare, fără mecanizare...

Astăzi, la Bunești, ființează 3 cooperative agricole puternice, cu o suprafață arabilă de peste 1700 de hectare, cu aproape 1500 brațe de muncă, cu sectoare zootehnice și de mecanizare bine puse la punct. De asemenea, pe teritoriul localității există 5 ferme ale I.A.S. Rupea, un S.M.A., precum și cîteva puncte de exploatare forestieră. Aici, ca și în industriile Brașovului, Rupei și Sighișoarei, lucrează marea majoritate a populației comunei, aptă de muncă, însumînd peste trei mii de suflete. Prin eforturi comune, lucrînd cu sîrg și dăruire, aplicînd neabătut cuceririle agrotehnicii, bunestenii au izbutit să smulgă pămîntului roade din ce în ce mai bogate. Numai anul trecut, spre exemplu, mecanizatorii și țăranii cooperatori de la C.A.P. Viscri (președinte Paul Metzei) au recoltat în medie la hectar 4000 kg grîu, 6413 kg porumb boabe, aproape 33 000 kg sfeclă de zahăr; cei de la C.A.P. Bunești (președinte Ioan Todea) 3540 kg grîu și aproape 5000 kg porumb, iar cei de la C.A.P. Crit (președinte Mircea Boitor) peste 5300 kg porumb boabe la hectar. O mențiune cu totul specială se cuvine harnicilor lucrători din Ferma de hamei a I.A.S.-ului, condusă de ing. Martin Nussbaumer, care

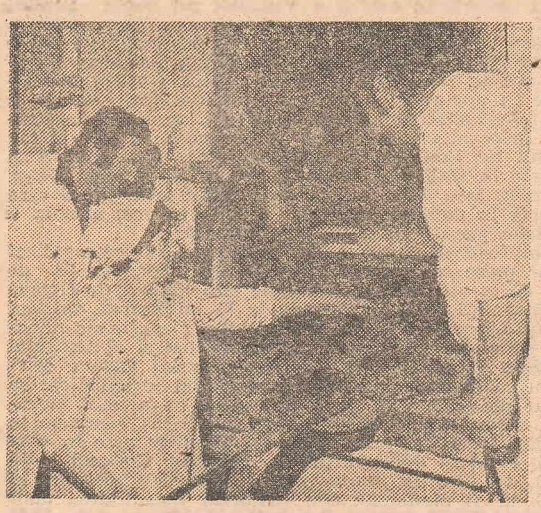

Pîinea de-acasă, totdeauna cea mai bună pîine

O prezență activă în viața satului: dispensarul medical, unde sătenii se bucură de o asistență sanitară calificată și de aparatura modernă de tratament și investigație

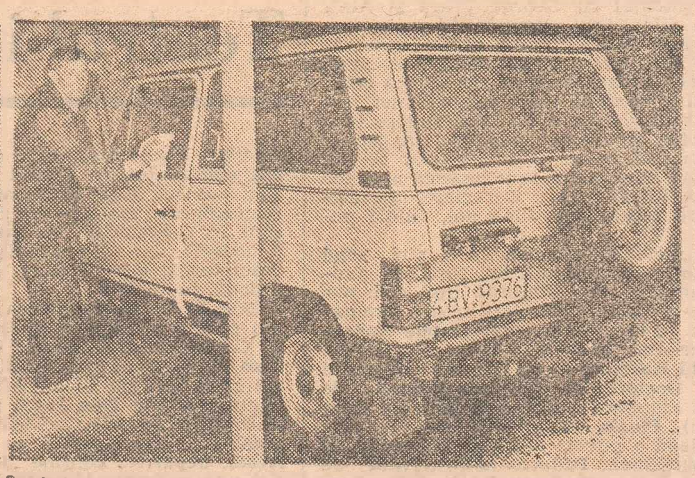

În întreaga comună se află, la începutul acestei luni, 116 autoturisme proprietate particulară, din mărcile Dacia 1300, Aro, Oltcit; printre posesori se află și zidarul Martin Wagner

Fotografii de VIC

de pe o sută de hectare ocupate cu o asemenea cultură au recoltat, anul trecut, 150 de tone de hamei, depășind planul de producție și realizînd un beneficiu de peste 5,3 milioane de lei. De reliefat că asemenea producții record (poate modeste pentru unii) s-au obținut în condiții de neirigare, pe terenuri deluroase, în pantă, cu lăcoviști și soluri grele, argiloase. Recoltele acestea frumoase se datoresc unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare, subvenționate de stat, dar mai ales aplicării întocmai a agrotehnicii diferențiate și respectării stricte a principiului rotirii culturilor și, nu în ultimul rînd, muncii înfrățite, perseverente, a oamenilor.

De aici provine, cu alte cuvinte, sursa bunăstării.

Copiii cresc și învață împreună

De adevărul acesta, cum că, în timp ce părinții lor muncesc pe ogoare, în fabrici sau în exploatările forestiere, copiii de români și de sași cresc și învață împreună, ne-am convins vizitînd o grădiniță și alte cîteva unități școlare, discutînd cu Marcela Preeu, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, și vicepreședinte al consiliului popular, cu educatoarea Gerda Faff sau cu inimosul profesor de matematică Cornel Preeu, directorul coordonator al Școlii generale din Bunești.

eforturile de a-i învăța pe copii să descifreze tainele cărților, să dobîndească bune maniere comportamentale, deprinderi morale sănătoase.

În zilele petrecute în comună, am avut ocazia să-i întîlnim pe copiii din Bunești fie acasă la ei, în grădinițe și în sălile de clasă, fie pe stradă, la joacă, și mărturisim că ne-a impresionat plăcut respectul pe care îl poartă celor mai virstnici, obiceiurilor bune și tradițiilor valoroase ale celor două naționalități conlocuitoare. Ceea ce vorbește de la sine de nivelul instrucției și educației asigurate tuturor copiilor, fără deosebire.

Ce să mai spunem de dotarea și organizarea școlii ? Un singur cuvînt : bună, adică la nivelul timpului, al marilor posibilități materiale și spirituale de care dispune țara.

Drepturile, ca și datoriile, sînt adevărate și cinstite

Prin muncă cinstită, prin instrucție și învățătură, oamenii devin mai buni sau mai răi, mai avuți sau mai săraci nu neapărat material, ci în primul rînd spiritual, adică cu mintea și cu duhul, cu sufletul. Reflectia aceasta, dacă poate fi numită astfel, aparține cugetătorului și creatorului popular de stihuri Gheorghe Kraft, un sas bătrîn din Roades, fost contabil-șef la CPADM, azi venerabil pensionar. Primarul îi ascultase spusele deodată cu noi

În vreme ce părinții lor sînt la muncă, cei mai mici se adună la grădiniță și pun la cale... sistematizarea și arhitectura viitoarei așezări de mîine

În toate cele 5 sate ale comunei, adică la Bunești, Viscri, Roades, Criț și Meșendorf, există și funcționează în bune condiții cîte o grădiniță cu program normal, precum și cîte o școală elementară, de 4 ani, cu secții de predare în limbile română și germană. La fel se petrec lucrurile și la școala generală din satul de centru, unde predarea principalelor obiecte de învățămînt se face în limba maternă a copiilor.

Copiii dispun de cabinete de studiu și de laboratoare. Citesc literatură română și germană : cele 5 biblioteci școlare le oferă cărți, reviste și ziare tipărite în cele două limbi materne și chiar și în alte limbi; pentru dezvoltarea aptitudinilor și înclinațiilor artistice ei dispun de zestrea celor cinci cămine culturale, cîte unul amplasat în fiecare din satele componente ale comunei, unde desfășoară o intensă activitate politică și cultural-educativă.

De instrucția și educația celor aproape 1500 de copii se îngrijesc, cu ardoare și pasiune, circa 30 de cadre didactice — profesori, învățători, educatori, maiștri-instructori —, precum Ioan și Edith Kellner, Ileana Țelea, Hermine Sheipner, Florina Lup, Elfride Imrich, Eugenia Gligor, Elisabeta Rosch, Gheorghe Moise, Vasile Homorezean, Gerda Faff, dascăli înzestrați cu răbdare și tact pedagogic, pasionați în

noastre locale, de asemenea, sașii și românii sînt reprezentați proportional, echitabil.

— Cu toate astea, tovarășe primar, mai sînt unii, de peste hotare, de la anumite oficine, care țină cît îi ține gura că tocmai la noi, chipurile, nu s-ar respecta... drepturile omului, ale naționalităților...

— Aceștia-s neprietenii, dușmanii ! Întotdeauna falsifică voit realitățile, sînt veninoși și răuvoitori. Cunosc bine placa lor defăimătoare. Ei vor cu tot dinadinsul să ne învrăjbească, să ne atîte pe unii împotriva altora, să ne dezbine. Lor nu le place, în fond, comunismul... Dar orice ar face, orice ar spune, noi tot aici rămînem.

— Dumneavoastră, marea majoritate, dar nu mai sînt și din cei ce depun cereri ?

— Din păcate, mai sînt...

— Dumneavoastră trebuie să știți bine și motivele...

— Autoritățile le analizează cu solicitudine, în spiritul legii. Dar unii, zic eu, o fac pur și simplu fără motiv. Sau din motive neîntemeiate, false. Mai slabi de înger, cum s-ar zice, ei ascultă flecărelile unora sau altora care fac reclamă raiului de pe pămînt, care s-ar afla, vezi doamne, pe dincolo. Adică își închipuie că acolo toți cîinii merg cu covrigi mari în coadă... Asta pînă s-or lovi cu capul de pragul de sus și or vedea singuri realitatea lumii, așa cum de altfel s-a și întîmplat cu atîția, de exemplu și cu consătenii noștri Martin și Ecaterina Markel, din Viscri 158...

Grup de tinere românce în splendide costume populare specifice locului

— Ce s-a întîmplat cu dumnealor ? !

— Au cedat repetatelor chemări ale unor rubedenii. Sigur, sînt sentimente omenești și statul nostru le înțelege și le respectă. Dar să-ți lași tu gospodărie frumoasă, că așa o aveau și cei de care vă spun, să-ți lași casă, masă, să-ți iei lumea în cap, eu unul n-o pricep. Ei, Martin și Ecaterina, la cerere, cu acte aprobate în regulă, plecaseră definitiv în R.F.G. Asta s-a petrecut prin '73, dacă-mi aduc bine aminte. N-au stat însă decît cîteva luni acolo. Și au început să se zbată, au plîns peste tot, solicitînd să fie primiți înapoi, în satul în care s-au născut. Pînă la urmă au avut noroc și-au redobîndit cetățenia română. Li s-a aprobat și s-au întors pentru totdeauna la Bunești, în satul Viscri, la nr. 158. Le-au fost restituite casa și lotul personal, au primit din nou pensie de C.A.P., precum și toate drepturile de cetățeni români, pe care le avuseseră și înainte de a pleca dar nu știuseră să le prețuiască suficient de bine. După cîtăva vreme, un ziarist străin, care venise la noi, care a putut să se documenteze fără opreliști, i-a întrebat de ce au părăsit R.F.G.-ul. Bătrînul Martin Markel și soția sa Ecaterina au răspuns, eram de față, cam așa :... pentru că ne-a prins dorul de satul și țara în care ne-am născut... pentru că aici, în România, au trăit bunii și străbunii noștri... și numai aici, la Bunești, și noi vrem să trăim și să murim !...

Altceva n-au mai putut spune. Plîngeau...

Construind cu încredere viitorul

La Bunești, ca peste tot în România, în ultimii 20 de ani s-a construit mult. S-au înălțat noi edificii publice, între care un dispensar uman, un bloc de locuințe cu 12 apartamente pentru specialiști, 8 noi săli de clasă. S-au electrificat toate satele și s-a asfaltat șoseaua principală. Ulițele toate au fost pietruite. Peste 60 de case noi, cu parter și etaj, multe cu instalații sanitare și încălzire centrală, și-au făcut apariția în peisajul arhitectural local. Numărul autoturismelor proprietate personală a depășit de mult o sută. Semn că și la C.A.P., la S.M.A. sau I.A.S. se cîștigă bine, iar creșterea animalelor, legumicultura și viticultura practicate pe loturile personale și în gospodăriile proprii le sporesc necontenit veniturile. Într-un cuvînt, oamenii locului, prin munca lor, se îmbogățesc și trăiesc mai bine. În casă, ne-am convins, li se găsește de toate, nu le lipsește aproape nimic. Chiar dacă telefoanele lor nu sînt atît de sofisticate și chiar dacă la televizorul lor, în alb negru sau mai de curînd în culori, nu se văd atîtea reclame ca pe aiurea, ei sînt mulțumiți.

Aspirația spre o viață tot mai bună, mai îmbelșugată, e însă omniprezentă și la Bunești. Ca pretutindeni în această țară, oamenii locului și-au propus să muncească mai bine și cu mai mult folos pentru obște, pentru țară. Ei țintesc neabătut spre noi recorduri în producția cerealieră și animalieră, spre continua dezvoltare a avutiei obștești, văzînd în aceasta izvorul sigur al propriei bunăstări, convinși că numai prin muncă unită, numai împreună, mînă-n mînă, cetățenii României, indiferent de naționalitate, pot să-și apropie viitorul și să se avînte victorioși pe făgașul noii revoluții agrare, pe drumul comunismului.

Pentru că — așa cum inspirat spune același poet popular Gheorghe Kraft din Roades : „Bunești vine din istorie / avînd sași lîngă români / el înseamnă dor și glie / și-i vatră de oameni buni".

MIHAI STĂNESCU ■

La Sărbătoarea bunei vecinătăți, **poetul Gheorghe Kraft citește din cele mai recente creații ale sale**

Anchetă Flacăra

„Creşterea limbii româneşti e-a patriei cinstire“

Titus Popovici

Datoria pe care o avem toţi

1) Cineva, care prin natura profesiei sale, nu se află „in medias res“ ar putea fi surprins, probabil, de actualitatea lor. Nu în sensul că o primejdie alarmantă ar ameninţa limba noastră-factor primordial în definirea complexă a unei naţiuni, (deşi gesturi penibile, asupra cărora voi reveni, incearcă pe aiurea, pe-aproape, în schimonoseli groteşti ale logicii celei mai elementare, să-i contcste pur şi simplu existenţa în procesul de **continuitate neintreruptă** a poporului nostru pe aceste meleaguri), — dar limba fiind într-o permanentă mişcare ce reflectă procese foarte adînci, iar în natură **mişcarea** nu are o direcţie obligatoriu şi inevitabil evolutivă, **apărarea** ei de orice poluare e o misiune care nu încetează niciodată. Desigur, nu e vorba de un „purism“ de genul celui practicat şi propovăduit, să ne referim numai la acest exemplu hilar, de un Timoleon Pisani cu al său „Nu poci limba !“ prin anii 30, nici de o atitudine retrograd conservatoare ce ia asupră-şi sarcina imposibilă de-a „feri“ limba de orice înnoire. Există însă înnoiri şi „înnoiri“ şi dacă ne vom referi numai la fenomenul numit „le franglais“, anglicizarea vulgară a unei limbi ce a atins perfecţiuni clasice („j'ai eu un drink et je l'ai expedié en speed“), şi care în Franţa a dus la adoptarea de legi punitive, ne vom da seama că în domeniul păstrării **creatoare** a limbii indiferenţa nu-şi are locul.

În perioada studenţiei mele am cunoscut încercări de presiune asupra limbii (dar spre deosebire de caracterul economic ce a născut „le franglais“ aveau cu totul altă natură, de care — vorba lui Cervantes — nu doresc să-mi aduc aminte acuma), cu predilecţie asupra ortografiei, prim pas spre alterări mult mai grave care cu timpul ar fi putut duce la daune greu de reparat în esenţa limbii române, — în acel moment istoric, din fericire de scurtă durată — atacată în special în latinitatea ei... Se auzeau voci, azi dispărute în binemeritată uitare, care susţineau că părăsirea alfabetului slavon a fost o eroare, el fiind mult mai potrivit „spiritului“ limbii noastre. (Si ca să nu intrăm în domeniul, doar aparent adiacent, al ortografiei, voi spune doar că mi se pare absurd să scriem în acelaşi timp „România“ şi „piine“, într-un caz afirmîndu-ne şi etimologic latinitatea, iar în celălalt, de aceeaşi sorginte, supunîndu-ne unei reglementări pe cît de arbitrare, pe atît de dizgraţioase grafic).

Dar iată că lucrurile devin mult mai complexe în momentul în care Academia unei ţări vecine şi prietene — dacă ne conducem, cum e şi firesc, după tratatele ce leagă ţările noastre într-un nou spirit, socialist, — se dezonorează publicînd o „Istorie“ a Transilvaniei, în care aberaţiile unui Rössler sînt ridicate la pătrat, în care **continuitatea neintreruptă** a poporului născut din contopirea dramatică a dacilor cu romanii e negată direct, indirect, prin sugerări şi inabilităţi puerile care, în fond, ar fi poate amuzante dacă n-ar reînvia amintirea unui trecut nu prea îndepărtat de suferinţă, impilare şi cruzime. Bineînţeles că factorul „limbă“ e menit să joace un rol important în penibilele şi descalificantele „argumente“. Aflăm, aşadar, idee strecurată într-un noian aproape suprarealist de „joacă de-a istoria“ că, spre deosebire de pecenegi, cumani, şi mai **ales de maghiari**, în cazul populaţiei româneşti limba nu poate fi considerată factor definitoriu pentru determinarea naţionalităţii ei, întrucît dacii au murit cu toţii iar coloniştii romani... nu vorbeau latina ! Ei vorbeau greaca, iraniana, arameica. vorbeau şi alte limbi necunoscute, dar nu latina ! Cum se face că după aproape două milenii de condiţii de o vitregie rar întîlnită în istoria universală, limba română **este** una dintre cele mai viguroase limbi romanice, cu o structură gramaticală identică celei latine, „experţii“ academici respectivi trec sub tăcere cu o impudică pudoare.

Deci iată că singurul comentariu (aşa aţi pus întrebarea) pe care mi-l impun, după 120 de ani, cuvintele lui Ştefan Golescu adresate „Societăţii Române“ este sublinierea actualităţii lor, care nu e deloc surprinzătoare.

II) Mijloacele de comunicare în masă, pe lîngă imensele avantaje pe care le oferă circulaţiei şi unificării limbii, ca orice lucru viu şi supus omului, conţin în ele şi germenii posibili ai unor alterări şi asupra acestora aş dori să mă opresc, ocolind, din motive de economie de timp şi spaţiu, partea encomiastică ce precede de obicei, la noi, afirmaţiile critice cele mai benigne.

Un termen greşit, preluat dintr-un motiv sau altul de aceste atotprezente mijloace de comunicare în masă, are toate şansele să se „încetăţenească“ ilegal, într-un timp record. Auzit mereu, cu toată iritarea pe care o produce la început asupra omului cultivat (prin asta nu înţeleg neapărat omul „cu şcoală“ ; pentru mine cel mai subtil şi **cultivat** creator şi păstrător de limbă a fost. şi vreau să sper că este şi azi, ţăranul român), ajunge să se fixeze în subconştient şi, după un timp mai scurt sau mai lung de rezistenţă, să se impună, în pofida regulilor gramaticale elementare, a bunului simţ, a spiritului limbii, pe care o poluează astfel, uneori iremediabil. „Exempla docent !“ Iată, s-a împrăştiat într-un mod ce mă îngrijorează, **„prevédere“**, compus al verbului **„a vedea-vedére“**, pe care, spre oroarea mea încă netocită, îl aud nu numai în şedinţe, ceea ce n-ar fi din cale afară de grav, dar la radio ! La televiziune ! Nimeni pe teritoriul acestei ţări nu zice : **„la revédere“** (compus al aceluiaşi verb). Nici **„am vêderea bună“**, în schimb, venind vorba de „prevédere“ o statistică sumară ar dovedi...

M-am referit atît de pe larg la un unic exemplu, deoarece mi se pare semnificativ pentru una din direcţiile de poluare a limbii. în care mijloacele de informare în masă, folosite în spiritul menirii lor de a fi **mesagere ale culturii,** pot avea un rol foarte pozitiv. E vorba de o tendinţă de sărăcire a limbii, pe care unii o pun pe seama spiritului precipitat al vieţii moderne.

Personal cred că, dimpotrivă, tocmai acest ritm, aceste schimbări revoluţionare în gîndire, mentalitate, conştiinţă, impun precizia, nuanţa riguroasă, varietatea exactă — adică mijloacele de exprimare ale unui om cu o bogată viaţă spirituală, cu o gîndire suplă, neîngrădită în „tabuuri“ ori formule care, prin repetare abuzivă, îşi pierd nu numai puterea de convingere, dar chiar şi sensul. („Pidgin english-ul“ a fost inventat pentru o comunicare minimală cu populaţiile supuse colonizării, care totodată trebuiau ţinute la un nivel intelectual cît mai scăzut, pentru a amîna cît mai mult momentul, istoriceşte inevitabil, al trezirii lor la conştiinţa de sine).

Limba română, de la începuturile ei cunoscute, a fost un instrument de comunicare, aş îndrăzni să spun aproape miraculos, acoperind cele mai subtile şi infinitezimale nuanţe ale sentimentelor, ideilor, stărilor, avînd noţiuni precise şi pentru tot ce popula universul înconjurător, unelte, stele ori plante, — oferind spiritului românesc posibilitatea de-a exprima, ţinînd pas cu vremea şi într-un mod nedureros sub aspect lingvistic, uluitoarea sa capacitate (repet : mai ales ţinînd cont de vitregia istoriei) de a însuma, îmbogăţindu-le cu ceea ce era numai al său, toate cuceririle cele mai complexe, cele mai dificile ale spiritului uman.

Iată de ce simplificările, sărăcirea comorii de nuanţe mi se par lucruri pe care, în numele marilor comandamente istorice, n-avem dreptul de-a le neglija cînd apar, fie şi în faşă. Or, ele apar. Să mă refer iar la lucruri concrete. Am numărat, recent, într-un cotidian, de 34 de ori antinomia : „corespunzător- necorespunzător“... Ea acoperea aproximativ 25-30 de alte nuanţe posibile, din domeniul politic, economic, estetic etc., devenind un fel de „sesam“ al lenei de-a căuta, ori al neputinţei de-a găsi „cuvîntul ce exprimă adevărul“.

Din ce în ce mai frecvent cuvîntul „deosebit“ devine adjectiv, în mod exclusiv. Un om deosebit, o apă deosebită, un concediu deosebit, o durere deosebită, - practic acest succedaneu mai „distins“ al infamului „mişto“ tinde să elimine un florilegiu de alte adjective, dînd acea impresie de sărăcie pe care limba română **n-o merită.**

La polul opus se află ceea ce Titu Maiorescu a numit în mod genial „bctia de cuvinte“. Ea se manifestă, de obicei, în ocaziile festive cînd vorbele par a fi alese cu predilecţie pentru „sonul“ lor, cînd tautologiile se produc ca reacţiile în lanţ, iar cuvîntul ce nu acoperă conţinutul se mariază nefericit cu cuvîntul ce exprimă un vid întristător de sentiment şi de sinceritate.

În fond, dialectic vorbind, sunt cele două feţe ale aceluiaşi fenomen : părăsirea datoriei pe care o avem **toţi** cei cărora epoca socialismului ne-a oferit accesul la o cultură superioară de-a apăra „depozitul de o valoare inestimabilă“ de care vorbea Ştefan Golescu.

În acest sens eu salut iniţiativa revistei „Flacăra“ de-a declanşa această discuţie, cu toate că — mă simt obligat s-o spun — şi în paginile ei se pot detecta, uneori, păcatele pe care, într-un mod fatalmente sumar, am încercat să le semnalez mai sus.

III) Deocamdată am răspuns la ancheta Dumneavoastră. În rest nu cred că ar fi decent să mă pronunţ eu.

G. Dimisianu

„Preocuparea de starea limbii e o datorie a fiecărei generaţii“

I. Nu trebuie să se uite că rostitorul impresionantului discurs de la 1867, Ştefan Golescu, fusese unul dintre fruntaşii paşoptismului, al acelei mişcări de renaştere naţională care înscrisese emanciparea limbii ca punct însemnat al programului ei. Dincolo de tot ce reprezintă pentru orice naţiune limba sa, paşoptiştii văzuseră, în ce ne priveşte, importanţa ei decisivă ca argument istoric : limba era, cum este şi acum, de bună seamă, cea mai puternică mărturie a identităţii şi continuităţii noastre ca popor. De aici îndemnurile, adeseori patetice, ale oamenilor luminaţi din trecut de a păstra, fortifica şi „creşte“ acest „tezaur sacru“, îndemnuri fericit transpuse în fapte în primul rînd de marii scriitori. În secolul XIX, în special în perioada trecerii la alfabetul latin, filologii, istoricii, cărturarii de felurite formaţii au dezbătut cu aprindere problemele limbii, în sînul Societăţii Academice sau în afara ei, propunînd soluţii de tot felul, unele dovedite viabile, altele nu. Scriitorii au intervenit şi ei în chestiunile de principiu dar contribuţia lor esenţială a fost în acţiunea directă asupra limbii, în mlădierea şi creşterea ei către forme de expresivitate literară care, în veacul trecut, ating cea mai înaltă treaptă în scrierile marilor clasici din perioada **Junimii.**

2. Preocuparea de starea limbii e o datorie a fiecărei generaţii pentru că, sub determinări multiple, istorice şi sociale, limba evoluează. Îşi păstrează, desigur, structurile susţinătoare, dar înregistrează şi prefaceri, în vocabular mai ales, achiziţii şi perimări de termeni, potrivit mutaţiilor din orizontul mereu în schimbare al vieţii. Acestea pot fi benefice, reprezentînd o îmbogăţire şi rafinare a limbii, după cum pot duce la sărăcire şi „stricare“, la deformări cu grele urmări dacă nu se respectă spiritul natural al limbii şi normele ei de corectitudine. Ce se petrece în stratul acesta al limbii mai expus fluctuărilor nu trebuie privit cu apatie, chiar dacă, într-adevăr, a interveni direct în procesele lingvistice nu este cu putinţă. Se poate totuşi realiza un climat de influenţare în bine, prin conlucrarea unor factori cum sînt presa, radioul, televiziunea. Lucrul cel mai important, după mine, este ca acestea să aducă propriul exemplu de cultivare a unei limbi frumoase, neapărat corecte. Din păcate însă limbajul presei este cam de multă vreme prea încărcat de clişee, de stereotipii, de vorbe tocite, iar cîteodată apar folosiri improprii de termeni şi chiar agramatisme, ceea ce este grav. E adevărat că există în multe publicaţii (în „România literară“, în „Flacăra“ şi în altele) rubrici anume de cultivare a limbii, că se iniţiază dezbateri cum este şi cea de faţă, dar cine ia act de ele? Mă tem că tot cei care vorbesc şi scriu corect şi nu ceilalţi. (Nu cred, de pildă, că persoana care a afirmat deasupra intrării unei unităţi a cooperaţiei meşteşugăreşti de pe strada Eminescu, prin faţa căreia trec zilnic, firma „Atelier **lucrativ**“ va citi rubricile cu pricina, spre a afla de acolo că lucrativ înseamnă altceva decît loc unde se lucrează).

Eu cred aşadar că eficienţa acţiunilor iniţiate în presă în sprijinul îndreptării limbii nu poate fi prea mare şi că, oricum, a corija cîte ceva, ici şi colo, e totuşi prea puţin. Problema care trebuie să ne preocupe este aceea a **nivelului general** al vorbirii şi scrisului iar aceasta cade, întîi de toate, în sarcina şcolii. Şcoala este acea instituţie care poate şi trebuie să asigure, în timp, eradicarea primejdioasei maladii în extindere : nepăsarea faţă de limbă. Cum o poate face ? Înmulţind numărul de ore în care se predă limba română, gramatica. Instituind probe obligatorii de gramatică la **orice fel de concurs,** la admiterea şi absolvirea facultăţilor **de orice profil.**

„Creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire“ spusese Ienăchiţă Văcărescu, testamentar, cuvinte prea des citate fără a li se da o urmare. Ele avertizează că nu poate fi vorba de patriotism adevărat acolo unde nu există grijă pentru apărarea limbii naţionale.

3. Că aş fi contribuit prin scrisul meu la „creşterea limbii române“ ar fi prezumţios să afirm. Acesta este un apanaj al marilor scriitori, cîţiva într-o epocă. Mă străduiesc să fiu riguros în expunerea ideilor, să formulez limpede ce gîndesc.

Aurel Covaci

„Limba română în spiritualitatea ei“

Limba, prin cultură, atît prin cea orală, cît şi prin cea scrisă, este patria spirituală a unui popor. Este, sau poate fi egală ca dăinuire cu patria geografică, dar există popoare care şi-au schimbat patria geografică, în cele mai multe cazuri din pricina vicisitudinilor istoriei, dar şi-au păstrat, totuşi, patria limbii, a culturii, a individualităţii etnice. Nu a fost cazul nostru, al românilor să ne pierdem patria geografică, să ne strămutăm sau să fim strămutaţi pe alte arii geografice, dar limba noastră a fost uneori în primejdie de a se altera. Faptul că s-a păstrat în esenţă aceeaşi în toate cele trei provincii istorice, în ciuda secularelor asupriri şi chiar a unor încercări de deznaţionalizare, este o dovadă a indestructibilei tării de caracter a poporului român, a neclintirii veşnicului său suflet. Astăzi, cînd limba română este definitiv constituită structural, primejdia de a ne-o pierde este nulă. Ea nu mai poate fi decît îmbogăţită şi, ca să întrebuinţez expresia lui Ştefan Golescu, **păstrată intactă,** dar, adaug eu, **în spiritualitatea ei.** Sînt şi ştiu că această adăugire este necesară, întrucît limba este un organism viu, în continuă perfecţionare. Nu există un **statu quo** definitiv al limbii, cum nu există un **statu quo** definitiv al istoriei. Nu există dicţionare definitive ale unei limbi, căci limba se îmbogăţeşte continuu, pe măsura evoluţiei poporului care a creat-o. Noi cuvinte, sau noi sensuri ale cuvintelor bat în permanenţă la porţile limbii, ale dicţionarelor, ale Academiei chiar, cerînd drept de cetăţenie. Pe unele organismul limbii le respinge, ca fiindu-i străine, pe altele le acceptă şi le asimilează pentru totdeauna. Limba se îmbogăţeşte spontan, asta nu înseamnă că nu într-un timp îndelungat, prin minunaţii anonimi ai graiului popular, ai acelor autori care au elaborat limba de-a lungul veacurilor, cîntîndu-şi durerea, fericirea, visarea, în basme, proverbe, zicale, balade şi doine, elemente care i-au conferit acestei limbi grandoarea coloanei infinite. Limba se îmbogăţeşte şi constient, căci au venit noi meşteri făurari de frumuseţe, scriitori de proză şi de versuri, dramaturgi şi oratori, istorici şi filozofi care au sunat la ureche îndelung toate cuvintele, le-au ascultat cu evlavie melodia interioară şi le-au aşezat unele lîngă altele, ca pe nişte bulgări de lut în care suflaseră nouă suflare de viaţă, aducîndu-le la o nouă incandescenţă, ştergîndu-le de colbul aşternut peste ele de trecerea vremurilor de

restriște, uneori rupînd platoșele de gheață ce le încorsetau sufletul veșnic viu. Veniră Neculce și Miron Costin, veniră Dosoftei și Varlaam, Cîrlova, Alecsandri, Eminescu, Sadoveanu, Caragiale și Arghezi, ca să amintesc numai pe cîțiva dintre bijutierii de frunte ai nestematelor verbului românesc, oameni care și-au îngropat sufletul cel plin de har și nespus de harnic în fiecare dintre elementele acestei coloane infinite a limbii poporului lor.

Creatorii populari și scriitorii culți au șlefuit limba aducînd-o la strălucirea ei de astăzi. Din păcate, această strălucire o pătează uneori chiar limbajul cotidian al presei sau al televiziunii. Este drept că, din cînd în cînd, mai apar articole care denunță aceste greșeli, dar ele sînt prea puține și greșelile se repetă. Am văzut o dată, la televizor, un film american și traducerea unei întrebări simple „Cum te cheamă ?", prin „Cum e numele tău ?", fapt care m-a lăsat siderat, căci mai rar o asemenea lipsă de simț al limbii. Exemple sînt cu nemiluita, din păcate, dar nu e cazul să le înșir aici. Sper că această lăudabilă și patriotică inițiativă a revistei „Flacăra" nu se va opri la cîteva declarații de principii, oricît ar fi ele de frumoase și de patetice, ci că va apela, în tot cursul acestui an cel puțin, la oameni de toate profesiile care să spună cum poate fi **păstrată intactă limba română în spiritualitatea ei.**

Păstrarea limbii presupune însă și o intensă și permanentă educație a tinerelor generații. Școala este unul dintre factorii chemați să vegheze ceas de ceas la cultivarea limbii, și nu pot să spun că îmi pare bine cînd aud că s-au redus orele de limbă română în școli. Eradicarea analfabetismului și extinderea învățămîntului de toate gradele au fost mărețe acte ale epocii noastre menite și să păstreze nestirbirea limbii, dar gustul pentru lectură trebuie deșteptat și redeșteptat, pe măsură ce pe scena istoriei apar noi generații, căci lectura rămîne factorul esențial al cunoașterii și păstrării limbii. Scriind aceste rînduri, îmi amintesc cu emoție de o poezie a lui Grigore Vieru, închinată mamei, dar unei mame atît de inefabile încît poate să însemne, și patrie, și limbă, și mamă propriu-zisă, într-o strofă de o limpezime de cristal : „Ușoară, maică, ușoară, / Parc-ai trece lunecînd / Pe semințele ce zboară / Între ceruri și pămînt". Frumusețe și eternitate a patriei noastre spirituale !

Cu asta, socot că am răspuns și la a doua întrebare, desigur lapidar și enunciativ.

Ce fac eu în această privință, mă întrebați ? Ei, bine, de o viață întreagă tot stau și mă uimesc, și nu mă mai satur, ba contemplînd ca în extaz feeria limbii mele materne, ba făcînd nesfîrșite călătorii pe mările și oceanele ei, prin munții și văile și codrii și zăvoaiele ei ; îmi înmoi mîinile cu evlavie în curgerea ei de-a lungul secolelor, iau cuvinte și potriviri de cuvinte și le sun la ureche ca să descopăr noi melodii. Faci traduceri, veți zice, în ce măsură pot acestea ajuta la dezvoltarea limbii ? Orice operă literară ajută la dezvoltarea, și mai ales la păstrarea limbii, voi răspunde eu. I-am făcut pe mai mulți titani ai literaturii universale să vorbească românește, le-am pus în gură cuvinte de la Neculce, pînă la Arghezi și Nichita Stănescu, și mi-am dovedit mie însumi, încercînd, desigur, să dovedesc și cititorilor, că limba română este de o bogăție fără seamăn, că nu există idee sau simțire pe care să nu le poată exprima în toată profunzimea lor. Este adevărat, traducerile pe care le facem noi astăzi greu s-ar fi putut face în secolele trecute. Ar fi fost greu de tradus un Quevedo sau un Góngora în absența lui Arghezi, un T.S. Eliot în absența lui Blaga, un Lampedusa în absența „Crailor de Curtea Veche" etc., etc. N-am învățat niciodată vreo limbă străină decît cu hotărîrea fermă de a-l mai învăța pe încă un mare scriitor să vorbească românește, să se adreseze direct cititorului român. Învățarea oricărei limbi străine, — fac această afirmație pentru tînăra generație — înseamnă în primul rînd adîncirea cunoașterii limbii materne, mai ales în această înălțătoare aventură a traducerilor, căci de zeci, de sute, de mii de ori revezi un cuvînt, o expresie idiomatică pentru a descoperi echivalența cea mai fericită a unei fraze, a unui vers străin în limba română.

Am afirmat undeva că traducătorii români sînt ambasadori plenipotențiari ai marilor culturi în România, instrumente ale destinelor lor românești. Mă străduiesc să fiu un bun ambasador și un bun instrument al destinelor românești ale unora dintre ei — și voi învăța limba română pînă la moarte, căci, deși m-am născut cunoscînd-o și o stăpînesc, ca să zic așa, ca pe un dat genetic, niciodată nu voi putea spune că nu mi-au mai rămas taine ale ei nedezlegate.

Dan Grigorescu

„Limba unui popor e un tezaur"

Un fapt ale cărui semnificații le depășește pe acelea ale strictei istorii culturale : întemeierea **Societății Academice Române** a avut, în primul rînd, scopul declarat de apărare a tezaurului național reprezentat de limbă, „tezaur — cum spunea inspirat Ștefan Golescu — pe care nu este putere omenească să-l ieie de la un popor". Înțelesul acestor cuvinte e cu atît mai profund cu cît ele erau rostite de un om politic, de unul dintre cei ce se aflaseră în fruntea Revoluției de la 1848.

Această relație a ideilor privitoare la limba unui popor și idealul național și politic exprimă, evident, o atitudine ce îndeamnă pe oricine la meditație. Nu circumscrierea într-un teritoriu al problemelor filologice, ci înțelegerea „acestui depozit de o valoare inestimabilă" ca unul dintre factorii esențiali ai continuității unei națiuni, este aceea asupra căreia atrag atenția cuvintele lui Golescu. Semnificativă e, negreșit, împrejurarea că, asemenea celor mai multe instituții academice din lume, și Academia Română s-a constituit ca un for de cultivare a valorilor specifice cuprinse în limba națională. Gramatica și Dicționarul academic au fost, în toate țările, lucrările asupra cărora s-au concentrat eforturile acestor instituții și care au justificat, aproape întotdeauna, crearea acestor înalte foruri științifice.

O concluzie logică se desprinde fără echivoc : cine își poate îngădui să se abată de la această îndatorire fundamentală pentru respectarea căreia s-au întemeiat Academii și Universități ? Întrebare, firește, retorică. Pentru că eforturile unei întregi istorii culturale, concentrate spre această formă a apărării tezaurului limbii și a transmiterii ei spre generațiile care vor urma, nu vor fi nesocotite de nimeni.

Evident, nu trebuie să fii lingvist ca să vorbești corect, dar vorbirea corectă e un lucru care se deprinde și se învață. Și nu cred că avem dreptul să trecem cu vederea abaterile de la legile limbii, oriunde s-ar manifesta ele — în vorbirea de toate zilele sau în poezie, în foiletonul de ziar sau în textul științific, în comentariul politic sau în eseul critic, în relatarea sportivă sau în afișul publicitar.

Limba unui popor e **un tezaur** ; asupra acestui adevăr esențial ar fi stingheritor să mai insistăm. Se înțelege de la sine, nimeni nu mai poate susține, cu argumente cît de cît plauzibile ,teoriile puriste a căror artificialitate s-a dovedit, în atîtea rînduri, dacă nu de-a dreptul dăunătoare, cel puțin ineficientă. Dar conștiința unui necesar respect față de limba pe care înaintașii au păstrat-o în împrejurări dintre cele mai puțin prielnice e trăsătura nu numai a unui patriotism adevărat, ci a unui simț al comportării civilizate față de valorile istoriei noastre. Tot așa cum elementara pietate față de trecut ne îndeamnă să apărăm ceea ce istoria a creat pe acest pămînt ca o dovadă profund convingătoare a originalității gîndirii, a sensurilor ființei noastre naționale, apărarea și cultivarea limbii tălmăcește o necesitate tuburătoare a celui care vrea să-și știe rosturile existenței, să nu se simtă un înstrăinat.

Cred sincer că facem, încă, prea puțin pentru împlinirea acestei datorii. Sîntem prea îngăduitori față de multe delicte — uneori grave — ale celor care nu pricep că folosirea corectă a limbii, nu e o chestiune facultativă. Sînt rare intervențiile (și atunci ele sînt semnate de lingviști, ceea ce acreditează părerea că problemele limbii sînt exclusiv chestiuni de specialitate), intervenții menite să atragă atenția asupra greșelilor. De cele mai multe ori, exemplele alese sînt anonime. De ce ?

Avem o limbă plină de culoare și de vitalitate, o limbă nuanțată care le-a dat lui Eminescu, Blaga, Arghezi materialul de construcție pentru acele arhitecturi ale cuvîntului ce pot fi oricînd asemuite cu marile monumente ale civilizației românești care ne străjuiesc istoria, de la Voroneț și Argeș pînă la Coloana brâncușiană. Nu știu dacă ne dăm întotdeauna seama că trebuie să îndreptățim acest dar primit de la istoria noastră culturală.

Poate că nu sîntem cu toții în stare să vorbim **frumos**, dar trebuie să ne silim și să învățăm, cel puțin, să vorbim **corect.** Lipsa de cultură lingvistică trădează, mă tem, cusururi mai adînci decît cele care se pot tămădui prin însușirea regulilor sintaxei și ortoepiei.

Ileana Vulpescu

„În materie de licențe, în viață mi-am permis una singură: cea în filologie"

1. Fiind, mai presus de toate, garanția spiritualității unui popor, limba rămîne custode și martor chezaș al tuturor bucuriilor și al tuturor tristeților sale.

Consider cuvintele rostite de Ștefan Golescu la înființarea Societății Literare Române — străbuna Academiei Române — o îndreptățită (de istorie) parafrază a mai vechiului îndemn adresat de marele Văcărescu urmașilor săi : „creșterea limbii rumânești ș-a patriei cinstire". Mai mult, în ceea ce mă privește, socot că „testamentul" Văcărescului nu enumera **două** legate (creșterea limbii **și** cinstirea patriei), ci **unul** singur : cinstirea patriei **prin** creșterea limbii.

Într-adevăr, într-un moment istoric în care un vis de veacuri — unirea Principatelor Române — se împlinise, îndemnul căpăta strălucirea unei semnificații de acută valoare națională : și atunci, dar, mai cu osebire, astăzi.

Ca orice adevăr — căruia timpul îi poate adăuga valențe noi, dar pe care nimic, niciodată, nu-l poate nega, pentru că esența lui nu poate fi nicicum anulată — această „nouă versiune a testamentului" (ca o ediție sporită și ameliorată a unui dicționar-tezaur), care este discursul lui Golescu, pare concepută, elaborată și scrisă astăzi. Ideile discursului „de recepțiune" constată existența de netăgăduit a unei spiritualități exprimate indubitabil printr-o limbă — limba română — și îndeamnă patetic la păstrarea și la sporirea bunului încredințat de o națiune urmașilor ei. Cuvintele acestui document-model au putut fi rostite în 1867. Ele puteau fi rostite astăzi. Vor putea fi rostite, cu aceeași încărcătură emoțională și ideologică, și mîine : peste secoli. Pentru că, așa cum spiritualitatea unui popor nu piere și nu se perimează oricîte vremelnicii ar amenința-o, tot la fel, îndemnul de a-i conserva și de a-i cultiva moștenirea își păstrează intact sensul, demnitatea și noblețea : iar **summa** acestei moșteniri, chintesența spiritualității unui neam, este limba.

Păstrarea și cultivarea limbii sînt mai mult decît o **datorie** : sînt un **drept.**

2. Cred că datoria/dreptul fiecărui om care se simte legat de spiritualitatea poporului său este aceea/acela de-a căuta să cunoască, făcîndu-și-le proprii, componentele de structură ale acestei spiritualități. Să-ți cunoști limba — și, implicit, istoria poporului — mi se pare a fi o datorie/un drept la care nu încap derogări/opreliști. O bună și cuviincioasă cunoaștere a limbii incită/obligă la cunoașterea cinstită a istoriei. Mă gîndesc, spre exemplu, la cuvinte ieșite azi din uz, lucru firesc, deoarece limba, fiind un organism viu — și, ca orice organism viu, în permanentă schimbare — uită realități perimate și se îmbogățește cu toate corespondențele unor noi realități. Dar un cuvînt ieșit din uz, ca și un neologism, conduce la o realitate istorică. După opinia mea, istoria limbii este un studiu pasionant și nespus de grăitor asupra imaginației oamenilor de oricînd și de pretutindeni, asupra felului cum concep și cum percep ei o realitate, încît, dacă timpul material le-ar permite-o, ar merita să fie abordat de fiecare. În felul acesta, și nu e o butadă, am ști mai bine ce vorbim. Și, poate (nu vreau să polemizez cu nimeni), nu ne-ar mai fi dat să auzim (și să citim) atît de des niște superlative absolute ..supersuperlativizate", precum „foarte superior" sau „foarte optim" și nici o droaie de pleonasme, de tipul „tezaur de aur". E drept că societatea modernă, cu tehnicizarea ei rapidă, cu trepidantul ei ritm, nu mai lasă omului contemporan timpul strict necesar pentru o serioasă aprofundare a studiului limbii, disciplină care, la urma urmei, i se poate părea superfluă. De vreme ce vorbim și, vorbind (fie și oricum), ne înțelegem, de ce să ne mai batem capul cu atîtea subtilități de exprimare ! În acest fel — deloc nociv, în aparență — greșeli de limbă (și nu spun „grave", pentru că orice greșeală de limbă e gravă !) capătă drept de cetate, se împămîntenesc, deoarece vorbitorii care le pun în circulație, folosindu-le din neglijență, încep să fie mai numeroși decît cei care vorbesc (și scriu) corect. Nu mă pot împiedica să nu-mi pară nespus de rău că azi, în școală, programa analitică prevede numai **un an** de latină (în cursul general), atît doar cît copiii să afle că această limbă „veche" și „moartă" este străbuna limbii noastre, nemailăsîndu-li-se timp să exploreze măcar o parte dacă nu toată bogăția acestei incalculabil de valoroase moșteniri ! Totuși, pentru o bună cunoaștere și, implicit, pentru o bună și corectă folosire a limbii materne, în ce anume ne putem pune speranța dacă nu în școală ? Trebuie să ținem seama de mediile relativ diferite din care provin copiii noștri, fapt care dă cu atît mai mult învățămîntului statutul de principal element de omogenizare. Eu cred că orice absolvent, al oricărui tip de școală românească, n-ar trebui să părăsească instituția în care a învățat fără a ști să vorbească și să scrie **corect** românește. Pentru realizarea acestui deziderat este nevoie nu numai de cadre didactice de verificată competență (și ele există !), ci și de dorința elevului de-a învăța cu tragere de inimă, de-a depăși felul „leneș" în care vorbește în mod curent (greșit adesea, din lipsă de discernămînt). Ceea ce ar trebui să dezvolte școala în mintea elevului este, mai întîi de toate, discernămîntul. Abia apoi, să-l învețe **cum** trebuie să învețe. Citind cele spuse pînă acum, multe cadre didactice (educatori, învățători, profesori) ar putea, pe bună dreptate, să afirme că manifest pretenții exagerate față de învățămînt. Dar, în condițiile unui învățămînt general gratuit, cum este al nostru, a deprinde corectitudinea în exprimare nu este (și nu poate fi) apanajul cine-știe-cărei pături privilegiate sau al unor favorizați de întîmplare, ci dreptul tuturor. Să nu uităm că vorbitorii de azi ai limbii române îi vor învăța s-o vorbească pe cei de mîine ! Copilului român ar trebui să i se inculce, începînd cu abecedarul, ideea că, pentru el, cel mai important obiect de învățămînt este limba țării sale ; limba română, care-i asigură existența spirituală, cîtă vreme alte discipline, cele tehnice, de pildă, i-o vor asigura numai pe cea materială. Limba nu riscă să fie depășită în structura ei de nimic, precum, fortamente — datorită progresului constant al descoperirilor și al inovațiilor tehnice — riscă majoritatea disciplinelor „exacte", supuse aleatorismului circumstanțial.

Limba este o certitudine : moștenirea sigură pe care elevul de astăzi va avea s-o transmită generațiilor viitoare, fiecare dintre noi fiind un posesor al limbii și un testator al ei. Mă întristează să observ că elevii sînt preocupați de învățarea limbii (și a literaturii) române doar pînă la „prima treaptă", materia reprezentînd unul dintre examenele de admitere în clasa a IX-a. După aceea, în majoritatea cazurilor, în privința limbii române elevul se lasă pe tînjală. Afară de liceele de filologie și de istorie, limba română nu mai reprezintă obiect de examen la admitere și la absolvire, deci, toată atenția se concentrează asupra matematicilor și a fizicii. S-ar putea crede că pledez **pro domo**, avînd, în ceea ce mă privește, o formație filologică. De fapt, pledez pentru însușirea și pentru transmiterea corectă a unui bun peren.

3. Cu privire la truda mea de scriitor, consider drept un avantaj enorm formația filologică de care am pomenit mai înainte. Datorită ei, am un mare respect și, în același timp, o mare teamă de cuvinte. După șaisprezece ani de lucru la două dicționare de limbă (mă număr printre redactorii marelui **Dicționar al limbii române** și ai **Dicționarului explicativ al limbii române**), am păstrat bunul obicei de a mă uita în **dicționare** — cele menționate și multe altele — la fiecare cuvînt asupra semnificației căruia am cel mai mic dubiu. O dată, am fost întrebată, privitor la cărțile pe care le-am tradus, dacă, traducînd, folosesc dicționarul ; și am răspuns : „Unul ? Cît mai multe !". Socot, de asemenea, tot un beneficiu spiritual faptul că m-am născut la țară și că mama s-a născut și a crescut la țară. Elevă, studentă, redactor de dicționar, mi-am dat mereu osteneala să-mi disciplinez mai întîi gîndirea, apoi exprimarea corespunzătoare ei. Între mine și limbă este o permanentă înțelegere și, în același timp, un permanent conflict : prietenie — cînd gîndul își găsește forma scrisă ; război, de uzură și de hărțuire — cînd cuvintele o iau razna, alături cu gîndul. Numai cine nu scrie nu-și poate închipui cîtă cazna de ocnaș este să pui exprimarea în acord cu gîndul... Și chiar cînd ți se pare că ai izbutit, cîte îndoieli nu te frămîntă, sub cîte semne de întrebare nu pui, din nou, fiecare frază, fiecare cuvînt, ba chiar, de cîte ori, fiecare silabă. Se spune și că stilul este omul însuși, se spune și că elementul cel mai perimabil al scrisului este stilul. În mintea mea nu pot despărți conținutul de stil. Pentru mine, fiecare conținut își are stilul său : alcătuiesc, deci, o unitate, o **structură.** Căci, asta e limba, la urma urmei. Scriu greu. Revin asupra fiecărei propoziții și sînt mereu nemulțumită. Dar, mai ales, cînd bag de seamă că o carte nu avansează, nu-și găsește ceea ce aș numi **linia melodică.** Orice s-ar spune, limba este aceea care aduce, finalmente, scriitorului toate rezolvările compoziționale. Ca lexicolog și ca scriitor, am dobîndit — poate — dreptul de-a mă considera co-proprietar al limbii române. Tot ce-am moștenit și tot ce-am agonisit însămi, investesc, în măsura puterilor mele, ca mamă — în tainul de spiritualitate al fetei mele : este, socot, o datorie morală și un drept omenesc această investiție, la fel de importantă și de nobilă ca și scrisul. Bine sau rău, cum am scris pînă acuma — și cum, dacă-mi va fi dat, voi scrie și de-aici înainte — am conștiința împăcată că m-am străduit să fiu un păstrător corect și un transmițător cinstit al unui tezaur căruia toți îi sîntem beneficiari.

În materie de licențe, în viață mi-am permis una singură : cea în filologie.

Anchetă organizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU

IOANA RADU:

„Cîntă ca tine dacă vrei să fii cineva"

M-am născut în România
Jos în Valea Jiului
Unde-şi schimbă vara ia
În mireasma cîntului.

— Ioana Radu, aţi căutat cu tot dinadinsul treisprezecele de care unii se feresc?

— A fost o coincidenţă amuzantă şi totodată fericită în viaţa mea. La concursul radio din 1936, care m-a lansat în viaţa artistică, am avut numărul 513. La Loto am cîştigat cu numărul 13. Pe poarta casei mele e trecut numărul 13. La un recital am cîntat 13 biss-uri cu mare succes. Am avut premiere mari în 13. Ziua de pensie e tot 13.

— Regret că nu vă iau interviul tot în ziua de 13 ca să continuăm seria reuşitelor...

— Va fi aşa?

— Să sperăm!

— Întrebaţi-mă!

— Aţi umblat mult după strada Timpului, 13?

— Am făcut un drum lung pînă am ajuns aici.

— A fost un semnal continuu această stradă a Timpului?

— Cu gîndul la acest timp am trăit. M-am gîndit la ziua de mîine, la ce am făcut, la ce trebuie să fac... Am muncit mult ca să devin Ioana Radu.

— Limitaţi discuţia doar la ultimii 15 ani din viaţa dumneavoastră?

— Mitraliaţi-mă cît doriţi! Unde m-am născut?

— Cunoaşteţi lecţia?

— Nu vreau să vă supăr, dar e bine s-o luaţi cu sfîrşitul, aşa cum sînt eu în momentul de faţă.

— Respect dorinţa dumneavoastră!... În această clipă, Ioana Radu, care a împlinit 70 de ani în ziua de 17 februarie... e aşa cum o ştiam : optimistă, senină, hitră, cu vocea-i fără egal, frumoasă...

— N-am auzit niciodată pe cineva spunînd „ce frumoasă e Ioana Radu! ce siluetă are!" Întotdeauna am auzit: „ce frumos cîntă Ioana Radu!" şi vorbele acestea m-au ţinut în viaţă. Este un lucru atît de mare, cînd stau la geam şi mă întreabă un bătrîn vecin: „cînd ne mai cînţi ceva, coană Ioană?" După întrebare îmi dau seama că el mă vede tot tînără, ca mata care spui că sînt frumoasă.

— Şi unul şi altul avem dreptate!

— De fapt şi de drept eu nu socotesc c-am îmbătrînit. La 70 de ani eu n-am terminat cu cariera mea. Mai am cîţiva paşi de făcut...

— Ne încălzeşte sufletul această declaraţie pentru că acum cîţiva ani păreaţi decisă să nu mai cîntaţi!

— Omul se mai răzgîndeşte!

— De unde sînteţi de loc?

— Lumea crede (eu am lansat asa) că sînt olteancă. Sînt născută-n Bucureşti, pe strada Eugeniu Carada. Mama a plecat cu mine la sîn la Craiova şi nu permit nimănui să spună că nu sînt olteancă.

— M-am şi contrazis cu cineva.

— Ce-aţi susţinut?

— Că sînteţi olteancă!

— Aşa şi e. De-acolo am venit la Bucureşti să mă iau la întrecere cu Maria Tănase.

— Sărim etapele? Miracolul prin care dumneavoastră aţi înţeles că vocea este dată nu doar să vorbim il trecem sub tăcere?

— Nu! Învătătoarea mea şi-a dat seama că aş putea cînta. Eu eram solista corului la şcoala primară, apoi solista corului Liceului Elena Cuza, aşa mică, bondoacă şi cu glas cristalin.

— Învăţaţi bine?

— Să fim cinstiţi, nu prea mi-a plăcut cartea, cu toate bătăile pe care le-am încasat de la tata. Cum de muzică nu mă lăsam, profesoara a găsit o soluţie ingenioasă. În clasă era o elevă excepţională la învătătură. Nina Alecu din Corabia. Ea era cu... teoria şi eu cu... cîntatul.

— Nina lua notele pentru amîndouă şi dumneavoastră cîntaţi pentru amîndouă?

— Şi ea a fost în cîştig pentru că nu avea voce frumoasă şi i-ar fi scăzut media generală.

— Afirmarea dumneavoastră artistică a început cu marele examen din 1936?

— Aţi spus foarte corect, marele examen, aşa şi era. Un concurs anunţat în ziare pentru radio, se căutau noi talente. O comisie de oameni competenţi, serioşi, de meserie, dirijorul Rogalski, compozitorul Alfred Alessandrescu, ne puricau să vadă dacă merităm să ajungem la microfonul românesc. În curtea instituţiei am fost 800 de candidaţi, am aşteptat trei luni rezultatul şi pe lîngă 100 de ştampile...

— Exageraţi...

— Deloc. N-am înţeles pînă astăzi de ce a fost nevoie de ele, am văzut numele reuşite : Eugenia Braia (Ioana Radu) şi Eugenia Nedelea — (Rodica Bujor).

— Aţi fost într-o competiţie stimulativă şi generoasă cu Maria Tănase?

— Am avut cu cine să mă... „lupt". Am fost într-o permanentă şi loială întrecere, vroiam în mintea mea de copil să-i iau locul. O ascultam la galene. De fapt eu venisem la Bucureşti să muncesc ceva, să-mi ajut căsnicia tînără, o duceam greu, bărbatul meu era profesor de muzică, avea o leafă de mizerie, ne mutam de colo pînă colo, după un post. Venind la Bucureşti prietenii au tăbărît pe mine : de ce nu cînţi, de ce nu cînţi ? Eu nu îndrăzneam.

— Şi atunci cum rămîne cu concurenţa?

— În gîndurile mele cele mai ascunse, credeam, mai ales cu repertoriul din circiuma tatălui meu, „o roabă" de cîntece, c-o s-o eclipsez. Ce copil eram ! N-am ajuns-o în interpretare, în măreţie, în frumuseţea ei reală. Am admirat-o enorm. Mă ţineam după ea pe stradă, nu îndrăzneam să mă adresez decît cu dumneavoastră. Am copiat-o în tot ce se poate copia, pînă la cîntat.

— Vorbiţi la prezent despre ea?

— Pentru mine trăieşte. Eu cînd sînt nitel supărată pun un disc de-al ei, plîng şi mă liniştesc, că mare talent are să le spună !

— Cum v-aţi alcătuit imensul repertoriu de la „roaba" cu care aţi venit de la Craiova?

— Cînt de 53 de ani. Întîi am memorat melodiile, pentru plăcerea mea, de la lăutarii din circiuma tatălui meu. Tot ce cîntau ei am transcris în caietul meu pe care-l păstrez şi acum. Mi-am notat tot ce auzeam de pe la 14 ani. La Radio nu se cînta atunci folclor, nu romanţe, ci numai multă muzică uşoară străină. Pe urmă, mi-am făcut un caiet cu muzica care mă interesa, cu care am venit la Bucureşti. Să vă povestesc cum am culeş „Mi s-a rupt căruţa-n drum". Eram la Craiova, la un trist eveniment de familie. Din stradă, am auzit nişte lăutari care cîntau cu o vioară fără coarde, cu un acordeon fără clape. M-am dus repede la gard, i-am oprit, le-am dat o sută de lei au stat două minute cu mine, am scris vorbele, am memorat melodia, şi am adus-o la microfon după ce am trecut-o prin filtrul meu, prin simţirea mea. Materialul se strînge în timp şi spaţiu, îi punem un punct, o virgulă. N-ai voie să vii cu un cîntec care nu are marca personalităţii tale.

— Dac-o ai !

— Vorbesc de artiştii adevăraţi. Acum îmi vine, nu întîmplător în minte, un nume — Sofia Vicoveanca, o mare interpretă. Nici nu văd alta după Maria Tănase. Nici Vicoveanca nu se poate imita şi nici să nu încerce cineva. Ei bine, treaba asta cu imitatul n-o înţeleg deloc. Ce reuşesc imitatorii ? Să îngroaşe rîndurile imitatorilor ? Pe mine nu mă sperie că aud mulţi, mulţi cîntăreţi. Dacă-i scuturi bine, cîţi rămîn cu adevărat ? De aceea atîtea discuri îngălbenite, rafturi pline, nevîndute.

— Aţi vrea să întoarceţi timpul şi să ştergeţi ceva din ce s-a înregistrat?

— Eu n-am cîntat decît ce mi-a plăcut. Eu am ales cu sufletul. Pentru mine s-a scris foarte mult.

— Dintre compozitori, pe cine aşezaţi pe primul loc în inima dumneavoastră?

— Vreţi să-mi stricaţi prieteniile de o viaţă ? Pot să nu încep cu Mălineanu ? ! Parcă s-a născut să compună pentru mine. Primesc mereu telefoane de la el : „Am o bucăţică de romanţă, trebuie s-o cînţi"... „Nu pot, nu sînt în voce !"

— H. Mălineanu declară că nu mai ştie cît din romanţe au fost ale lui, cît sînt ale dumneavoastră şi cred că are în vedere, în primul rînd, celebra melodie „Am început să îmbătrînesc".

— Ce splendoare !

— De ce aţi spus „o bucăţică de romanţă"?

— Romanţa e ca anecdota, n-ai voie s-o lungeşti. Pînă termină, de exemplu, cîntăreaţa, (n-am s-o numesc) uit despre ce a fost vorba la început. Aici nu merge cu bel canto. În trei strofe trebuie să povesteşti o viaţă. Apoi textele trebuie să fie scrise cu suflet de poet. Romanţa nu se scrie între un drum şi altul, pe un colţ de masă, cu gîndul la următorul punct din programul zilei.

— Îmi daţi mereu piste bune. Am în faţă cartea recent apărută : „Romanţa unei vieţi" — povestea vieţii dumneavoastră. Harry Negrin a purtat-o de mult în gînd?

— De mult s-au gîndit mai mulţi. Dar eu am vrut să-mi aleg scriitorul, pentru că m-a durut cartea despre Maria Tănase. Soţul ei, care a scris-o cu încă cineva, n-a cunoscut-o. Dacă te întreba pe dumneata două vorbe, pe mine, pe altcineva, ieşea o carte adevărată. Am mers şi eu desculţă, am avut începutul greu, de ce să-l ascund sau să-l poleiesc ? ! Lumea care ne citeşte vrea să ştie de unde venim (ca dovadă întrebarea de început), ce-am făcut, cum am sfîrşit. Or în carte Maria Tănase, chiar din prima pagină, are coroana pe cap, e regină, comparată cu Brâncuşi, cu Enescu.

— Răspunde această carte vederilor dumneavoastră?

— Conţine numai adevăr, chiar şi naivităţi, dar ele mă exprimă. Sînt cum sînt !

— Ce nu ştiu spectatorii despre dumneavoastră?

— Că sînt sportivă ! Am fost a doua femeie motociclistă din România, sînt şofer cu experienţă de 40 de ani, iubesc animalele de cînd mă ştiu, lucrez cu croşeta ca o artistă.

— Aţi avut numai prieteni, peste tot...

— Eu nu mi-am dat cu proştii, decît ziua bună, i-am căutat pe inteligenţi, pe culţi, pe sensibili, chiar dacă n-am fost de nivelul lor, am stat în banca mea, i-am ascultat să-nvăţ, să mă şlefuiesc. George Calboreanu mi-a dat marea lecţie de teatru. Cînd juca „Apus de soare", nu părăsea cabina cu două nopţi înainte, ştiaţi asta ?

— Nu. Îşi cruţa vocea?

— Stătea de vorbă cu Ştefan cel Mare, devenea domnul Moldovei. De la el am învăţat să vin întotdeauna cu mult înainte de spectacol şi să plec ultima. La spectacolul de la Sala Radio, prin care am fost sărbătorită pentru 70 de ani, am venit cu H. Negrin de la ora 14. Să fiu acolo în cabină, să revăd decorurile, să simt atmosfera, să mă pregătesc, să-mi risipesc emoţiile, să fiu Ioana Radu, artistă a poporului.

— Într-o viaţă de mare artistă bănuiesc că aţi primit flori cît să acopere întreaga Românie...

— Dus şi întors, de cîteva ori. Nu m-a răsfăţat şi nu m-a iubit nimeni atît cît dumneavoastră, publicul meu drag. Şi să ştiţi, încă odată vă spun, oare v-am spus ?, în meseria mea nu mi-a fost frică decît de Maria Tănasă şi de tata.

— Erau cei doi critici ai Ioanei?

— Maria era modelul cu care mă comparam neîncetat, iar tata mă bombarda cu cărţi poştale : „Aşa-i învăţat tu să cînţi ? Vin la Bucureşti — Tata". Pînă venea, nu mă întrebaţi, cît mă controlam, cît repetam, cît transpiram.

— Avea dreptate în ceea ce susţinea?

— Avea, dar el nu putea să înţeleagă „risipa" de a merge la coafor, de a cumpăra alte rochii. Eu n-am cîntat în costum naţional decît la zile speciale.

— La 35 de ani aţi început seria marilor turnee prin ţară.

— Pînă atunci nu ştiam nici unde-i Făgăraşul şi azi, cu ochii închişi, vă povestesc cît vreţi despre fiecare colţişor.

— Bucuria scenei credeţi că poate fi egalată cu ceva?

— Meseria de cîntăreţ de local e mai grea decît să fii pe scenă. Nu-i tot una să cînţi în liniştea şi respectul unei săli şi să cînţi într-o cîrciumă cu mititei, zgomot de sifoane, pahare şi să impui linişte cu vocea ta !

— Aţi început prin a ne promite cu vigoare de adolescent nişte paşi artistici care sigur vor fi evenimente. Arta, într-adevăr se face cu paşi înainte, nu cu bătutul pasului pe loc.

— Regret că n-am zece ani mai puţin, dar la ce bun să mă lamentez ! Îmi ascult înregistrările şi mă critic cum nimeni nu m-a criticat pentru că nu-mi cunosc decît eu greşelile. Şi cînd mă gîndesc că Mălineanu are un vraf de partituri superbe, gata pentru mine ! Cum v-am păcălit 53 de ani, o să vă mai păcălesc încă 2—3 ? !

— Păcăliţi-ne cu dragă inimă, păcăliţi-ne cu alte discuri !

— Nu v-am vorbit încă despre crezul meu de bază. Un cîntec dacă nu te confunzi cu el, nu poate fi minunat interpretat.

— Şi puteţi să vă confundaţi cu fiecare romanţă?

— Musai. Eu nu imprim un cîntec pînă nu mi-l cînt mie, în baie, în casă, pe stradă. Nu mă duc cu hîrtia în mînă la înregistrare, trebuie să-mi intre melodia în suflet, pentru ca să fie aşa o învăţ cîteva luni. N-am cîntat niciodată de azi pe mîine. Arta nu se face de minut-ială, altfel o compromitem. De aceea se aude prost ce se aude.

— „Aşa-i cîntecul ca o mare dragoste, cînd pleci te cheamă, cînd pleacă el îl chemi tu" — scrie H. Negrin. Subscrieţi?

— Întăresc cu cîteva strofe din „Bate ceasul" : „Ceasul este / ca iubirea / nu poţi s-o opreşti / rîzi cînd / tinereţea rîde / şi cînd te trezeşti / îţi rămîn amintiri..." Nu am nostalgii. Eu sînt un om fără duşmani. Dacă eşti serios se observă, dacă nu azi, sigur mîine. Eu mă bucur că am iubit toată lumea pe care am cunoscut-o. Alţii şi-au pierdut viaţa înţepîndu-se, urîndu-se.... Am avut atîtea în program. Am fost nevastă, gospodină, artistă. Singură mi-am făcut piaţa, m-am bucurat cînd soţul meu era spălat, călcat de mîinile mele, masa pusă de mine, mîncarea gătită de mine. Mi-am împlinit toate gusturile atît cît m-am priceput şi am simţit nevoia. M-am plimbat cu motocicleta, cunosc România potecă cu potecă ,iar mai la bătrîneţe m-am suit în maşină la Bucureşti şi m-am dat jos la Bonn. Singură pe magistralele lumii cu dorinţa să vizitez, să văd şi cum e pe la alţii. Am citit o carte bună, mi-a plăcut un film bun şi teatrul a fost un alt vis. Am vrut să-i iau locul Nataşei Alexandra, am avut comicăria-n sînge.

— Şi de ce aţi lăsat-o pe Natasa Alexandra fără rivală pe scenă?

— Pentru că trebuia să fiu rivala Mariei Tănase în cîntec. N-am putut să mă împart.

— Cred că toţi cititorii îşi dau seama că noi glumim, dar esenţialul e esenţial. O mare artistă se naşte rar.

— Eu am vrut să fiu prima, nu ştiu dacă pe poteca mea am şi fost. Întotdeauna mi-am improspătat repertoriul, n-am venit de două ori cu aceeaşi piesă în faţa publicului. Am muncit mult pentru tinereţea repertoriului meu. Am colindat satele, am făcut înregistrări, le-am „bibilit", cum se spune. Am fost deosebit de critică cu mine. Nu mi-a plăcut să cînt orice — dacă nu eşti pretenţios, înţeleg prin asta muncitor, serios, te poluezi şi poluezi... Odată, un regizor ne-a reunit pe mine şi pe Rodica Bujor într-un spectacol. Eram în rochii lungi şi trebuia să coborîm opt trepte. Ne împiedicam. Regizorul s-a chinuit cu noi opt zile să coborîm elegant scara. Noi o luam ca pe mirişte pînă ajungeam la microfon, unde eram stăpîne. Tata nu s-a ocupat de treburile astea. El doar era sever şi mă critica.

— Ce noroc pentru noi, şi pentru cei care vor veni, că v-aţi născut pe vremea imprimărilor, a discurilor, a filmului, că nimic nu se va risipi. Aţi terminat colaborarea cu regizorul Pompiliu Gîlmeanu?

— Am văzut documentarul pe bucăţele, a început de cînd eram tinerică...

— Cum se va numi?

— Nu ştiu. M-a invitat şi Popescu Gopo, să cînt două, trei melodii în noul lui film..

— Iar fumaţi?

— Boală veche, nu-i bună, da-i a mea. Eu nu prea mai ies prin lume că mă dor ochii, şi mi-e peste mînă. Mai stau cu o ţigară, mă gîndesc la ce a fost... Dacă nu era cîntatul, axa vieţii mele, aş fi fost şofer sau aş fi petrecut tot timpul pe stadioane. Îmi place fotbalul, boxul. Sînt membră în comitetul de conducere al echipei „Rapid" de 40 de ani. Am primit şi o diplomă de onoare. Lumea o să rîdă de mine pentru că susţin o echipă mică. Nu e nimic, şi eu am fost mică şi m-am făcut mare. Toată lumea creşte. Toţi să fim suporterii numai ai echipelor Steaua şi Dinamo?

— Aţi avut parte şi de cronici răuvoitoare?

— Cînd am lansat romanţa „Am început să îmbătrînesc", în revista „Muzica", cineva a scris că... oficiez la estradă. El a rămas cu părerea lui, iar romanţa a călătorit, în lung şi în lat, pe glob. Nu-mi place lauda exagerată, dar nici critica nedreaptă. Sînt un om modest, vrcau să spună cine ce are de spus, dar să fie adevărat. Încă un secret. Cînd sînt la radio, cînd apar la televiziune, în afară de persoana mea, care admit să fie veche şi mototolită, dacă n-am o mărgea nouă, uit vorbele. Sînt şi pretenţioasă, vreau şi-un decor nou, nu să fiu lipită de un stîlp sau de un gard, cum mai văd la televiziune.

— Dacă mereu simţiţi nevoia de schimbare, cum locuiţi de 15 ani la aceeaşi adresă?

— O casă nu e o mărgea. Aici mă simt între ţară şi oraş, am o curticică, am liniştea rîvnită. Am vecini buni, m-au crescut, i-am crescut. Mi-e bine. Altă stradă ? Alţi vecini ? Alt oraş într-altă lume ? Niciodată ! Aici o să mor.

— Sînteţi partizana înnoirii repertoriului şi păstraţi mereu marile cîntece?

— Cînt de 30 de ani „Am început să îmbătrînesc" şi nu există să urc pe-o scenă şi să-l sar. Aproape că l-am uitat vorbele, dar pe măsura trecerii anilor l-am simţit mai al meu. Am crescut în vîrstă amîndoi...

— Totul la timpul potrivit.

— Aţi spus o vorbă mare. Eram la Bacău, se omora o fetiţă să cînte această melodie. A venit plîngînd la mine şi s-a jelit de lipsa de înţelegere a asistentei, care n-o aplaudase. Am sfătuit-o să cînte dragostea, speranţa, nu declinul vieţii chiar de la... 17 ani.

— Eugenia, Jana, Ioana, daţi-mi voie, în încheiere, să fac publică, încă odată, felicitarea colegului dumneavoastră Petre Gusti, din „Romanţa unei vieţi" :

„Ioana are în glas şi cerul şi pămîntul. Am vrut să-i învăţ meseria şi ea mi-a făgăduit să mă ajute. Pînă acum nu s-a putut, dar socotesc că nu-i timpul pierdut. O să mă înveţe Ioana şi o să mai cîntăm multă vreme. Dar cum să dau cu zarurile şase-şase, s-o pot urma în toate ? Pînă atunci, primeşte Ioana, urările mele de sănătate şi fericire şi la 75, şi la 80, şi la 85 şi aşa mereu"...

CARMEN DUMITRESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Un grup de 59 conducători auto de la **Unitatea mecanizată pentru transporturi și construcții forestiere Bihor**, cariera Cărpinet, aparținînd de I.F.E.T. Oradea, ne dezvăluie un procedeu cel puțin incorect utilizat la locul lor de muncă. Despre ce este vorba ? Serviciul de aprovizionare din cadrul unității se preocupă de tot ce vrei și ce nu vrei, numai de aprovizionare — nu. Astfel, din cauza slabei aprovizionări cu piese de schimb, în special anvelope și alte materiale, lucrul merge în salturi. Drept urmare, mulți dintre cei care ni s-au adresat, printre care Nicolae Blaj, Mircea Păcuraru, Aurel Blig, Ilie Tulvan, Nicolae Teaha, Gheorghe Petrișor, Traian Oancea, Ioan Popa și alții, solicită reglementarea situației ce are repercusiuni directe asupra veniturilor lor, în sensul ca serviciul de aprovizionare să-și facă datoria neîntîrziat.

N.N. Pentru a exclude orice nelămurire, citățm din dispozițiile art. 86 din Codul Muncii : **atunci cînd din motive temeinice ori din alte motive procesul de producție a fost întrerupt, persoanele încadrate în muncă vor fi retribuite cu 75 la sută din retribuția tarifară aferentă timpului respectiv, cu condiția ca încetarea lucrului să se fi produs fără vina lor și dacă în tot acest timp au rămas la dispoziția unității** — aspect valabil și în cazul de față.

■ **Ministerul Muncii** răspunde Elenei Bălan din comuna Piatra (Teleorman) : Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și ocrotiri sociale și Legea nr. 4/1977 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale C.A.P. nu prevăd posibilitatea acordării de ajutoare lunare persoanelor care nu au o vechime în muncă de cel puțin 10 ani în unitățile socialiste. Există însă în prezent posibilitatea de a vă interna într-o unitate de ocrotire socială, unde aveți asigurate asistența medicală, îngrijirea și întreținerea. În ceea ce privește acordarea unui ajutor bănesc ocazional, vă facem cunoscut că am solicitat D.P.M.O.S. Teleorman să analizeze situația dumneavoastră și să soluționeze cererea corespunzător.

■ În anul 1981 i-am dat ciobanului Petre Gh. Nicolae din comuna Balta Albă, județul Prahova, 4 oi în îngrijire, în prezența ciobanului Mocanu B. Știrea. Două dintre ele mi-au fost restituite la timpul anterior convenit, dar pe celelalte două, acesta n-a mai vrut să mi le dea nici în ruptul capului. Nu sînt singurul pățit. În situația mea se află și săteanul Ion Spiridon, care și el s-a adresat de altminteri Procuraturii județene. Ni s-a spus că avem perfectă dreptate și să revenim în comună, căci vom intra neîntîrziat în posesia oilor pe nedrept reținute. În cele din urmă ni s-a comunicat că Petre Gh. Nicolae este reținut și pentru alte fapte antisociale, iar soția acestuia nu este în măsură să știe cîte oi datorează soțul ei. Să tragem nădejdea că nu vom fi purtați prea mult pe drumuri din cauza unui ins păgubitor și necinstit ? **(Baciu St. Dobre, comuna Balta Albă, județul Prahova).**

■ Primim de la **Procuratura Generală R.S.R.** un răspuns favorabil pentru I.C.R.A.L. „Colentina"-București, unitate care solicitase instanței pronunțarea unei hotăriri judecătorești care să suplinească consimțămîntul proprietarilor de apartamente din blocul situat în str. Spătarului nr. 1 bis, în vederea eliberării unei autorizații și a amenajării unui vestibul de protecție pentru a înlătura gravele degradări aduse unității locative ca urmare a apelor pluviale și a zăpezii ce se adună în curtea interioară a blocului : La adresa I.C.R.A.L.-ului „Colentina" înaintată pentru competentă soluționare, vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis la Tribunalul Suprem spre judecare.

■ În blocul 34/2 din Șos. Sucidava din Roman locuiesc, în majoritate, familii care lucrează în cadrul celor două mari întreprinderi romașcane — Întreprinderea de țevi și Întreprinderea mecanică Roman — ne înștiințează **Gheorghe Luntraru din Roman.** Șoseaua Sucidava a devenit șosea de centură, cu o mare intensitate a traficului rutier, explicabil de altfel. Nu mă voi referi la zgomotul generat de uruitul motoarelor, ci la un alt aspect generator al insomniilor noastre. Chiar la parterul blocului s-au deschis o unitate „Service" a Cooperativei meșteșugărești „Tehnica" din localitate și o secție de țesut covoare. Unitatea „Service" socotim că ar fi trebuit plasată într-un loc ceva mai izolat, fără să deranjeze liniștea cetățenilor prin multitudinea mijloacelor de poluare fonică pe care le implică activitatea desfășurată aici. Cu sprijinul dv. sperăm să ne recăpătăm liniștea necesară după orele de lucru, să ne facem înțeleși că și noi trebuie să ne odihnim în casele noastre.

■ Problema pe care o ridic ține mai mult de bun simț și omenie decît de aprovizionare. Iată, pe scurt, despre ce este vorba. În Piața Cosbuc din sectorul 5 al Capitalei se află un magazin de desfacere a produselor alimentare, avîndu-l ca gestionar pe un anume Costache. Magazinul este destul de bine aprovizionat, dar atunci cînd se primește marfa, aici se întîmplă un fenomen cel puțin neplăcut : a intrat în obișnuința șefului de unitate servirea pe ușa din spate. Am putut constata, ne scrie **Ioan S. Alexandru, str. Ion Ghica nr. 6 A București** — duminică, 1 martie, orele 9,30, că în magazin se vindeau produse de mai slabă calitate, iar prin ușa din dos preferații gestionarului erau serviți cu altele mai bune. Cine îl trage la răspundere pe un astfel de șef de unitate care-și permite să sfideze consumatorii ?...

■ Ca urmare a articolului apărut în „Flacăra" din 26 decembrie 1986, cu referire la „activitatea" gestionarei magazinului mixt din satul Pietrosu — aparținînd de C.P.A.D.M. Oniceni, ne răspunde **Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Neamț :** Într-adevăr, gestionarei Livia Morariu i s-a întocmit dosar penal de către Miliția municipiului Roman — dosar nr. 113170/1986, pentru infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor personale. Cu prilejul cercetării s-a procedat la inventarierea inopinată a gestiunii, constatîndu-se un minus de 1 034 lei, iar la ambalaje o diferență în plus de 41 lei. În acest context a fost avertizată în scris că la prima abatere va fi înlocuită din funcție. De asemenea, a fost sancționată prin diminuarea retribuției pe trei luni, pentru nedepunerea în totalitate a numerarului realizat din vînzări la casa cooperativei.

■ **Maria Botez și Ion Dragomirescu din București,** str. Ghioceilor, nr. 25, sector 2, precum și **Maria Aldea, Elena Mihăiescu, Ion Niculescu, Alexandru Stănciu și Cezar Savu** ne relatează într-o scrisoare de revenire că la mansarda aceluiași bloc din Ghioceilor 25 locuiește și Antoaneta Hezelbacher. În spațiul restrins pe care îl deține, ea crește un număr impresionant de ciini și pisici, inclusiv ciini și pisici ale altor persoane. Astfel, în imobil există în permanență un miros urît, iar zgomotele produse de haita de animale îi împiedică pe cetățeni să se odihnească.

N.N. Verificînd cele semnalate am putut constata că există, paradoxal, mai multe adrese ale Consiliului popular al sectorului 2, ale Centrului sanitar și antiepidemic, precum și procese verbale de contravenție întocmite de Circumscripția de miliție 6, toate neavînd nici un rezultat. Solicităm factorilor de resort, potrivit competenței lor, să ia toate măsurile ce se impun pentru asigurarea liniștii și condițiilor igienico-sanitare în acest imobil.

■ Valeria Pîrvu din București (str. Anghelafi nr. 8, sectorul 5) ne scria că în octombrie 1985 soțul ei — Pîrvu Ion — și-a părăsit familia și cei 4 copii minori, necontribuind cu nimic la creșterea și întreținerea lor. Pentru a-i veni în sprijin ne-am adresat **Direcției pentru evidența populației din cadrul I.G.M.,** care ne răspunde că Pîrvu Ion a fost depistat în orașul Vulcan (str. Teilor nr. 2), județul Hunedoara, și că este încadrat la Întreprinderea Antrepriză, Construcții-Montaj Miniere Petroșani, brigada Vulcan. Rămîne ca tovarășii de muncă și cei în drept să-i aducă aminte acestui tată uituc faptul că 4 copii așteaptă neîntîrziat sprijinul său !

■ Sînt proaspăt căsătorit și împreună cu soția am cumpărat o bibliotecă „Ameland", produsă de Combinatul pentru prelucrarea lemnului Arad. Spre dezamăgirea noastră, după un timp ușile acestei frumoase biblioteci au început să crape una cîte una. La 13 martie 1986 ne-am adresat conducerii C.P.L. Arad. După trei luni primeam un răspuns prin care eram anunțați că ușile noi, destinate înlocuirii celor vechi au fost expediate pe adresa noastră — ne scrie **Jan Corbu din Brașov,** bd. Muncii nr. 10, bl. E-18, sc. 1, et. IV, ap. 19. Scrisoarea ne-a bucurat nespus de mult, dar ușile cu pricina n-au sosit nici pînă azi ! Oare un răspuns scris și parafat din partea conducerii C.P.L. Arad poate să fie pur formal ?... În orice caz, consider că acest mod de a rezolva problemele oamenilor nu trebuie să caracterizeze o unitate de prestigiu ca aceea din Arad.

■ La scrisoarea Grațielei Roescu — studentă în anul II C la Facultatea de transporturi București, secția autovehicule rutiere, care a depus la Centrul militar Vîlcea dosarul cu actele necesare pentru a primi ajutor, ca soție de militar în termen — ne răspunde **Ministerul Apărării Naționale,** în sensul că cererea petiționarei Grațiela Roescu, studentă și mama unei fetițe de doi ani, a fost rezolvată în mod favorabil.

■ Din păcate, dorința noastră de a sprijini concret cetățenii, dublată de solicitudinea și sprijinul nemijlocit al factorilor de resort cărora ne adresăm, nu se bucură de aceeași acoperire morală din partea unora care ne scriu, solicitîndu-ne sprijinul. Iată, de pildă, Cecilia Camelia Nita din Ploiești, cu domiciliul în str. Gh. Dimitrov, nr. 17, după ce solicită, printr-o scrisoare patetică, să fie sprijinită în vederea încadrării în muncă, refuză categoric locurile atribuite de **D.P.M.O.S. Prahova :** I.A.S. Sere Ploiești, Serele Bărcănești, „AGROCOOP" Ploiești, I.C.R.A. Ploiești. Chiar așa ?...

Într-o situație oarecum similară se află și Maria Silaghi din Dej, str. Florilor, care, după ce a fost încadrată — datorită intervenției revistei noastre — la I.P.L. Dej, secția zețuit, părăsește după 20 de zile locul de muncă, motivînd vrute și nevrute. **Consiliul popular municipal Dej (Cluj),** dînd dovadă de foarte multă omenie, la o nouă intervenție a noastră, a dispus totuși încadrarea Mariei Silaghi — începînd cu 15 februarie a.c. — la secția panificație Dej.

■ De mai bine de două luni, caut prin toate magazinele de sport din București o pereche de clăpari de schi nr. 45 sau 46. Acest articol atît de căutat de amatorii de schi lipsește din magazinele de specialitate, din păcate, tocmai în sezonul în care acest atît de frumos sport se poate practica din plin — ne scrie **Mira Dan Constantin, sectorul 6, București,** Aleea Anstela, bl. D-1, ap. 36. Am încercat să închiriez schiuri cu clăpari — se fabrică și la noi, numai că, probabil, cei care se preocupă cu aprovizionarea au... uitat că schiul nu se practică în plină vară!

■ Memoriului Anetei Popescu din București îi răspunde **Ministerul Educației și Învățămîntului :** S-a dat dispoziție Inspectoratului școlar al municipiului București ca elevul Popescu Cornel — care a fost exmatriculat de la Liceul industrial 13 P.T.T.R. București, să-și continue studiile — curs seral — la un alt liceu din Capitală.

■ În urmă cu... 20 (douăzeci) de ani, în satul Singiorgul de Meseș, județul Sălaj, a început construirea unui cămin cultural, o clădire impunătoare cu etaj, care, de fapt, nu s-a ridicat nici pînă astăzi complet... pe verticală — scrie **Vasile Rus din Singiorgul de Meseș nr. 217,** județul Sălaj. Nu era mai nimerit să se dureze un cămin ceva mai modest, dar ale cărui lucrări să se fi isprăvit în mai puțin de 20 de ani ? — întreabă V. Rus, din satul sălăjean amintit, cu justificat temei.

■ Scrisoarea lui Gheorghe Pîrpală din comuna Mateești, a fost soluționată favorabil de către **Consiliul popular comunal Mateești,** județul Vîlcea, după cum urmează : Pentru anul 1986, Ana Pîrpală a fost scutită de contribuția prin muncă și bănească, iar Gheorghe Pîrpală de contribuția în muncă. Date fiind starea sănătății și vîrsta înaintată a soților Pîrpală, Biroul executiv al Consiliului popular comunal Mateești le-a aprobat, de asemenea, scutirea de contribuția prin muncă și bani pentru anul 1987.

■ Încă din luna iunie a anului trecut am făcut o cerere și am plătit suma de 300 lei (chitanța 158155), pentru lucrarea de triplare a ferestrelor, la Cooperativa „Constructorul" din Șos. Alexandriei nr. 18, Centrul nr. 55. M-am prezentat în repetate rînduri la centrul amintit, dar fără rezultat, — ne scrie **Ioniță M. Ion din București,** str. Serg. Scarlat nr. 2, bl. 12, ap. 14, sectorul 5. După ce, după atîta vreme de cînd am contractat și arvunit lucrarea, cooperativa amintită nu-și onorează comanda, — ce aș putea să fac?!

■ Mă numesc **Nicolae Eduard** și domiciliez în **Constanța,** str. Caraiman nr. 1—3, bl. PF-6, ap. 24. Mă adresez dv. cu rugămintea de a mă ajuta să intru în posesia drepturilor ce-mi revin, în urma propunerii pentru pensionare temporară. Pe data de 28 mai 1986 mi s-a întocmit dosarul de către S.O.T.R.C. Eforie-Sud, înaintat oficial către Antrepriza de poduri dunărene Fetești, unde lucrasem. Dosarul trebuia să ia drumul Oficiului județean de pensii Constanța, dar de mai bine de 9 luni zace la întreprindere, aceasta motivînd că s-a rătăcit din dosar carnetul de clinică. Oare nu se putea cere un duplicat? Mă deplasez foarte greu, folosind cîrjele, iar unitatea din Fetești mă poartă pe drumuri. De 9 luni n-am intrat în posesia drepturilor bănești care mi se cuveneau, iar nu de mult am suferit cea de-a șasea perioadă de spitalizare.

N.N. Să porți un tînăr infirm 9 luni pe drumuri pentru un drept ce legal i se cuvine, ni se pare un aspect ce frizează nu numai birocrația, ci denotă și o tristă lipsă de înțelegere omenească.

■ Cu promptitudine se răspunde scrisorii Angelei Pănuș din Constanța, mamă a 4 copii: Prin decizia 507/1986, decizie a Comitetului executiv al **Consiliului popular al județului Constanța,** petentei i s-a stabilit un ajutor bănesc destinat mamelor cu mai mulți copii — începînd cu data de 1 ianuarie 1987. Drepturile i-au fost achitate la zi prin Circumscripția financiară a municipiului Constanța.

■ Pentru Dumitru Valeriu și numeroasa sa familie (6 copii), din comuna Poiana, județul Dîmbovița, primim răspuns de la **Consiliul popular al județului Dîmbovița:** Vă puteți prezenta la conducerea Direcției comerciale județene Dîmbovița pentru întocmirea formelor necesare în vederea ridicării butelici de aragaz solicitate.

■ Mă numesc **Felicia Florica Mih** și sînt de loc din **Sighetul Marmației, județul Maramureș.** La vîrsta de 1 an și 8 luni am suferit o arsură de gradul II — cu lapte fierbinte, pe git și pe toată partea dreaptă a corpului. Am făcut cinci intervenții chirurgicale, ultimele trei la Spitalul de chirurgie plastică și reparatorie București. În urma operațiilor mi s-a făcut un fel de crustă grena și foarte ridată, care-mi îngreuna unele mișcări ale capului, gurii, gîtului. Într-un cuvînt, eram pedepsită să fiu handicapată! Urmînd tratamentul doctoriței Otilia Chiculescu — despre care revista dv. a scris — mă simt minunat. Cicatricea veche a dispărut. Ridurile s-au întins. Pot să-mi mișc capul în chip firesc. Cu alte cuvinte, am revenit la normal. Mulțumindu-vă, sînt bucuroasă că m-ați sprijinit să intru de-acum în rîndul oamenilor sănătoși.

■ Un grup de 33 lucrători de la Agenția A.D.A.S. Dej, din cadrul Sucursalei județene A.D.A.S. Cluj, ni s-au adresat în vederea clarificării unor probleme de legislația muncii. Iată ce ne răspunde **Administrația asigurărilor de stat București :** Problema acordării compensației bănești prevăzute în Decretul nr. 46/1982 pentru personalul retribuit pe bază de cotă procentuală, a fost analizată cu toată atenția, în vederea aplicării stricte a decretului susmenționat.

Agenții de asigurări fiind retribuiți pe bază de cotă procentuală din volumul cotelor realizate — și nu pe bază de retribuție tarifară, ca și celelalte categorii de lucrători care primesc retribuții fixe, nevariabile de la o lună la alta —, nu pot primi compensație bănească în afara cotelor procentuale. În cazul agenților de asigurare retribuiți pe bază de cote procentuale din încasări, aceștia au posibilitatea să-și sporească cîștigurile prin mărirea numărului asiguraților și al valorilor asigurate.

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Bughiu Camelia — Pașcani : Scrisoarea dv. a fost analizată cu multă înțelegere de către Consiliul popular orășenesc, care ne asigură că în acest an problema va fi rezolvată. ● **Grigore Corneliu Ilie** — Constanța : Aflăm de la Oficiul forței de muncă despre faptul că din noiembrie 1986 ați fost repartizat în patru locuri de muncă, unde ați lucrat perioade scurte, iar la al cincilea deja ați fost sancționat pentru repetate absențe de la program. Am înțeles deci că vorbele din scrisori... nu se prea potrivesc cu faptele dv. ● **Ilie Gică** și **Ilie Anica** — București: Dacă ocupați locurile 1 și 2 pe tabelul de priorități pentru locuințe întocmit de Institutul de chimie alimentară, situația dv. locativă va fi rezolvată, pentru că Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al sectorului 1 a repartizat unității apartamentul 95/2c Bloc 31 Colentina-Fundeni. ● **Paraschiv Tudor** — București: În adunarea generală a locatarilor din 15 martie puteți să rezolvați toate problemele care vă frămîntă. ● **Fișicaru Elena** — București: După efectuarea preluărilor în noua centrală telefonică automată din Piața Sudului și eliberarea unor numere de apel în centrala Berceni de care aparțineți, veți fi invitată pentru plata taxei de mutare. ● **Huidu Ion** — Rm. Vîlcea : În conformitate cu Instrucțiunile metodologice privind trimiterea la tratament balnear prin sindicate, pensionarii plătesc o contribuție în raport cu pensia lunară, exclusiv pensia suplimentară. ● **Velea Floare** — Oțelu Roșu: Fiind în litigiu cu unitatea, așteptați decizia organului de jurisdicție a muncii. ● **Troia Violeta** — Cîmpulung Moldovenesc: Potrivit art. 158 din Codul Muncii, femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani pot lucra cu jumătate de normă, timpul respectiv considerîndu-se la calculul vechimii în muncă timp lucrat cu normă întreagă. În ce privește retribuirea, se calculează la timpul efectiv lucrat, respectiv 4 ore, inclusiv la calculul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă și maternitate. ● **Dumitru Niculina** — București: Pensia de urmaș se acordă, potrivit art. 41 din Legea 3/1977, femeilor în vîrstă de 55 ani, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 10 ani. Se poate acorda la 50 ani femeilor care pînă la decesul soțului au născut mai mult de 4 copii și indiferent de vîrstă și de durata căsătoriei dacă soția este invalidă de gradul I sau II. În cazul dv. la împlinirea vîrstei de 55 de ani, depuneți personal dosarul complet la Oficiul de pensii al sectorului 2.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Fie şi numai pentru exactitate!

O ştire transmisă pe telexuri zilele trecute...

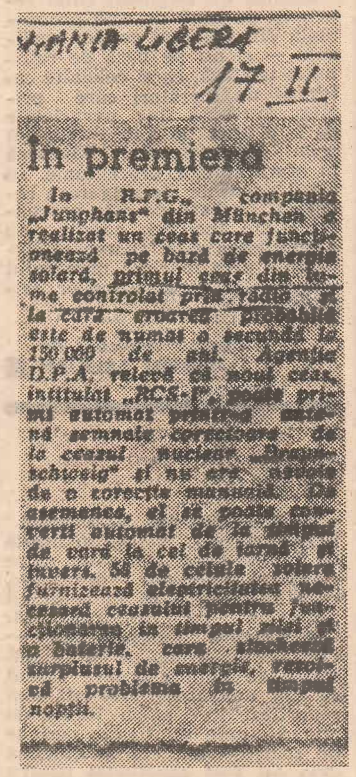
ROMÂNIA LIBERĂ
17 II

În premieră

În R.F.G., compania „Junghans" din München a realizat un ceas care funcţionează pe bază de energie solară, primul ceas din lume controlat prin radio la care eroarea probabilă este de numai o secundă la 150 000 de ani. Agenţia D.P.A. relevă că noul ceas, intitulat „RCS-1", poate primi automat printr-o antenă semnale colectoare de la ceasul nuclear „Braunschweig" şi nu are nevoie de o corecţie manuală. De asemenea, el se poate converti automat de la timpul de vară la cel de iarnă şi invers. Şi de celule solare furnizează alimentarea motoarelor ceasul pentru funcţionarea, în timpul zilei, a bateriile, care înmagazinează surplusul de energie, rezolvă problema în timpul nopţii.

„România Liberă" din 17 februarie 1987

Două ştiri, apărute în presa din ţara noastră, ne vor fi suficiente pentru a aduce la cunoştinţa publicului larg o realitate de fapt : primul ceas radiofonic din lume a fost realizat în România, iar invenţia aparţine inginerului Alexandru Popescu din Capitală. Consemnăm evenimentul cu egală bucurie şi amărăciune, deoarece, din păcate, nu este primul caz cînd o invenţie sau descoperire autohtonă, apărută mult prea devreme, sau ignorată de cei ce ar fi putut să-i recunoască însemnătatea, reapare ulterior în străinătate, dar sub semnătura altui autor sau autori. Sînt consecinţele destinului ingrat, la care judecata timpului nu mai poate avea, de cele mai multe ori, decît o valoare morală sau sentimentală.

Vom începe cu sfîrşitul, deoarece, considerăm că nota tipărită în ziarul „România liberă" la 17 februarie 1987, mai poate fi încă proaspătă în memoria unor cititori. „În R.F.G., se consemnează în cotidianul bucureştean, compania „Junghans" din München a realizat un ceas care funcţionează pe bază de energie solară, **primul ceas din lume controlat prin radio** (sublinierea noastră) la care eroarea probabilă este de numai o secundă la 150 000 de ani. Agenţia D.P.A. relevă că noul ceas, intitulat „RCS-1", poate primi automat printr-o antenă semnale colectoare de la ceasul nuclear „Braunschweig" şi nu are nevoie de o corecţie manuală. De asemenea, el se poate converti automat de la timpul de vară la cel de iarnă şi invers...".

Invenţia a stîrnit, se pare, multă senzaţie, aşa cum o arată şi alte informaţii apărute în presa din mai multe ţări europene, dar din păcate nimeni, nici acolo şi nici chiar în ţara noastră, nu şi-a amintit că o invenţie aproape identică a fost semnalată în România cu 40 de ani în urmă. Iată dovada :

La 23 martie 1948, ziarul „Informaţia Bucureştiului" tipăreşte po prima pagină un articol sub un titlu cu litere de-o şchioapă : „Ceasul radiofonic", senzaţionala invenţie a unui inginer român". Iată conţinutul acestei relatări : „D. inginer Alexandru Popescu din Capitală, a depus la Ministerul Economiei Naţionale o cerere pentru aprobarea unui brevet de invenţie interesantă: ceasul radiofonic. Cu ceasul inventat de inginerul român ne putem orienta în mod precis. Prin această invenţie toate ceasurile de acest tip vor arăta într-o ţară s-au pe tot globul aceeaşi oră, acelaşi minut, aceeaşi secundă. **În ce constă ceasul radiofonic** (subtitlu). Ceasul radiofonic se compune dintr-un receptor cu o lampă, o cască de amplificare şi ceasul propriu zis. Funcţionarea ceasului este condiţionată de instalaţia unui post emiţător de unde radiofonice care să emită din secundă în secundă cite o pulsaţie. Pulsaţiile vor fi captate de receptorul ceasului

...şi o informaţie, tot atît de nouă, de acum 40 de ani!

„CEASUL RADIOFONIC"
senzaţionala invenţie a unui inginer român

Ele va arăta acelaş oră, minut şi secundă în toată ţara. Prin influenţa undelor cadranul lui se luminează automat odată cu căderea serii. În tramvaie, ceasurile radiofonice vor indica şi numele staţiilor

„Informaţia Bucureştiului" din 23 martie 1948

radiofonic. În felul acesta ceasul pe care orice instituţie sau locuinţă l-ar instala va fi condus într-o ţară întreagă de undele postului de emisiune. Şi va fi aceeaşi oră, aceeaşi secundă peste tot, pentru că ceasul divizează timpul cu o precizie extraordinară, spre deosebire de ceasul electric a cărui precizie este relativă. Ceasul electronic este de patru

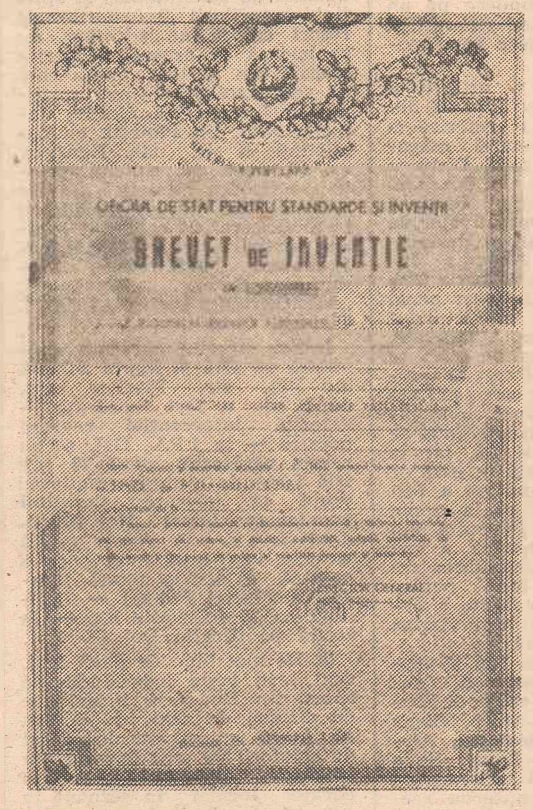
OFICIUL DE STAT PENTRU STANDARDE ŞI INVENŢII
BREVET DE INVENŢIE

volţi şi se pune la priza electrică. Garanţia preciziei o are postul emiţător prin lansarea undelor. Consumul de electricitate este mic întrucît ceasul radiofonic are adaptat numai un electromagnet în loc de un dinam. În aparenţă, ceasul acesta, prin sistemul de construcţie, dă impresia că nu are nici un mecanism. **Noaptea ceasul se luminează** (subtitlu). Interesant este că, printr-un dispozitiv special, cadranul ceasului — care este din sticlă incasabilă, se luminează automat în momentul cînd se înserează, iar lumina de pe cadran dispare cînd se face ziuă". În continuare, autorul articolului mai notează că invenţia ar putea interesa în mod expres întreprinderile feroviare, ceasul putînd indica pe un tablou de comandă sosirea trenului într-o staţie. Nouă ceas, se mai spune, are toate şansele de a fi fabricat în diferite formate şi mărimi.

Ştirea este exactă, mai puţin data privind întocmirea formelor de brevetare. Aşa cum o demonstrează documentul oficial, reprodus alăturat în facsimil, autorul a primit brevet de invenţie la 4 decembrie 1947.

Inginerul Alexandru Popescu (fratele cunoscutului cineast Ion Popescu-Gopo) lucrează în prezent la Centrul de producţie cinematografică Bucureşti. L-am întrebat dacă ceasul radiofonic, aşa cum a fost el gîndit şi construit cu 40 de ani în urmă, mai poate prezenta şi azi interes ştiinţific sau economic. „În urmă cu patru decenii, ne-a răspuns interlocutorul nostru, invenţia mea a rămas o simplă curiozitate, deoarece, la vremea respectivă, nu exista nici o unitate specializată capabilă de a construi asemenea mecanism.

În prezent, realizarea lui ar fi posibilă dar probabil invenţia mea ar trebui să fie pusă în acord cu anumite progrese ale ştiinţei mondiale. Acest lucru ar reclama o conlucrare multidisciplinară".

Am fi bucuroşi, desigur, ca invenţia compatriotului nostru să revină în actualitate. Dar chiar dacă nu se va mai putea găsi o modalitate practică pentru utilizarea ei — revendicarea noastră va avea cel puţin valoarea morală a unui act justiţiar, ceasul radiofonic adăugîndu-se celorlalte numeroase invenţii şi descoperiri prin care ştiinţa românească şi-a afirmat în lume, de atîtea ori, prioritatea absolută.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Competenţă şi dragoste

„Geniul nu are sex" — Cu aceste cuvinte a întîmpinat revista „Analele medicale române" în 1884 vestea că o primă femeie din România — Maria Cuţarida (1857—1919) — a dobîndit titlul de doctor în medicină, după studii strălucite, susţinute la Facultăţile de Medicină din Montpellier şi Paris. Teza ei tratase **Despre hidroree şi valoarea ei semiologică în cancerul colului uterin.** Cînd îşi susţinuse bacalaureatul, în 1876, femeile nu erau încă „agreate" la Facultatea de Medicină din Bucureşti (abia în 1880 s-a putut înscrie cea dintîi femeie : Olga Tulbure-Secară — şi nu a fost cea dintîi care să o absolve).

Revenind la înimoasa Maria Cuţarida, ea şi-a început studiile medicale la Zürich şi aci au găsit-o anii Războiului Neatîrnării. Din puţinii bani pe care îi primea din ţară de la tatăl ei, a trimis 100 lei **„în folosul ilustrei noastre armate"**, împreună cu o scrisoare în care scria, plină de însufleţire : **„Totdeauna am fost mîndră de a fi română, însă de la glorioasele evenimente ale României mi s-a îndoit mîndria şi-mi place să sper că şi eu, la venirea mea în ţară, ca medic, voi face onoare iubitei mele patrii".**

Din motive încă neelucidate, în 1879 a trecut în Franţa, ca să îşi continue studiile, într-o vreme cînd în această mare ţară a Apusului doar 17 femei studiau medicina. Din cînd în cînd, ziarele din România şi chiar din Franţa semnalau succesele ei excepţionale la învăţătură („Românul", „Telegraful", „Femeia română", „Le Messager du Midi", „Le Petit Méridional" etc.). În 1881, cînd fondurile familiei se epuizaseră, a fost nevoită să solicite o bursă statului român, pe care Camera legiuitoare i-a acordat-o numai după aprinse şi contradictorii dezbateri, rezoluţia de aprobare trebuind să fie pusă de mai multe ori la vot. În anul următor, cînd Vasile Alecsandri a vizitat sudul Franţei, Maria Cuţarida a fost aceea care l-a salutat în numele studenţilor români, oferindu-i o cunună de flori şi recitînd în cinstea lui o poezie — se pare singura pe care o compusese în viaţa ei...

Dar înainte de a trasa mai departe activitatea acestei prime romînce cu diplomă de medic, să ne întrebăm cum şi cînd au apărut primele **nume** de femei care s-au ocupat de lecuirea bolilor la noi. Nu ne vom ocupa de cele care au acoperit vastul teritoriu al creaţiei anonime începînd încă din vremea getodacilor, a căror contribuţie interesantă am tratat-o în articolele referitoare la ştiinţa populară românească. Să trecem în schimb la primele lecuitoare **nominalizate.**

Deschidem deci eruditul **Dicţionar cronologic Medicină-Farmacie,** alcătuit de dr. Gheorghe Brătescu şi aflăm că exact acum patru sute de ani, în 1587, **jupineasa Virlăneasa din Corni,** mătuşa domnitorului Ieremia Movilă, a vindecat, aplicînd mijloacele **medicinei empirice,** rănile de luptă ale hatmanului Balica.

Cînd sînt însă semnalate la noi cele dintîi femei care au aplicat **tratamentele medicinei culte ?** Într-o comunicare prezentată la al IX-lea Congres de istorie a medicinei, intitulată **Femeile în istoria medicinei în România,** dr. Viorica Gomoiu menţionează pe **Ruxandra Mavrocordat** (sora domnitorului Ţării Româneşti Nicolae Mavrocordat şi fiica renumitului medic şi om de cultură Alexandru Mavrocordat Exaporitul), care prin 1725 practica medicina ; ea cerea de la Constantinopol diferite medicamente şi soluţii alcoolice, căci învăţase numeroase elemente de medicină în casa tatălui ei. În aceeaşi perioadă, şi în Transilvania este semnalată o femeie de mare cultură, **Ecaterina Bethlen,** care deprinsese practica medicală de la renumiţi medici ardeleni ; ea însăşi se preocupa de probleme igienice şi trata bolnavi pe tot cuprinsul Principatului de peste munţi. Avea o vastă bibliotecă medicală şi la moartea ei un istoric şi scriitor, Peter Bod, i-a compus o „oratio funebris" în care îi celebra vastele cunoştinţe medicale, ca şi munca de apostolat în îngrijirea bolnavilor.

Să ne întoarcem acum la prima româncă-medic cu diplomă, la Maria Cuţarida-Crătunescu.

Întoarsă în ţară după susţinerea doctoratului, în 1884, a obţinut echivalarea diplomei şi libera practică, dar prezentîndu-se (în două rînduri) la concursul de medic primar ginecolog de la Maternitatea Spitalului Filantropia a fost respinsă în mod nejustificat, pe baza unor prejudecăţi misogine (deşi pregătise special o lucrare cu totul remarcabilă despre hemoragiile uterine în primele faze ale graviditătii). A lucrat totuşi un timp la Spitalul Filantropia, ca medic secundar ginecolog, apoi ca „medic de întreprindere" la Fabrica de tutun şi chibrituri din Bucureşti, asigurînd aici asistenţa medicală a celor peste 2 000 de lucrătoare, propunînd direcţiei organizarea unei creşe (care, după plecarea ei, a devenit prima creşă de fabrică din România). Consacrîndu-se trup şi suflet medicinei sociale, a iniţiat societatea „Leagănul" (pentru îngrijirea copiilor mici), dar s-a retras din ea cînd preşedinta comitetului de conducere, reprezentantă a protipendadei, a impus în mod abuziv să se refuze atît accesul copiilor nelegitimi, cît şi a celor de altă naţionalitate decît cea română. Ulterior, Maria Cuţarida-Crătunescu a înfiinţat societatea „Materna" unde erau îngrijiţi copii nevoiaşi fără vreo discriminare de vreun fel. A fost de asemenea vicepreşedinta societăţii „Cultura şi ajutorul femeii", care a desfăşurat o activitate culturală şi de educaţie sanitară intensă în rîndurile femeilor şi a iniţiat totodată organizarea de cămine de zi pentru copiii muncitoarelor cu ziua şi a slujnicelor.

La Congresul operelor feministe, desfăşurat la Paris în anul 1900, prima româncă-medic a susţinut comunicarea **Munca femeii în România,** iar la Congresul asistenţei publice din 1910 de la Copenhaga şi-a prezentat concepţia cu privire la dezvoltarea creşelor. În timpul primului război mondial, a desfăşurat o intensă activitate spitalicească în sprijinul răniţilor. A murit la un an după război, în 1919, la 62 de ani, după ce ultimii ani ai vieţii îi fuseseră întunecaţi de moartea soţului şi a unuia dintre copiii ei.

Ne vom mai ocupa şi în articolul viitor de afirmarea timpurie a medicinei feminine româneşti, trasînd profilul unor pioniere ale ei. Vrem să încheiem arătînd care au fost primele 9 absolvente ale Facultăţii de Medicină din Bucureşti : **Hermina Walch** (1890), **Olga Tulbure** şi **Cornelia Chernbach** (1893), **Ecaterina Arbore** (1896), **Elena Proca** (1897), **Lucreţia Sion-Moscuna** (1898), **Virginia Alexandrescu** (1899), **Roza Kőnig** şi **Elena Manicatide** (1900). Să precizăm şi faptul că în anul universitar 1899/1900, la aceeaşi facultate, erau înscrişi 348 studenţi şi doar 25 studente...

I.M. ŞTEFAN ■

Roata morii se-nvîrteşte?

Nu imagini idilice ori desuete nostalgii după satul de-altădată au făcut să ne îndreptăm ochiul de reporter spre o tradiţională şi străveche industrie ţărănească — moara şi măcinişul cerealelor — ci, tocmai realitatea lui de azi. Dezvoltarea economică în creştere a satului românesc, producţiile tot mai mari la hectar accentuează puterea şi forţa gospodăriei ţărăneşti în autoaprovizionarea şi autofinanţarea familiei şi a localităţilor, resursele şi aportul acesteia la fondul central al statului de produse agroalimentare. Într-o anchetă anterioară a revistei, privind prestările de servicii din mediul rural, observam că se irosesc multe idei, bani, forţe materiale şi umane pentru tot soiul de servicii, mai mult sau mai puţin rentabile, copiindu-le fără discernămînt, pe cele orăşeneşti, în timp ce numeroase meşteşuguri tradiţionale şi specifice au dispărut ori dispar, uneori fără întoarcere, deşi ele îşi trăiesc pe deplin actualitatea, deşi satul are şi va avea întotdeauna nevoie de ele. Ţăran sau muncitor navetist spre oraş, funcţionar ori specialist, bătrîn sau tînăr, cel ce locuieşte la ţară va avea mereu nevoie de dulgheri şi tîmplari, de sobari şi hornari, de cărămidari şi fîntînari, de cei ce ştiu să repare unelte agricole, modernizările venind în interiorul meseriilor şi nu prin dispariţia lor... Precum şi de mori şi morari ! Concluzia de-atunci era că îmbătrînesc morarii şi se învechesc morile. Cu cine şi cu ce îi înlocuim ?

Trei reporteri aflaţi în trei judeţe ale ţării — Ialomiţa, Vilcea, Vaslui —, şi-au pus întrebarea pentru a afla răspuns. Iată constatările lor.

O dilemă persistentă

Privind realitatea din birou — din biroul tovarăşului Mihai Buf, şeful secţiei de morărit a Întreprinderii judeţene de prestări servicii şi producţie Ialomiţa — 37 de mori la 39 de comune par a fi absolut suficiente, chiar în condiţiile cînd numai 14 dintre ele sînt „mixte", adică macină şi grîu şi porumb, ceea ce revin cam 2,78 comune la o moară de făină. În fapt, la cîtă populaţie ? Nu putem afla precis, unele comune înglobează mai multe sate, ridicîndu-se la mii şi mii de locuitori. Ne putem face o imagine, totuşi, aflînd că judeţul are în jur de 300 000 locuitori iar oraşele sale, se ştie, nu prea mari — Slobozia, Urziceni, Feteşti, Ţăndărei — au şi caracter agrar. (Ialomiţa este judeţul cu cea mai mare pondere de teren agricol pe cap de locuitori şi deţine 400 000 de hectare, care se împart la populaţia arătată mai sus). Cine are însă răbdare să privească (şi să gîndească) atent harta de pe peretele opus mesei de lucru a tovarăşului Buf (o hartă remarcabil întocmită tehnic şi artistic), cu „amplasarea morilor în teritoriu", constată cît de inegal sînt ele repartizate. Majoritatea, dar mai cu seamă „mixtele", sînt masate în zona de vest, sătenii din celelalte puncte cardinale fiind nevoiţi să parcurgă drumuri destul de lungi pentru a-şi obţine făina dorită. Ţăranii din comuna Griviţa, de pildă, — acolo unde împreună cu un fiu al lor, inginerul agronom Nicolae Berbecel, au urcat ştacheta griului la producţii inimaginabile pentru ei altădată, situîndu-i printre Eroii Muncii Socialiste — sînt nevoiţi să traverseze 15 km pînă la Reviga ori şi mai mult, pînă la Ţăndărei. Pentru cei din Scînteia, din Miloşeşti, din Valea Ciorii, lucrurile stau la fel, trebuie să parcurgă între 10—12—15 km pînă la cea mai apropiată moară de grîu. Alţii, cum sînt cei din comunele Cocora şi Valea Măcrişului, ajung să facă chiar un fel de mic „trafic" peste graniţa judeţului spre moara din Greci, unde le vine mai aproape, dar privează judeţul de uiumul aferent ori de contravaloarea prestaţiei (se aude că la Greci s-ar percepe bani, o anumită sumă la suta de kg de grîu, ceea ce nu e deloc legal), pentru care are un plan bine stabilit. La urma urmei, e dreptul omului să meargă acolo unde-i vine mai la îndemînă şi unde ştie că prestaţia e de calitate. Cine mai poate să susţină azi că timpul la ţară curge mai lent, decît ca pretutindeni în lumea modernă, şi că el ar costa mai puţin decît în altă parte ?! Cu siguranţă, nimeni ! Pentru a nu mai vorbi despre entitatea numită transport, care, de fapt, costă, cel mai mult. Cu ce străbate ţăranul aceste distanţe ? Unul din răspunsuri ar fi : cu ce poate ! Morile s-au moştenit, mori noi nu s-au prea construit în Ialomiţa, sînt cele de acum 60—50 de ani.

Dacă vorbim şi de morile de mălai, situaţia nu este prea diferită faţă de celelalte, deşi, e prea bine cunoscut că porumbul se macină mai des, omul are orătănii în ogradă. La Gh. Doja, de exemplu, aflăm din registrul morarului Dumitru Fieraru, vin cetăţeni din Perieţi, din Păltinis, din Stejaru, din Misleanu, iar pentru uruitor, chiar din Andrăşeşti. Toţi parcurg cam între 6—10 kilometri din satul lor pînă în curtea morii. Vin cu căruţa, cu teleguţa, cu bicicleta, cu roaba, cu tot soiul de improvizaţii. Gheorghe Vlăsceanu are pe ghidonul bicicletei 2 saci a 4 duble fiecare cu porumb pentru uruială. Cei mai tineri se descurcă, zice, aproape nu există bărbat al satului care să nu aibă „calul" cu două roţi şi ghidon, „dar pentru bătrîni este mai greu". „La ei nu prea se gîndeşte nimeni" este de acord şi morarul, îi vede cît de greu sosesc şi le ascultă deseori păsul, cît aşteaptă la o căruţă prin curţile C.A.P.-urilor, la bunăvoinţa conductorilor. Sînt sate cînd, necontrolaţi de cadrele de conducere,le iau pensionarilor şi 10 şi 15 şi chiar 20 de lei de sac să-i aducă la moară. „Neomenie nemaipomenită, dar dacă nu prea sînt nici mori şi nici căruţe ?!" În faţa morii, un tractor cu o remorcă plină ochi cu ştiuleţi de porumb, aşteaptă rîndul la uruitor, şi confirmă cele zise de Gh. Vlăsceanu. Nicolae Stanciu, însoţitorul remorcii, om bătrîn de 60 de ani, îngrijitor de vaci la ferma anexă a Bazei de recepţie din Andrăşeşti aşteaptă de la 10 dimineaţa — şi e ora 14,00 —, o dimineaţă pierdută cu tractorul imobilizat de la alte treburi, în timp ce în satul lor există o moară de făină, de făină şi mălai, care a avut şi uruitor, „dar cine ştie de ce a fost desfiinţat, demontat ?!" Iată problema de fond, a morilor din judeţul Ialomiţa, cauzînd în lanţ altele — pe cea a transporturilor, în principal, pe cea a timpului pierdut de la treburi... Multe au fost, puţine au mai rămas ! Prin anul 1974, unor şefi de la industria locală şi unor primari au început să le fie ruşine de mori, cum le fusese altora, ceva mai înainte, de cai. Mentalitate ciudată şi snoabă, ce ne costă şi ne va mai costa, pînă ce se vor restabili lucrurile. Cum că ar ţine satul în stare patriarhală, i-ar ţine pe loc progresul şi modernizarea ! ? Şi astfel, s-au ras, dintr-un condei 15 mori. Le-au fost demontate instalaţiile, ajungînd la cimitirul de fiare vechi, deşi nu puţine erau aduse din import, valţuri de cea mai bună tehnicitate în industria morăritului. (O astfel de optică a dus şi la pierderea altui bun cîştigat al morilor săteşti: independenţa lor energetică. Funcţionau cu grupuri electrogene proprii, dar au fost socotite perimate, nimerind şi acestea la fiare vechi, fiind conectate la reţeaua energetică naţională, ajungînd dependente şi energofage). Şi aşa s-a trezit omul împins, nu la rînd la moară, ci la „Alimentara", prin oraşe. Clădirile şi ele s-au „demontat", s-au demolat, s-au părăginit ori, în cele mai fericite cazuri, au luat alte destinaţii. Comuna Căzăneşti, constituie unul dintre cele mai tipice exemple. Din 3 mori nu mai are niciuna, deşi are 3 610 locuitori stabili, plus numeroşi flotanţi şi navetişti. (Aici se află cel mai mare combinat pentru producerea şi industrializarea cărnii de porc din întreaga Cîmpie Română — COMPIL —, unde lucrează în jur de 2 500 de oameni ai muncii). Primarul de-acum, Gheorghe Lupaşcu, regretă această întîmplare cu atîtea consecinţe. Primarul de-atunci, Tudor Aldea (preşedintele de azi al C.A.P.), nu vede nici o pierdere în asta. Porumbul se macină la Munteni Buzău („e nimica toată, vreo 3 kilometri distanţă"). făină — la Revig, la Andrăşeşti, la Gîrbovi sau la Grindu, dar nu ne mai spune ce distanţă este pînă acolo. „Se merge la moară organizat, le dăm oamenilor un camion sau un tractor cu remorcă".

Cu uruitoarele ar fi o altă poveste, dar şi o altă problemă. Acolo unde nu există, au apărut tot felul de improvizaţii şi de particulari, greu de urmărit şi greu de stăvilit, deoarece săteanul are nevoie de această prestaţie. Urmărind contractele de animale şi produse animaliere din Căzăneşti provenite din gospodăriile ţărăneşti — porci, taurine, ovine, lapte, carne de pasăre, carne de iepure etc., etc. — e prea limpede cît de util le este uruitorul din curtea lui Valerie Mihălţeanu. Le era aproape, le era la îndemînă, faţă de cel al morii din Andrăşeşti. „Venea omul, cînd putea, seara cînd se întorcea de la cîmp, de la serviciu..." Animalul nu aşteaptă să mănînce, cînd se organizează... dusul la moară. S-a oprit uruitorul, deoarece nu funcţiona după toate reglementările legale în vigoare (nu aparţinea Întreprinderii de prestări servicii), dar ce util era !

Tovarăşul Buf ne informează că, pentru 1987, întreprinderea are un program de înfiinţare, pe lîngă toate cele 37 de mori existente în judeţ, a cîte unui uruitor. Dar unde nu sînt mori ? Viaţa satului tocmai acolo le reclamă, acolo unde omul nu are posibilitatea să-şi macine măcar mălaiul, cu cît mai puţină bătaie de cap.

Examinate din orice unghi de vedere, morile nu sînt şi nu vor deveni vreodată inutile, desuete, nerentabile. Sînt o industrie ce se integrează forţei economice în continuă creştere a satului românesc.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Mă duc la moară, că mi-e găuşiţa goală

În urmă cu 7—8 ani, în zona comunei Păuşeşti-Măglaş din judeţul Vilcea funcţionau 6 mori de apă. Alimentarea cu apă a oraşului Rîmnicu Vîlcea, microhidrocentrala de la Vlădeşti din apropiere au secat albiile rîurilor Olăneşti şi Cheia şi morile au rămas pe uscat. Oamenii aveau, însă, nevoie de moară. Nicolae Popescu, primarul comunei i-a spus lui Gheorghe Ispas, şeful Secţiei prestări servicii a C.A.P. : „Ocupă-te să facem o moară în comună !"

Oamenii au strîns bani, fiecare contribuind cu cît l-a lăsat puterile şi Gheorghe Ispas a cumpărat o moară de prin părţile Făgăraşului. A mai trebuit un motor electric pentru că moara nu putea fi pusă pe apă, şi, într-un grajd al secţiei, chiar în spatele primăriei, cu spirit tehnic şi cu 31 mii lei, pe data de 8 octombrie 1982, moara a început să macine porumb. Programul de funcţionare al morii este marţea şi vinerea, între orele 8 şi 12, îndestulător pentru nevoile oamenilor. Moara macină 350 kilograme de mălai pe oră. Moara cu valţuri din Rîmnic macină o zi pe săptămînă grîu pentru populaţie. Deci, marţea şi vinerea, cine are trebuinţă să-şi macine ceva porumb vine la moară.

Marţi, săptămîna trecută, pe la ora 12 am sosit şi noi la moară. În curte, vreo douăzeci de oameni, în majoritate femei, cu cărucioare, săniuţe ori cu spinarea aduseseră la moară saci sau săculeţi cu porumb şi aşteptau să pornească moara. Era şi o căruţă cu un cal cu care venise Constantin Avel din Olăneşti cu cîţiva saci de porumb, ai lui şi ai unor vecini. Moara din Olăneşti era stricată iar la moara din Cheia, morarul Georgică era în concediu de odihnă. Oricum, tot aici ar fi vrut să vină pentru că la Păuşeşti face mălaiul mai bun. E venit de la ora şase dimineaţa, îi e cam foame, nu se aştepta să dureze atît, şi tocmai căuta o găleată să dea apă calului. Maria Brănescu din Pietrari, un cătun de sub munte, are 65 de ani şi a venit în ciomag. A avut piciorul rupt şi se ajută cu o vecină. Fiecare are săculeţul ei şi discută cu femeile că, de dimineaţă, zăpada s-a mai topit şi la înapoiere vor trage sania pe uscat. Cineva le sfătuieşte să ia o lopată şi să arunce zăpadă înaintea saniei. Cum la moară omul s-a obişnuit să plece cu noaptea-n cap, toţi oamenii sînt veniţi dis-de-dimineaţă.

Aflăm că morarul, Gheorghiţă, e la şedinţă. Femeile nu ştiu la care. E la şedinţa de alegeri a organizaţiei Fermei 4 a C.A.P. Şedinţa a început la 9 şi jumătate. Pînă la ora aceea, cîţiva mai norocoşi au apucat să bage în moară şi au plecat acasă. Şi cei cu mai puţin noroc în ziua aceea ar fi trebuit să fie acum acasă, la treburi.

Mergem la Ferma 4. Şedinţa se termină la ora 13. Imediat după ea, începe o alta. Adunarea generală de la C.P.D.A.M., unde, evident, Gheorghe Ispas trebuie să fie deasemenea prezent. Situaţia e cam încurcată. Tovarăşul Ispas vine cu noi pînă la moară pentru cîteva date şi lămuriri pînă va începe şedinţa următoare. Pe drum aflăm cîteva din cele ce v-am spus.

— Hai, Gheorghiţă, dă-ne drumul şi nouă. Ne e foame.

— De ce n-aţi mîncat pînă acum ?

— Dacă nu ne-ai dat telefon să mîncăm.

Lumea se înviorează, îşi duce fiecare sania mai spre uşa morii şi toţi răsuflă uşuraţi cînd îl văd pe tovarăşul Ispas că-şi pune hainele pline de praf de mălai, hainele de morar, peste cele de şedinţă. Constantin Avel e bucuros. Are astăzi liber. E muncitor la Pomicola Vilcea şi e perioadă de stropit pomii şi vineri i-ar fi fost greu să se mai învoiască.

Moara începe să macine.

Departe de noi gîndul să-i băgăm vreo vină tovarăşului Ispas. Ca şef de secţie prestări servicii mai coordonează echipa de construcţii, poligonul auto şi atelierul de lăcătuşerie şi, iată, e morar plin. I-a spus prin 1979 primarului : Pun eu moara pe picioare, dar cine se ocupă de ea ? Găsim noi pe cineva, i-a răspuns primarul. Din 1982 nu s-a găsit niciun amator. Gheorghe Ispas este autorul morii, el o întreţine, o reglează. El ajută femeile să care saci pe scări şi să-i bage în moară. De ce nu se găseşte cineva să vrea să devină morar ? În semestrul doi al anului trecut, uiumul morii a fost de 7 000 kilograme porumb. Dacă considerăm preţul de achiziţie al uiumului de 60 de bani pe kilogram, preţ stabilit în 1953, înseamnă că s-au cîştigat 4 200 lei. Curentul a costat 1 000 lei, impozitul pe retribuţie 446, contribuţia la asigurările sociale 465, a mai rămas 1 969 lei retribuţia morarului şi 320 beneficiu curat pentru Consiliul popular. Un morar la Păuşeşti-Măglaş este plătit cu 9,5 lei pe oră, ceea ce la programul de lucru al morii înseamnă o retribuţie lunară de nici 300 lei. Tovarăşul Ispas consideră munca asta o şarcină de serviciu. O face pentru că trebuie. După cum s-a văzut din calculul făcut puţin înainte, nici pentru consiliu moara nu este o afacere. Ea a fost realizată doar pentru satisfacerea nevoilor oamenilor, ceea ce nu e puţin lucru. Şi atunci, n-ar fi fost mai cuminte şi mai în spiritul respectului pentru oameni ca o şedinţă de la care morarul nu poate lipsi să fie planificată în afara programului de funcţionare al morii ?

OPREA GEORGESCU ■

Nişte gospodari

Zaharia Ghimbus e morar vechi. Îţi dai seama de acest lucru auzindu-l istorisind despre ce înseamnă o moară în viaţa satului şi despre ce consideră el că trebuie să fie un morar : gospodar de prima mînă. Moara sa, aceea din Zorleni, ilustrează întru totul spusele lui. E aici un continuu du-te-vino, o agitaţie deloc dezordonată. Deh, ca la moară — zice nea Zaharia — şi continuă să explice că aici, ca şi la morile din comunele vecine, pe lîngă activitatea propriu-zisă, tradiţională, de măcinat, se mai fac şi o serie de alte lucruri. De pildă, atunci cînd treaba cu grăunţele se mai linişteşte, spre după amiaza, munca personalului morii se concentrează în atelierul unde se fabrică plasă de sîrmă sau în celălalt, în care se fac luminări. Sau se hrănesc animalele şi păsările din cadrul gospodăriei anexe. Zîmbeşte cînd aude întrebarea, cu iz cam romantios, pe care i-o adresez. Spune — sigur, sigur că mai stăm şi la poveşti, că un morar care nu ştie poveşti nu-i morar adevărat. Dar asta numai aşa, pe la ceasuri de seară. În restul zilei, morarul trebuie să fie gospodar adevărat. Să vadă toţi cei care trec pe-aici — şi trec, nu glumă — un exemplu de gospodărie ţărănească, ordine şi bună purtare. N-o să aflaţi niciodată în curtea morii măcar un singur om care, pîn' să fi ajuns aici, a pus gura pe vreun pahar. Şi, mai ales, n-o să ne vedeţi pe nici unul dintre oamenii morii stînd la taclale, de dragul vorovei, cu mîinile-n sîn.

Toate cele 97 de mori din judeţul Vaslui fac parte din Întreprinderea judeţeană de producţie industrială şi prestări de servicii, ceea ce asigură o coordonare unitară a activităţii lor şi dă posibilitatea conducerii întreprinderii să ia măsuri pentru a asigura prezenţa şi funcţionarea unor astfel de unităţi în toate comunele, pentru a se evita situaţia în care sătenii ar trebui să parcurgă distanţe mari pentru a ajunge la moară. Cu excepţia a trei mori — acelea din Vaslui, Bîrlad şi Huşi — căutate de cei care locuiesc prin satele din preajma acestor oraşe, restul morilor prestează servicii pentru cooperatorii şi unităţile cooperatiste din cele 71 de comune ale judeţului. „Practic — spune inginerul Veronel Cîrlescu, şeful sectorului morărit din cadrul I.J.P.I.P.S. Vaslui — am urmărit să facilităm pe cît posibil accesul oamenilor la mori, evitînd consumurile prea mari de carburant ale maşinilor care efectuează transporturile, dar şi osteneala oamenilor. Sînt comune mari, precum Dragomireşti, în care funcţionează şi cîte trei mori. Iar în gospodăriile anexe ale morilor avem, în momentul de faţă, circa 300 de porci, 2 000 de păsări şi o stînă cu 300 de oi. Şi urmărim, în timp, sporirea continuă a acestor efective".

Dar, mai presus de orice, calitatea serviciilor prestate la mori ţine de calitatea şi de simţul gospodăresc ale oamenilor care le conduc. Aşa se face că morile de la Muntenii de Sus, Codăeşti, Tăcuta, Movileni, Roşieşti, Podul Oprii sau Pungeşti obţin rezultate foarte bune, înscriindu-se, în acelaşi timp, şi în limita consumurilor de energie prevăzute, fără ca nivelul producţiei să scadă. Este vorba doar de o mai bună organizare, de respectarea strictă a programului de funcţionare şi de eficienţa activităţii desfăşurate în cadrul acestui program. Apoi, să mai spun că morile pe la care am trecut arată cu adevărat frumos, bine îngrijite şi întreţinute, cu utilaje în perfectă stare de funcţionare — ceea ce întoarce gîndul tot la spusele vîrstnicului morar din Zorleni, legate de necesarul spirit de bun gospodar al morarilor.

Acum, cînd primăvara nu-i departe, e de zăbovit cîteva minute în curtea morii „11 Iunie" din Vaslui şi de privit la saci mulţi şi grei pe care-i aduc şi-i iau oamenii de-acolo. Te încearcă un sentiment tonic, ca ori de cîte ori, iarna, te gîndeşti la grîu. Morile sînt — la vremea aceasta — locurile unde poţi visa în linişte la piinea nouă a verii viitoare.

D. M. ALEXANDRU ■

Corespondență din Atena

Simultanul balcanic continuă

Viscolește peste măslinii Greciei, pe Acropole este gheață, iar jos, la nivelul mării, în vestiarele jucătorilor, au fost „scoase de la naftalină" caloriferele electrice. Meciul s-a jucat pe stadionul „Karaiskakis" tocmai din motive climatice, sperindu-se că aici, pe țărmul mării, terenul va fi mai bun și aerul mai cald. Vremea a rămas însă improprie pe tot parcursul meciului. Meciul a început cu 5 000 de spectatori și s-a terminat cu mult mai puțini. La pauză s-au purtat discuții pentru întreruperea meciului, gazdele noastre sugerînd o soluție de formula „jucăm pînă se dă primul gol". Conducerea federației noastre a fost însă fermă, cerînd ca meciul să se joace pînă la capăt întrucît numai astfel ambele echipe își vor atinge scopul. Aceste circumstanțe pot întemeia aprecierea că „testul Grecia" a fost doar parțial concludent pentru echipa noastră. Rezultatul e bun, și pentru că era păcat ca pe o astfel de vreme să existe vreun învingător. Seara asta ne pare mai puțin friguroasă decît este datorită „momentului" Hagi din minutul 82, cînd „Maradona din Carpați" („din Balcani", am putea spune) obține un penalti și tot el, marchează, cu singe rece. Alcătuirea echipei noastre naționale se cere însă privită mai atent. După cum se vede, am aliniat o echipă cu multe schimbări, și din dorința de a verifica alte formule în vederea apropiatelor meciuri oficiale ale echipei naționale. Important este că „simultanul balcanic" dat de echipa națională în numai o săptămînă (3—1 cu Turcia, 1—1 cu Grecia) se va continua peste numai două săptămini cu o partidă decisivă : cea cu Albania. Atunci vom desch de însă „cu albele", jucînd pe teren propriu un meci care este primul în fața suporterilor echipei naționale în această nouă campanie de calificare la turneul european. Două cuvinte despre gazdele noastre de astăzi: echipa Greciei a fost dornică de victorie din perspectiva meciului pe care îl va juca, tot pe 25 martie, cu Olanda, în deplasare. Arbitrul, localnic, Ghermanakos, a fost bun, dar, cum se comenta la masa presei un alt arbitru al acestui joc „a fost natura". Formația României : Lung — Rednic, Movilă (min. 77 Zare), Belodedici, Ungureanu — Mateuț, Bölöni, Klein (min. 53 Balint) — Lăcătuș (min. 70 Geolgău), Cămătaru, Hagi.

Vom reveni cu amănunte în numărul viitor al revistei.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

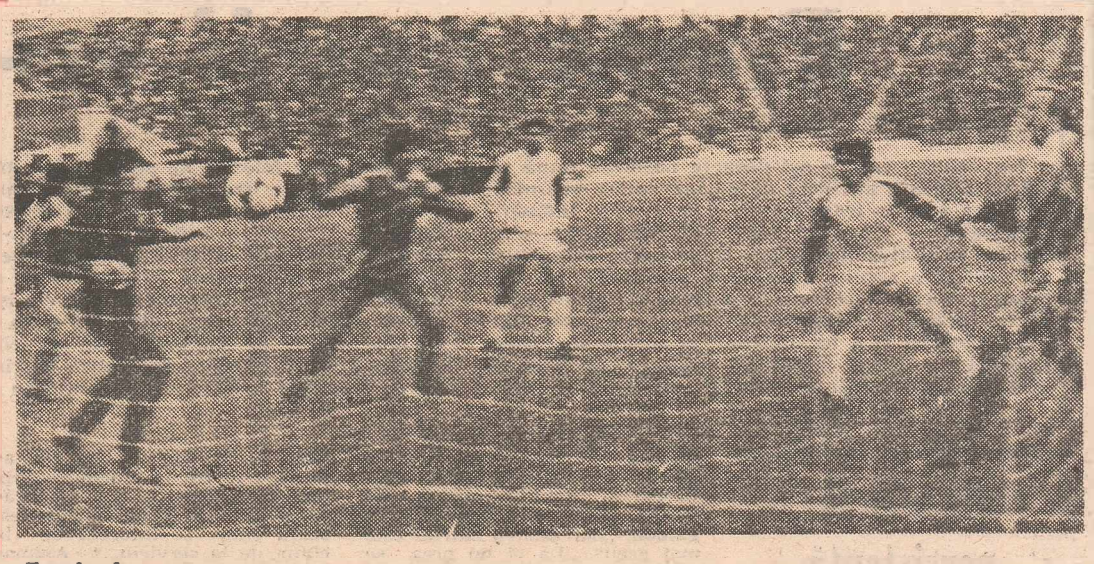

Fotbal

Prima etapă, ca la incălzire!

În pragul unei primăveri care se tot lasă așteptată, am reluat cu toții campionatul. Marca performanță a Stelei a strecurat în sufletul fiecărui suporter dorința secretă de a-și vedea favoriții evoluind la cota campionilor, și, din acest punct de vedere, începutul returului a fost o mică sărbătoare. Desigur, o etapă este prea puțin pentru a „vedea" un întreg retur, cu atît mai mult cu cît ea pare a fi fost programată de Federația de hochei și mai puțin de Federația de fotbal, dar ea a fost elocventă în coca ce privește ambiția echipelor sărace în puncte de a scăpa de cosmaruri. Cîtă muncă și talent încap în rezultatele Jiului (mai ales), Gloriei și Rapidului vom înțelege mai tîrziu. Încolo, jos pălăria în fața seriozității steliștilor și a strădaniei celei de a doua clasate — Dinamo — de a-și face o echipă care să amintească de cea europeană. Foarte pe scurt, prima etapă a noului campionat arată astfel :

Steaua — F.C. Argeș 1—0 (0—0) ; „U" Cluj-Napoca — Sportul studențesc 1—1 (0—1) ; Dinamo — F.C.M. Brașov 2—0 (1—0) ; Univ. Craiova — Gloria Buzău 0—0 ; F.C. Olt — Rapid 1—1 (1—1) ; Petrolul Ploiești — Corvinul 0—0; Victoria — Oțelul Galați 2—0 (1—0) ; Chimia — Flacăra Moreni 1—0 (0—0) ; S.C. Bacău — Jiul Petroșani 0—1 (0—1).

Vitrina Stelei a devenit mai bogată!

Un frumos preambul festiv la meciul Steaua — F.C. Argeș : cîștigătorii „Super Cupei" europene au prezentat prețiosul trofeu propriilor suporteri, conștienți fiind că în strălucirea lui se regăsesc și dragostea, pasiunea și încrederea cu care iubitorii fotbalului i-au însoțit pe steliști în lunga lor campanie europeană.

Alături de „Super Cupă" și de Cupa Campionilor Europeni, în vitrina cu trofee a Stelei se mai află de acum și simbolurile de prețuire și afecțiune oferite tot duminică fotbaliștilor militari de Consiliul Municipal București pentru Educație Fizică și Sport, de „veterani" ai acestui club (prin prof. Ion Sturzu, membru fondator al clubului), de componenții primei echipe de fotbal (prin Romeo Catană) și de cei ai celebrei formații a C.C.A. (prin Ion Voinescu).

Și, ca lista să fie completă, reamintim că tot Steaua, și tot datorită fotbalului, a primit și trofeul pentru fair-play acordat pentru anul trecut de Comitetul Olimpic Român, sensibilizat, asemenea întregii opinii publice, de frumosul salut înscris pe tabela de marcaj în urma meciului respectiv — „Notre respect Anderlecht ! Bon chance, Anderlecht !"

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

O frază

Din comentariul pe care un redactor al cotidianului nostru sportiv îl face pe marginea plenarei Consiliului de Educație Fizică și Sport al județului Prahova, ne reține atenția o propozițiune ce sintetizează în ea o experiență certificată de cei mai înalți lauri ai domeniului și o lecție de morală cu aplicabilitate nu doar în perimetrul, de formă variabilă, al unui teren sportiv, ci în toate domeniile activității umane. Mihai Gothe, binecunoscutul antrenor al școlii de natație care a dat sportului nostru și lumii pe marea campioană Tamara Costache, încerca să explice drumul, interesînd firesc atîta lume, spre performanțele obținute. A făcut-o în doar cîteva cuvinte. Le transcriem, cu aldine, așa cum sînt scrise de obicei propozițiunile memorabile : **„La început am avut două variante : ori a mă tîngui, ori a mă apuca de lucru. Am ales a doua alternativă și — după cum s-a văzut — am procedat bine".**

Nu bine, ci foarte bine ! Și n-o spunem noi, degajați de normele modestiei pe care antrenorul le cunoaște, ci o spun rezultatele extraordinare ale elevei sale.

Dar nu toți facem sport, nu toți lucrăm în domeniul sportului. Și totuși, nu există domeniu în care, nu o dată, ci de atîtea ori cîte ne sînt clipele muncii și vieții, în care să nu ne aflăm în fața celor două variante : să ne tînguim, că nu avem cutare, că nu putem cutare, sau să ne apucăm de lucru. Nu e acțiune umană care să nu implice și dificultăți, și căi nelesnicioase, și soluții nedeslușite. „O luptă-i viața", spune cu adevăr poetul. Lamentația e varianta lașului. Cei bravi pornesc la treabă. Și izbînda e de partea lor.

Putem, deci, după exemplul lui Mihai Gothe, să ne fim fiecare propriul antrenor.

Civilizația sportului

Cum întrebăm? Cum răspundem?

Reprezentanții unui sport care se bucură de o mare popularitate la noi—handbalul— au eșuat din nou în încercarea de a reveni în elita mondială .E adevărat, amintirile nu țin de cald, dar sînt anumite „amănunte" care nu trebuie uitate. În 1961, antrenorul Oprea Vlase a plecat la Dortmund cu echipa națională. I s-a luat un interviu. „Putem veni pe locul 5—6" spunea el. Și s-au întors campioni mondiali. În 1964, „tricolorii" au plecat la Praga fiind la fel de circumspecți în declarații și au venit cu al doilea titlu suprem. Au mai urmat victoriile memorabile din 1970 și 1974, clădite prin trudă, perseverență, curaj, dar și prin echilibru și modestie. Spiritul sportului românesc a fost atunci cuprins de o mare bucurie în urma înaltelor aprecieri de care s-au bucurat (ca și acum performanța fotbaliștilor de la Steaua) aceste realizări excepționale.

A venit anul 1986 și a fost rîndul unui alt antrenor emerit să dea un interviu înaintea campionatului mondial. „Nu cunoaștem decît locul 1". Și a venit pe locul...9 ! Antrenorii — ca și jucătorii, de altfel — nu trebuie să dea pronosticuri. Și nu trebuie să li se ceară ! În cel mai bun caz, întrebarea este o ipocrizie care invită la o altă ipocrizie. Nimeni nu pleacă la un campionat mondial cu gîndul să se lase bătut. Toată lumea, buni și mai puțin buni, își dă sufletul ca să cîștige !

Actualul antrenor al naționalei masculine e greu de intimidat de orice reporter. A știut să se strecoare cînd i s-a cerut pronosticul. Dar de ce a fost pus în această situație? Cui ajută ? Cît este de civilizat *un interviu cu șireangul de gît ?*

Desigur, locul 5 în grupa B este cea mai slabă poziție ocupată vreodată de noi în acest sport. Este timpul să se sune adunarea tuturor membrilor marii familii a handbalului românesc. Decît să se schimbe antrenorul național (oare cine ar mai putea urma ?) mai bine s-ar convoca un „sfat al înțelepților" — handbalul se poate lăuda cu mulți asemenea oameni, totul e ca memoria noastră să nu fie prea scurtă — care, cu siguranță, ar putea să spună conducerii sportului românesc unde, cum *și mai ales* cînd *s-a greșit. (De exemplu neparticiparea la ultimele cinci ediții ale C.M. de tineret, sau desființarea diviziilor școlare în urmă cu vreo zece ani a creat o imensă „gaură" de valori. Se spunea pe atunci : „Nu ne interesează decît valorile olimpice și mondiale !"... Parcă aceste valori le scoate cineva din minecă și nu trebuie să se nască și să se formeze într-un climat competițional !). Alături de actuala „echipă" a federației, oameni de handbal de recunoscută valoare ca .Popescu-Colibași, Gațu, Ghermănescu, Goran, Grigorescu, Jude, Oțelea, Pană, Penu, Samungi, Voina, Vlase ș.a. (ordinea este alfabetică) vor găsi cu siguranță SOLUȚII, nu vorbe. Niciodată nu este prea tîrziu.*

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Rugby

Reluarea campionatului

În ciuda unui „mărțișor" capricios, păstrînd amprentele iernii cu ninsori și vînturi locale, campionatul de rugby s-a reluat cu cea de a 14-a etapă a sa, evidențiind prin mai toate partidele un tonus „fierbinte" și scoruri rezonabile. Echipele fruntașe din cele două serii și-au onorat emblemele de club cu victorii **în deplasare,** precum **Steaua** învingînd **C.S.M. Suceava** cu 21—0 (7—0), **R.C. Grivița Roșie** pe **I.A.M.T. Oradea** cu 16—3 (6—0), **Dinamo** pe **Gloria București** cu un scor mai ferm: 40—9 (24—6). În celelalte întîlniri, mai echilibrate și îndîrjite, echipele care au făcut „deplasarea" au fost învinse de către gazde, iar obținutele rezultate se raportează astfel : **C.S.M. — Sibiu — Știința Petroșani** : 16—6 (9—0), **Știința C.E.M.I.N. Baia Mare — Politehnica Iași** : (12—9 (3—3), **Contactoare Buzău — Mașini Grele București** : 9—0 (0—0), **Rapid — Olimpia P.T.T. Arad** : 9—0 (9—0) și **Sportul Studențesc București — Prefabricate Rulmentul Bîrlad** : 9—0 (3—0).

Scorurile realizate de **Contactoare Buzău, Rapid** și **Sportul Studențesc sînt identice** (9—0), ceea ce denotă echilibrul partidelor, dar și **scăzuta eficiență** a compartimentelor de atac. Singura partidă egală din această etapă, **Universitatea 16 Februarie Cluj-Napoca — T.C. Ind. Constanța,** prin scorul total alb (0—0) ilustrează o insuficiență la fel de totală, puțin obișnuită în jocurile de rugby ! Adevărata surpriză a etapei actuale a constituit-o, însă, partida dintre **Universitatea Timișoara — Farul Constanța** : 6—3 (0—3), realizată abia în penultimul minut de joc, printr-un eseu impetuos al lui Voinov și transformarea lui Roxin. Victoria studenților timișoreni asupra campionilor din ediția trecută, cei care ne-au reprezentat la „Masters"-ul tuluzan, este în mod firesc remarcabilă, adăugîndu-se și altor plăcute surprize de acest fel; dar sărăcia scorului denotă aceeași problemă pe care o subliniam și mai sus : **ineficiența modalităților de atac,** ceea ce trădează o tehnică individuală imperfectă și o tactică prea rudimentară, în ambele compartimentări. Ceea ce este mai îngrijorător este faptul că grămada **Farului,** în care acționau nu mai puțin de cinci oameni din lotul național, lot care și-a început pregătirile de condiție fizică la Băile Herculane, cedau inițiativa și baloanele introduse în favoarea grămezii timișorene.

Este foarte necesar să urmărim un efort crescendo al jucătorilor din „lot" și evoluțiile lor pozitive, bucurîndu-ne atunci cînd corespund cerințelor, ca în cazurile : Codoi, Alexandru, David, Hodorcă, Giucăl, Munteanu (toți de la **Steaua**) sau : Toader, Doja, Bucan, Tofan, Răducanu, Podărăscu, Paraschiv (toți de la **Dinamo**) și nu trebuiesc uitați jucătorii capabili de înaltă prestație, precum Strole, Ilcă, Neaga și Pongratz (de la **R.C. Grivița Roșie,** afirmîndu-se deopotrivă și excelentul mijlocaș la grămadă al **Sportului Studențesc** — Perneș, tot mai prezent prin tehnicitate și elan tineresc.

Trebuie să-l apreciem pe fiecare la valoarea lui justă, căci soroacele internaționale se apropie.

TUDOR GEORGE ■

Știința Bacău, se poate califica!

În opt ani de prezență în divizia A, echipa feminină de handbal Știința Bacău a cîștigat de șapte ori titlul național ! La acestea se mai adaugă patru „Cupe ale României", o prezență în semifinalele C.C.E., o alta chiar în finala acestei competiții (disputată anul trecut în compania lui Spartak Kiev), o jucătoare (Mariana Tîrcă) selecționată în echipa lumii și foarte multe jucătoare selecționate constant în lotul național. Asemenea rezultate fac din Știința Bacău una din grupările sportive cu cele mai dense performanțe pe unitatea de timp.

Saltul pe acest înalt nivel s-a produs în 1979, anul promovării în A și, totodată, al cîștigării primului titlu. Deloc întîmplător, tot de atunci președinte al secției de handbal este **ing. Lazăr Moraru**, drept pentru care l-am întrebat despre secretele, cîte pot fi, ale acestei constanțe a performanțelor. „Nu e nici un secret, e vorba de spiritul de echipă, de colaborarea și înțelegerea între toți factorii implicați în activitatea secției, de munca unor oameni sufletiști, de abnegația deosebită a jucătoarelor, între care Mariana Tîrcă, lidera morală a echipei, datorită caracterului ei deosebit, imprimă colectivului o conduită exemplară". „Însăși secția s-a constituit din dragoste față de sport, adaugă celălalt «reazăm» al echipei, **ing. Nicolae Comis**, președintele de onoare al secției. Echipa noastră face sală plină, indiferent cu cine joacă. Media spectatorilor la meciurile de campionat este de peste 2 000. Iar la finala de anul trecut, alte mii de spectatori erau în jurul sălii, privind pe monitoare desfășurarea jocului cu Spartak Kiev".

Popularitatea și dragostea de care se bucură handbalul la Bacău pot fi o explicație pentru succesele înregistrate de acest sport, dar nu singura ; argumentele decisive sînt date de pregătire, de elanul și seriozitatea manifestate în fiecare joc.

Invocăm aceste lucruri pentru că, duminică, echipa noastră campioană are un sever examen : returul cu A.S.K. Vorwärts Frankfurt/Oder, decisiv pentru calificarea în semifinalele C.C.E. În prima manșă studentele au pierdut la patru goluri diferență, handicap, desigur, pe deplin recuperabil. De fapt, nu înfrîngerea a supărat cel mai mult, ci reapariția într-un joc cu astfel de mize a unor slăbiciuni pentru care existau simptome mai vechi. De pildă, pericolul cel mai mare l-a reprezentat supralicitarea de către jucătoare a propriilor resurse psihice și fizice, datorită cărora și-au cîștigat renumele de „echipă de repriza a doua". Anul trecut, în semifinala cu Buducnost Titograd, jucătoarele din Bacău au făcut asemenea tururi de forță în reprizele secunde. În prima manșă, la pauză aveau un avantaj de 3 goluri, iar în final — de 8 ; în meciul retur, jucătoarele iugoslave recuperaseră diferența la pauză, dar meciul s-a terminat cu un avantaj de un gol pentru echipa noastră. Deci totul s-a terminat cu bine, dar, cum se știe, urciorul nu merge de mai multe ori la apă... El chiar „s-a spart" anul acesta în primul meci cu Vorwärts : în min. 19, studentele conduceau cu 6—2, dar, bazindu-se prea mult pe... repriza a doua, au fost nepermis de neglijente în atac, încheind prima repriză cu un avantaj de numai un gol (8—7) ; iar după pauză, „sprintul" lor tradițional n-a mai avut loc : au fost egalate (15—15, în min. 54), în ultimele cinci minute nemaiînscriind nici un gol (inclusiv un „7 m" ratat), dar primind patru !

În meciul tur, Știința Bacău n-a mai putut fi, deci, o „echipă de repriza a doua" — lucru care sperăm să-i fi oferit învățămintele de rigoare. După cum sperăm că, în vederea returului, echipa noastră să-și fi strîns rîndurile, eliminînd acele slăbiciuni mai vechi care ar atenta la obținerea unui rezultat bun. Este vorba de o stare oscilantă în pregătire (în funcție de adversari), de predispoziția spre automulțumire, de prea desele absențe din joc ș.a.m.d. Astfel de lucruri au determinat și în campionat rezultate surprinzătoare pentru valoarea acestei echipe, cum au fost, de pildă, victoria doar la un gol în fața ultimei clasate, înfrîngerile de la Iași și Tîrgu Mureș, victoria doar la două goluri în jocul de acasă cu echipa din Brașov ș.a.

Dincolo de aceste aspecte care țin de munca în cadrul secției (și de care conducerea acesteia este pe deplin conștientă, fiind serios preocupată să le elimine), performanțele Științei Bacău și faptul că această echipă este de cîțiva ani un etalon al handbalului nostru feminin, presupun și un plus de atenție și de sprijin din partea forurilor centrale. Afirmăm acest lucru pentru că, de pildă, fosta conducătoare de joc a echipei și titulara pe acest post în națională a plecat anul trecut la Tîrgu Mureș fără acordul secției, doar cu cel al federației, în timp ce Știința nu poate realiza transferul unor jucătoare de perspectivă. Nu lipsit de importanță ar fi și sprijinul în procurarea unui mijloc propriu de transport, ale cărui oportunități în condițiile unui program competițional încărcat sînt în afara oricărei discuții. De asemenea, în pofida repetatelor invitații primite — ca dovadă ale valorii și prestigiului de care se bucură peste hotare — echipa noastră campioană n-a putut participa decît foarte sporadic la turnee, acolo unde performanțele pe care le are și postura de vicecampioană a Europei i-ar fi dat cu prisosință dreptul să fie prezentă mai des și mai intens.

Pe solul fertil performanțelor sportive existent în județul și municipiul Bacău a răsărit, așadar, un portdrapel al întregului nostru handbal feminin. El se află în mîini bune, organele locale competente asigurînd toate condițiile necesare menținerii Științei Bacău în elita handbalului românesc și a celui continental.

„Obiectivele noastre, afirma ing. Lazăr Moraru, sînt și de-astă dată maximale : cîștigarea campionatului și a Cupei României, calificarea în finala Cupei Campionilor Europeni. Pentru atingerea lor, trebuie să eliminăm neîntîrziat tendințele echipei spre automulțumire, spre suficiență și, uneori, chiar indiferență în pregătire. De asemenea, ne preocupă dezvoltarea răspunderii fiecărei jucătoare față de propria evoluție, indiferent de adversar. «Dușul rece» primit în prima manșă a sferturilor de finală a C.C.E. a pus punctul pe i-ul acestor slăbiciuni, arătîndu-ne și mai clar ce avem de făcut". Luciditatea și exigența conducerii secției, hotărîtă să nu încurajeze o atmosferă de „cocoloșeală" în viața echipei, sînt de bun augur pentru continuarea performanțelor acestei echipe îndrăgite. Proximul pas îl va face, fără îndoială, în meciul de duminică, în care-i dorim mult, mult succes.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Toată lumea face sport

● Primul Campionat mondial feminin de haltere va avea loc în curînd, meciuri de hochei pe gheață între echipe de femei s-au desfășurat, de pe acum, în Canada, iar în ce privește polo-ul pe apă — un sport deosebit de dur, ca și ciclismul, —, el are deja un palmares mondial, inaugurat anul trecut la Campionatele de la Madrid. Această scurtă introducere în tema rubricii de față, consacrată sportului feminin, nu vrea să spună decît că, din ce în ce mai evident, disciplinele considerate exclusiv masculine nu mai sînt deloc apanajul exclusiv al bărbaților. Ceea ce va fi demonstrat și în continuare. Ca să nu vorbim de progresul excepțional al performanțelor femeilor în mai toate sporturile. ● Deținătoare a unei diplome în antropologie a Universității din California, Lisa Lyon a devenit, cu șapte ani în urmă, prima „Miss Monde" adică prima campioană mondială de culturism. Destinată unei cariere de cercetătoare, Lisa a început să practice sportul „pentru a-și reface celulele nervoase, după îndelungile ședințe de studiu". Încet-încet, ajunge să ridice haltere cîntărind, în total, 20 de tone și se prezintă la Campionatul mondial de culturism, unde am văzut ce s-a întîmplat. De atunci „body building"-ul a cunoscut o răspîndire spectaculoasă (ca și „aerobicul"...), în prezent la întrecerile de culturism existînd și o probă de perechi mixte ! ● Nume cunoscut în lumea hocheiului pe gheață, Compala este pe cale să devină celebru nu numai prin evoluțiile lui Joseph (arbitru vest-german remarcat la meciurile grupei A a Campionatului mondial), ci și ale lui Nicole, care este prima arbitră (termenul, iată, pare forțat) din R.F. Germania la hochei pe gheață și, pe deasupra, antrenoare a juniorilor din orașul Kiefeld. După călărie, Nicole a îmbrățișat pasiunea tatălui, avînd în prezent la activ peste 300 meciuri arbitrate, inclusiv în prima ligă a Campionatului vest-german. Trebuie să fiu mai bună decît bărbații, declară Nicole Compala, întrucît spectatorii nu-mi iartă nici cea mai mică ezitare. ● După prima antrenoare de rugby, românca Mariana Lucescu, care l-a descoperit, printre alții, pe Mircea Paraschiv, recent a apărut și prima arbitră a acestui sport, pînă acum exclusiv bărbătesc..., Julia Fitzpatrick, din Anglia, iar cu puțin timp în urmă s-a organizat chiar un meci între o echipă masculină și una feminină ! Învingători, bărbații s-au plîns la sfîrșitul partidei de duritatea adversarelor !

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Cine le respectă, se respectă!

Una din definițiile disciplinei spune că acesta este țelul fericit spre care trebuie să tindă educatorul cu toate forțele sale și cu ajutorul tuturor mijloacelor pe care le are la îndemînă. Viața demonstrează permanent, uneori cu exemple zguduitoare, că încălcarea celor mai mărunte reguli (în aparență) de disciplină poate avea consecințe ireparabile. Civilizația umană este de neconceput fără cea mai riguroasă disciplină. În circulație, ca de altfel în toate domeniile vieții, disciplina reprezintă un factor hotărîtor. Există totuși deosebiri. Un copil întîrzie la ore. Va primi o observație ori, dacă abaterea nu este singulară, i se va scădea nota la purtare. Prin conduita sa, el deranjează pe profesor, pe elevii care au început deja procesul de învățămînt și furnizează un exemplu prost pentru ceilalți. Același elev, cînd traversează în fugă și neatent strada, comite tot un act de indisciplină, dar de astă dată își poate pierde viața. Indisciplină se numește și faptul că un student vine la cercul de creație științifică fără lucrarea pe care s-a angajat să o elaboreze. Nervi, reproșuri etc. Faptul că același student, venind, să presupunem, la întîlnire cu mașina, va trece pe roșu, e de asemenea un act de indisciplină. Imprudența lui poate însă avea consecințe dramatice.

Rulînd la volanul mașinii, automobilistul întîlnește instalat pe stîlpul din dreapta drumului un disc de culoare roșie pe care e desenat un dreptunghi alb. E vorba de banalul, dar nu și neimportantul indicator „Accesul interzis tuturor vehiculelor". „Pe strada asta n-am întîlnit niciodată vreo mașină venind din sens opus", își spune pilotul. Dar tocmai atunci, în acel minut, în acea secundă, un partener de trafic, circulînd cu dreptatea de partea sa, apasă zdravăn pe accelerație, profitînd că strada e pustie. Merg pe sens unic. În cartierul ăsta oamenii sînt disciplinați, serioși, nimeni nu și-a permis să circule pe sens contrar". Deznodămîntul poate fi diferit. Observîndu-se, cei doi pot frîna puternic, evitînd o tamponare. O coliziune zdravănă soldată cu tablă îndoită și geamuri sparte, poate fi a doua ipostază a încălcării cosmise, iar a treia (nu și cea mai gravă), putem să ne-o imaginăm sub forma unui accident în urma căruia ambii parteneri iau drumul spitalului.

Altă situație. Omul observă că în punctul unde și-a parcat autovehiculul e un semn ce interzice acest lucru. Peste cîteva minute, la locul cu pricina apare un autotren care urmează să descarce mărfuri pentru magazinul a cărui fațadă se întinde pe cîteva zeci de metri. Sînt necesare mari artificii pentru descărcarea gigantului. Artera rutieră destul de îngustă nu oferă prea mult spațiu de manevră. În curînd, pe lîngă cele două autovehicule dispuse paralel, nu poate să se strecoare cu greutate decît cîte un autoturism. Un începător, rulînd prudent, de teamă să nu-și lase urmele de vopsea pe partea laterală a mastodontului, se oprește cu frică blocînd circulația. Peste cîteva momente, zeci de mașini claxonează solicitînd, nu tocmai civilizat, liberă trecere. Descărcări nervoase, invective (din păcate) etc. O ambulanță care transportă un om ce a făcut un infarct, dînd continuu semnale sonore, încearcă să ajungă la spitalul salvator. E greu de presupus că în minutele de care depinde viața suferindului va ajunge la destinație. Și toate acestea pentru ce ? Pentru o clipă. Aceea cînd șoferul indisciplinat nu a avut nici măcar un moment în vedere că și el se va putea afla vreodată în postura nefericită a omului din ambulanță. Putea, bineînțeles, să-și găsească un loc de parcare pe o străduță ceva mai departe, era necesar, ce-i drept, să meargă cinci, zece minute pe jos, dar nu a anticipat, din păcate, implicațiile care vor urma. Bineînțeles, în multe cazuri, o încălcare a semnificației indicatorului de oprire sau de staționare interzisă poate avea consecințe minore. Alte ori, nu se întîmplă chiar nimic. Cei care au instalat panoul roșu-albastru în locul respectiv, au intenționat nu să șicaneze pe cineva, cum cred unii, ci, dimpotrivă, au avut în vedere interesele generale ale oamenilor.

Sînt în circulație pericole și mai mari. Adevărat, apar situații cînd o depășire în zona unui indicator care interzice această manevră, nu are aproape sau chiar nici o consecință. Tot așa, cineva poate intra pe o arteră prioritară fără să oprească, așa cum cere panoul octogonal. Nu se întîmplă deseori nimic. O secundă, doar o secundă poate avea însă în alt caz o valoare inestimabilă. Pe un drum puțin circulat, o dată pe an, numai o dată, poate apare o mașină care „să stea în calea" celui care nu a avut prudența să oprească și să se asigure în dreptul panoului octogonal ce obligă la această măsură, urmările fiind ușor de dedus.

Nu puțini participanți la trafic sînt deseori mai preocupați din ce motiv au instalat edilii localității anumite indicatoare (și nu le imputăm curiozitatea), decît să le respecte semnificația, în interesul lor și al tuturor. Spunînd aceasta, nu vrem să scuzăm inoportunitatea unor mijloace de semnalizare în anumite locuri, sau pur și simplu uitarea lor în diverse zone, întrarea lor în desuetudine după ce mobilul pentru care au fost plantate a dispărut. Răul cel mai mare nu e acesta, deși la mijloc sînt deseori neglijențe nedorite, ci ignorarea lor, care costă multe, multe jertfe.

Disciplina rutieră, care include ca o condiție sine qua non respectarea semnalizării, a indicatoarelor, marcajelor este indispensabilă în viața de toate zilele. Pentru a trăi, pentru a supraviețui. Este util să reamintim în acest context definiția omului disciplinat, dată de un reputat pedagog : „Cel ce poate dispune de persoana sa și care este stăpîn pe sine însuși cînd e vorba de a urma o regulă de viață".

Pentru trecătorii neavizați, panourile de diferite forme și culori reprezintă doar un mijloc de atenuare a monotoniei străzilor, șoselelor, a peisajului în general. Alții nici nu le observă. Pierderea din vedere a unui asemenea „banal" panou poate fi însă fatală automobilistului și chiar pietonului neatent.

O semnalizare rutieră bine pusă la punct, corect întreținută și mai ales respectată de către toți participanții la trafic, începînd de la copilul de vîrsta grădiniței și pînă la redutabilul automobilist, înseamnă extrem de mult : bun simț, cultură, civilizație. Dacă ne gîndim bine, ajungem la concluzia că pe stradă se consumă o bună parte din viața noastră, drumul la serviciu, apoi către casă, clipele de bunădispoziție spre teatru, cinema, parcuri etc. De ce să fie strada un loc de întîmplări nefaste și nu o trăire civilizată a timpului, care, vai, e așa de puțin ?

VICTOR BEDA ■

Realitatea cu privire la drepturile omului în lumea capitalului

The Sunday Times Magazine:

„Viața pe grămada de gunoi"

„Tabloul minerilor și copiilor de mineri scormonind după cărbune în grămezile de steril este probabil cea mai relevantă metaforă vizuală a sărăciei și disperării pe care a produs-o Marea Britanie în secolul XX. Autori de filme documentare, pionieri în domeniul lor, au filmat asemenea imagini pentru prima oară în anii '30 și mai recent în 1984 cînd a avut loc marea grevă a minerilor și televiziunea prezenta imagini ale bazinelor carbonifere Yorkshire și North-East.

Putem acum să le uităm. Putem să le ștergem și de pe banda magnetică și să le lăsăm moștenire folclorului, alături de fetița cu chibrituri și mizerul stabiliment pentru orfani al lui Mr. Bumble (din romanul „Oliver Twist" de Dickens — *N.R.*). În schimb putem să le întîlnim în prezent în comitatul Merseyside și pe cîmpul de gunoi de lîngă localitatea Birkenhead. Aici șomeri — uneori alături de soțiile și copiii lor — încearcă să obțină cele necesare traiului scormonind în mii de tone de deșeuri pe care lucrătorii municipalității Merseyside le aduc în fiecare săptămînă pe cei 23 de acri de teren, mărginit de o linie ferată, un doc vechi și o uzină metalurgică. „Deșeuri" nu este decît un eufemism pentru că nu este vorba de oameni care vin pe înserat să culeagă cîteva scînduri. Acești oameni stau „îngropați" zi de zi, scormonind printre resturi de pachetele de ceai folosite, cutii de conserve ruginite și foi putrede de ceapă, alunecînd și căzînd pe zdrențele de polietilenă și pe oasele aruncate, scormonind pentru a găsi fir de cupru înaintea celuilalt căutător, pentru a pune mîna pe o pereche de încălțări desperecheate, dezgropînd triumfător cîte o pompă de bicicletă, adresînd avertismente cînd buldozerele municipalității se pun în mișcare și amenințînd să îngroape pe cei cîțiva oameni căutînd febril în grămada de resturi. Vizitatorului acestor locuri îi vine greu să-și creadă ochilor ceea ce vede. Ulterior, în trenul ce-l readuce la Londra, el nu mai este sigur dacă a văzut scenele respective la Birkenhead, Marea Britanie, sau într-un slum mizer dintr-o țară în curs de dezvoltare.

Firește recuperarea materialelor a atras din totdeauna pe „totters", cum se numesc „profesioniștii" ce string asemenea materiale, și în anii '70 la Bidston Moss, cum se numește acest maidan de gunoaie, existau unul sau doi asemenea totters. Însă, în ultimii ani, aici a apărut un gen cu totul nou de scormonitori în mormanele de gunoi. Rata șomajului la Birkenhead a ajuns, oficial, la 20 la sută din populația aptă de muncă. În zonele din apropierea maidanului ea este și mai mare; potrivit lui Frank Field, deputatul local, aproximativ o persoană din două nu găsește un loc de muncă. Pe scurt, șomajul a creat o nouă clasă de scormonitori în gunoi. În fiecare săptămînă Bidston Moss atrage noi recruți.

La Bidston Moss am stat de vorbă cu un om care fusese decorator de firme, iar acum ardea învelișul de plastic de pe cîteva bobine de cupru, pentru a obține în schimbul a o sută de kilograme cîteva zeci de lire. Mi-a spus că a venit pe acest maidan aproape zilnic în ultimii doi ani. În fața noastră, vreo zece oameni se străduiau să ocupe o poziție cît mai strategică în spatele unui camion cu deșeuri care tocmai sosise. După ce a fost coborît obloanul din spate, și a fost pus în funcțiune dispozitivul de ridicare a platformei camionului, gunoiul a început să cadă, vîntul ridicînd praful, în timp ce oamenii se luptau în gunoiul ce venea peste ei, să găsească ceva bun de pus în pungile lor de plastic. Noi camioane veneau la fiecare cîteva minute. Mereu se putea vedea aceeași îmbulzeală.

„Nu-mi puteam crede ochilor cînd am venit aici prima dată", îmi spuse omul cu bobinele de cupru. Timp de vreo două săptămîni veneam și mă uitam doar la ei. Nu mai fusesem încă în situația de a nu avea un loc de muncă și nu mai văzusem așa ceva. Dar nu prea ai de ales, vă dați seama? Prin asta pot să cîștig ceva în plus. Însă nici pînă acum nu m-am obișnuit cu mirosul de excremente și de hoituri de cîini...".

Unii din scormonitorii gunoiului de la Bidston Moss merg chiar mai departe și spun că acest maidan de gunoaie i-a salvat de la nebunie, crimă, divorț, alcoolism sau heroină. Mick, care a fost ultima dată muncitor pe șantierul naval Cammell Laird afirmă că scormonitul zilnic pe acest maidan l-a salvat căsnicia. Max este convins că această activitate l-a ajutat să-și revină dintr-o depresiune nervoasă. Mai mulți oameni mi-au spus că această ocupație și banii obținuți astfel constituie o alternativă mai bună la „ a cerși de la bătrînele doamne din Wallasey". Unul spune: „Prin asta n-am ajuns la închisoare". Iar altul: „Vii zilnic și îți întîlnești tovarășii. Este aproape ca o slujbă. Este atît de groaznic să fii șomer".

Ziua în care am fost acolo, circa 50 de persoane scormoneau în gunoi căutînd ceva ce poate fi vîndut, reparat, îmbrăcat sau chiar mîncat. Potrivit primăriei din Merseyside, același fenomen poate fi observat și pe alte maidane de gunoi din comitat, deși la o scară mai modestă. Căutătorii în gunoi opinează, la rîndul lor, că acest fenomen poate fi întîlnit nu numai în comitat, ci în întreaga țară. „Sau se va întîlni în curînd", afirmă Gerry, deșurubînd un miner de alamă".

Le Monde:

„Încălcarea drepturilor omului în Franța"

„De treizeci de ani, cîteva echipe ale mișcării Ajutorul pentru cei săraci (A.T.D. Quart Monde) țin la zi, cu descrieri și fapte, odiseea marii sărăcii. Prezentăm în continuare cîteva dintre aceste contraste, consemnarea lor fiind rezultatul unui efort de lungă durată. Familiile foarte sărace nu au adeseori drept adăpost decît un hangar sau un camion dezafectat, un cort sau o pivniță, ori o locuință meschină și nesănătoasă, într-un cartier în prag de demolare. Bărbații — capii familiilor nu obțin un loc de muncă stabil și din cauză că adresele lor nu sînt înregistrate oficial. Paradoxal, faptul că familiile nu au autorizație pentru a locui într-un anumit loc este suficient pentru a li se refuza cererile repetate de a obține o locuință adecvată. În acest caz, ce înseamnă libertatea de circulație, dacă stabilirea reală într-un anumit loc este imposibilă. În anumite împrejurări, ea se poate transforma în obligația de a circula, autoritățile trimițînd, dintr-o parte în alta, familii pe care nu le acceptă pe teritoriul lor.

Caracterul precar al situației locuințelor este un factor agravant și pentru găsirea unui loc de muncă. Faptul că familiile respective locuiesc într-o zonă ce nu este deservită de transporturile publice, într-un loc unde muncitorul nu se poate odihni, nu se poate spăla, nu-și poate întreține o ținută vestimentară corespunzătoare constituie o altă piedică în calea obținerii unui loc de muncă. Fără o locuință decentă, fără un loc de muncă, fără resurse și uneori chiar fără posibilitatea de a avea un adăpost cît de mic, familiile cele mai sărace sînt lipsite și de alte drepturi, mai ales de a-și întemeia o familie și de a-și îngriji sănătatea.

Există, în zonele mai defavorizate ale orașului, femei epuizate pentru că sînt obligate să întrețină singure, în condiții subumane, menajul unei întregi familii. Stînd în locuințe insalubre, copiii sînt permanent bolnavi și își pierd somnul. Este pus sub semnul întrebării dreptul de a-și întemeia o familie, copiii fiind plasați sub alte tutele, sub pretextul că acolo vor fi protejați.

Din cauza sărăciei lor, părinții pot fi privați de drepturile lor părintești elementare. Din aceeași cauză este compromis dreptul copiilor la instruire. Studiile statistice confirmă clar această stare de lucruri. În pofida numeroaselor eforturi pentru democratizarea învățămîntului, eșecul școlar rămîne, fără excepție, urmarea condițiilor social-economice ale familiilor respective.

Lipsa drepturilor economice, sociale și culturale paralizează viața de grup, de colectivitate. Cînd locuiești în condiții precare sau cînd ești condamnat să rătăcești dintr-un loc în altul nu mai ai posibilitatea să legi prietenii adevărate. Familiile care trăiesc din fondurile asistenței publice sau particulare nu mai au nici dispoziția, nici posibilitățile materiale de a se lega între ele sau de a întreține relații cu familii mai favorizate. Părinții școlarilor care au rezultate proaste nu mai îndrăznesc să intre în organizațiile de părinți.

O parte importantă a populației naționale nu-și face niciodată auzită vocea în incintele unde sînt consultați partenerii sociali recunoscuți oficial. Nestiind prea bine să citească și să scrie, aceste familii nu înțeleg nici programele partidelor politice și, nedispunînd de mijloacele elementare de comunicare, ele nu pot explica oamenilor politici situația lor extrem de precară.

Familiile care trăiesc într-o mare sărăcie demonstrează că absența drepturilor economice, sociale și culturale compromite drepturile civile și politice. Cu toate acestea trebuie subliniat extraordinarul curaj de care sînt animate aceste familii, obligate să-și consacre întrega energie pentru a supraviețui, cu demnitate, de pe o zi pe alta.

Cum se face că drepturile care îi sînt recunoscute omului pentru că este om devin în realitate drepturi pe care acesta nu și le poate exercita? O națiune nu poate ignora o parte a membrilor săi excluzîndu-i atît de la responsabilitățile care le revin, cît și de la drepturile elementare recunoscute fiecărui om.

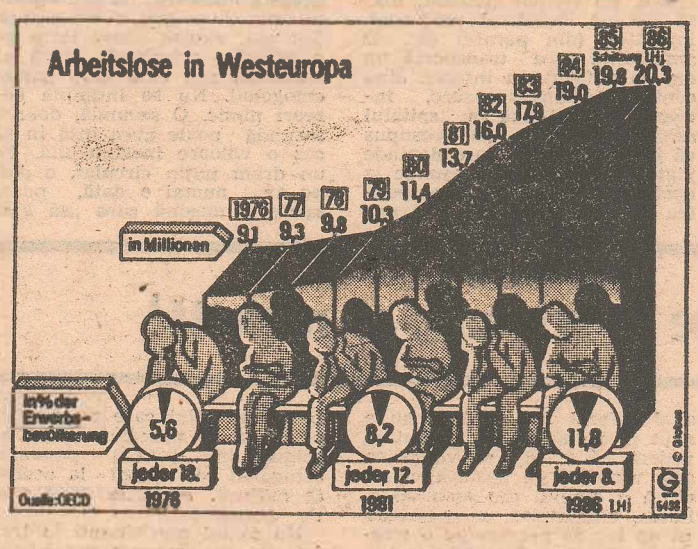

Șomajul: o spirală fără sfîrșit

Graficul de mai sus, reprodus după surse OECD, ilustrează amploarea pe care a căpătat-o în ultimul deceniu în țările membre ale Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (care reunește principalele 24 de țări dezvoltate occidentale) nerespectarea unui drept fundamental al omului: dreptul la muncă. De altfel, pentru a ne menține la fapte — extrem de elocvente în sine — să citățm o relatare din sursă occidentală: Agenția spaniolă EFE: „Peste 16 milioane de șomeri în țările CEE".

Agenția Spaniolă E.F.E.:

„Peste 16 milioane șomeri în țările C.E.E."

Comunitatea Economică (vest-) Europeană număra, la 1 ianuarie 1987, 16,4 milioane de șomeri, cifra cea mai ridicată înregistrată în Piața Comună, după cum relevă și Comisia Executivă a „celor 12". În cursul anului 1986, numărul șomerilor a sporit în CEE, cu 1,4 la sută; a crescut în special numărul femeilor lipsite de un loc de muncă. Dintre cei 16,4 milioane de șomeri, 2,9 milioane de persoane se află — potrivit datelor provizorii — în căutarea unui loc de muncă în Spania și 360 300 în Portugalia. Grecia a înregistrat în cursul anului trecut cea mai mare creștere a șomajului, rata acestuia fiind de 11,1 la sută. Din totalul populației active, la 1 ianuarie anul acesta Spania înregistra 22,1 la sută persoane în căutarea unui loc de muncă, Irlanda 18 la sută, Belgia și Olanda 13,6 și, respectiv, 13,3, Italia 12,9, Marea Britanie 12, iar Franța 10,5 la sută. Portugalia, Danemarca și R.F.G. aveau fiecare peste 8 la sută șomeri din totalul forței de muncă.

Dintre cei 16,4 milioane de oameni lipsiți de un loc de muncă, 9,2 milioane erau bărbați și 7,2 milioane femei. Cele două țări care înregistrau cel mai mare număr de șomeri din CEE erau, la începutul acestui an, Marea Britanie, cu 3,2 milioane și Italia cu 3,1 milioane, urmate de Spania — 2,9 milioane, Franța — 2,6 milioane și RFG — 2,2 milioane.

Procentul șomerilor din totalul populației active este pentru Piața Comună — fără Spania, Portugalia și Grecia — de 11,2 la sută, față de 11,1 la sută la 1 ianuarie 1985 și 7,6 la sută la sfîrșitul anului 1981. Pentru cele nouă țări ale CEE în care statisticile utilizează calculul privind creșterea șomajului în rîndul diferitelor categorii ale populației se evidențiază că procentul femeilor lipsite de un loc de muncă a sporit de la 11,9 la 12,3 la sută.

În ce privește tinerii sub 25 de ani care își caută un loc de muncă, procentajul acestora din totalul populației active s-a diminuat în decurs de un an numai de la 43,3 la 43,3 la sută".

Pagină realizată de
ION VIRGIL ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Un papă răpitor de minore

Roger Melchior, fiul unui jandarm de la Palatul Regal din Bruxelles, spera să facă o carieră europeană frumoasă. În 1956, fiind student, se căsătorește cu o colegă a sa, nepoata fondatorului ziarului „La libre Belgique", și în același timp nepoată a bancherului Brunei. Scurt timp după aceea, Roger Melchior devine secretar general pentru Belgia al „Oficiului catolic de informații pentru Europa", organ care depinde direct de Vatican. El își termină studiile universitare cu o teză de doctorat în 1962. Teza sa, susținută la Universitatea din Louvain are ca subiect „Teroarea ca sistem de dominație". În pregătirea tezei sale, Roger Melchior a studiat teoriile de manipulare a maselor, de propagandă și de teroare psihologică. În lucrare, el face un inventar complet al metodelor de aservire colectivă, subliniind — coincidență ? — acțiunea indirectă și mijloacele invizibile ale manipulării inconștientului.

În 1964, Roger Melchior aderă la un grup parareligios condus de un anume Emil Baudet de Tournai, care se pretinde că este „sfintul Petru" reîncarnat pe pământ. Acest nou „sfintu Petru" a reușit să adune în jurul său 12 comercianți și învățători, pe care i-a denumit „apostoli ai ultimului timp".

Roger Melchior, doctor în drept, înzestrat cu o vie inteligență, reușește să se impună repede în cadrul grupului avînd o ascensiune rapidă în rîndul adepților. Mai întîi, el începe să țină predici în care arată că se află în legătură directă cu dumnezeu care îi transmite mesaje pe care apoi el le dactilografiază și le dă fiecărui „apostol". Aceste mesaje îl desemnează pe el, Roger Melchior, ca „apostolul Ioan, preferatul lui dumnezeu". Apoi Melchior determină primirea în comunitate a celor doi frați ai săi. Unul din aceștia, André este inginer chimist : el fabrică în laboratoarele sale din Franța un medicament denumit „Pianto" care combate constipația, obezitatea, diabetul iar în prospectul produsului se lasă să se înțeleagă că, ar putea acționa și asupra cancerului. Roger Melchior, pentru a se impune mai mult în cadrul sectei, confecționează mici „statuete sfinte" (crucifixuri) care, în prezența sa, și a comunității, „sîngerează, prețiosul sînge al tatălui". De fiecare dată însă, înainte de aceasta, „apostolul Ioan" primește cîte un mesaj de la dumnezeu și anunță această sîngerare.

Comunitatea se transformă în sectă a cărei conducere este preluată de cei trei frați. Bisericile catolică și protestantă încep să acorde atenție secteI și o serie de preoți ai acestora, călugărițe catolice aderă la grup. De altfel, un preot catolic, Paul Frateur, fost profesor de teologie într-un seminar francez devine consilier al lui Roger Melchior. Un alt preot catolic, Demien acceptă să primească numele de „apostolul Bartolomeu" : sora Marie-Pierre, directoarea școlii de infirmiere din Coutances devine și ea membra a sectei.

Cu ajutorul unei reviste și al prospectelor „pianto" secta își face reclamă și trimite buletine de adeziune. Treptat, Roger Melchior devine șef unic al sectei, este divinizat și anturat de un grup de „apostoli" inițiați care, reușesc prin manipulare să stăpînească pe adepții care se înmulțesc.

La 20 iulie 1970, „dumnezeu trimite un mesaj" lui Roger Melchior (apostolul Ioan) în care îi spune :

— Îi încredințez lui Ioan stafeta lui Petru (Emil Baudet), care nu a reușit în misiunea sa pe pămînt.

În această situație, Baudet și cîțiva „apostoli" numiți de el părăsesc secta.

Din „apostol", Roger Melchior devine „papa Ioan" care, va învia trei zile după moartea sa și care, are puterea să ordone și să condamne. „Papa Ioan" vorbește direct cu dumnezeu și primește directive numai de la el. Prin gura reprezentantului său pe pămînt, dumnezeu conduce comunitatea și dă ordine fiecărui membru al sectei. Acest „telefon roșu" cu dumnezeu permite lui „papa Ioan" să exercite asupra adepților săi dreptul de viață și de moarte.

— Bisericile mele, spune el, trebuie să piardă tot ceea ce este diabolic sau ceea ce este uman. Acela care refuză îl voi alunga, în schimb discipolii drepți vor avea tronurile lor în ceruri, asigurate încă de pe acum.

Cum poți deveni însă un bun discipol ? Mai întîi și întîi renunțînd la toate bunurile pe care le ai.

— Dați-mi bunurile voastre, pentru ca eu să le folosesc conform voinței mele, spune într-un mesaj al lui dumnezeu din 2 iulie 1972. Adeptul este deci rugat să-și vîndă bunurile și să remită sumele încasate lui André Melchior, unicul trezorier al lui dumnezeu pe pămînt.

Unul din discipoli refuzînd să-și vîndă însă bunurile este exclus din sectă. Este vorba de un comerciant parizian, denumit „apostolul Jacques" care nu vrea să înstrăineze nici magazinul, nici casa sa. „Dumnezeu", încearcă atunci să determine pe soția „apostolului Jacques" — Martha din Evanghelie — să-și părăsească soțul și să-și ia jumătate din bunurile familiei, pe care să le predea lui „papa Ioan". Aceasta a refuzat însă și ea.

Ceilalți adepți care și-au vîndut bunurile sînt duși să lucreze în fabrica „Pianto", a inginerului Melchior. În virtutea principiilor sectei, salariile primite de adepți sînt vărsate însă lui „papa Ioan".

Într-un nou mesaj primit de la dumnezeu, Roger Melchior arată membrilor sectei :

— Vă cer să adunați cît mai mulți bani pentru André. El are nevoie de bani pentru voi toți, iar André este trezorierul meu.

Colecta bunurilor și a banilor produce însă și scandaluri în sectă iar Roger Melchior începe să aibă neplăceri. Între timp, „papa Ioan" determină o fetiță de 14 ani, Carmen Deverchin, nepoata unui adept al Sectei din Mons să-și părăsească familia și să plece cu el. Într-o cameră goală plutește un miros de esență de flori. În fața unei mese de lemn pe care „sîngerează" trei inimi străpunse de pumnale, Carmen, palidă, cu ochii negri înecați de lacrimi este înconjurată de cca. 50 de persoane ce se roagă. Sîntem la Rusaliile din 1972. Această scenă are loc într-o căsuță de țară lîngă Beauraing în Belgia. Tînăra fată-și cei prezenți ascultă un om mic de statură cu fața cutată și părul slinos. El declară „sfîntă" această fetiță și-i dă numele Myriam, proclamînd-o totodată „soția mistică" a sa. El citește apoi „un mesaj de inspirație divină" :

— Aștept de la tine să mi te dăruiești în victimă de iubire pentru totdeauna pentru că dumnezeu mi-a spus că tu vei fi fecioara și noua Evă care vei naște un fiu și o fiică care vor regenera lumea.

Timp de cinci luni, Carmen Deverchin este ascunsă în Anglia, Elveția, la Paris, Neuilly, Brunoi, în comunitățile sectei. Ceea ce nu spusese Melchior „apostolilor" săi este faptul că fetița este moșteritoarea unei importante averi. În octombrie 1973 începe la Mons procesul lui Roger Melchior și al fraților săi. El este condamnat pentru răpire de minori dar dispare și nu execută pedeapsa.

Au loc apoi și alte procese intentate împotriva celor „trei inimi sfinte". Roger Melchior este căutat de Interpol.

Fabrica de medicamente din Franța este urmărită pentru producerea ilegală a tabletelor „Pianto". André, „trezorierul lui dumnezeu" moare. „Papa Ioan" rămîne însă în Franța, reușind — ce nu face banul ? — să nu mai execute pedeapsa. El se află și în prezent pe recepție, pretinzînd a primi în continuare „mesaje de la cel de sus..."

Că, vorba proverbului, lac să fie că broaște mai pot apare. Adică inși slabi de minte cu ambiții de apostoli.

I. G. VULCĂNEANU

Surîsul misterios

Celebrul tablou al lui Leonardo da Vinci, Gioconda, pictat în urmă cu 500 de ani, a suscitat și suscită numeroase discuții și controverse. Cele mai multe se referă la surîsul femeii care pare ciudat și căruia i s-au dat tot felul de interpretări.

Misterul planează și în jurul modelului care a pozat pentru acest tablou : să fi fost Mona Lisa — soția lui Francesco del Giocondo sau una dintre amantele lui Medici ?

De curînd o nouă ipoteză a fost lansată de Lillian Schwartz, care crede că a găsit cel mai corect răspuns la întrebarea pe cine reprezintă tabloul pictat de Leonardo. Lillian Schwartz testa un nou program pe computerul de la AT and T Bell Laboratories cînd, atrasă de asemănarea izbitoare dintre partea stîngă a autoportretului lui Leonardo și partea dreaptă a portretului Mona Lisei, a încercat să le suprapună. Rezultatul a fost uluitor; o suprapunere aproape perfectă ! De aici și concluzia ei că surîsul, faimosul surîs al Mona Lisei este „surîsul din oglindă" al lui da Vinci.

Ipoteza pare incitantă cu toate că mulți experți nu sînt convinși de viabilitatea ei. Astfel, James Beck, directorul departamentului de istoria artei de la Columbia University, argumentează că și alte portrete pictate de Leonardo au trăsături similare, dar aceasta este o problemă de stil. „Un artist pictează ceea ce are în minte nu ce vede" — susține el.

Lillian Schwartz se bazează pe faptul că artistului îi plăceau enigmele și paradoxurile optice. De asemenea el păstra însemnări despre comenzile ce i se făceau ori despre tabloul în cauză nu există asa ceva. (și nici nu a fost plătit.) În plus, Leonardo a cărat tabloul în peregrinările sale : Florența, Milano, Roma și în Franța.

Dacă ipoteza este adevărată putem spune că da Vinci a avut intenția să ne păcălească. Și a reușit, fără ca aceasta să ne împiedice să-i admirăm capodopera. Dimpotrivă !

DAN DĂNUȚ DORU

Un ghetou dat de exemplu

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

Schingiuirile pentru determinarea oamenilor să-și declare bunurile ascunse a întrecut orice imaginație în ghetoul din Oradea, despre care ziarul budapestan, „Uj Magyarság", afirma că, „este fără îndoială cel mai reprezentativ ghetou din provincie". Drept sediu al torturii au fost alese cîteva încăperi ale fabricii de bere Dréher. Într-una din hale, pe cimentul gol sau pe cîteva fire de paie, victimele își așteptau rîndul. Cîte 40—80. În unele zile peste 100. Aici acționa un detașament compus din zbiri — unii locali, alții aduși din alte părți — aleși pe sprînceană ; numai unul și unul ; oameni cărora nu li se înmuia inima, nu le tremura vina de bou în mînă, nici cînd sîngele țîșnea pînă în tavan, nici cînd urla victima, nici cînd sucomba.

Anchetarea în masă a început în ziua de 11 mai. Primii care au intrat în camera supliciilor au fost frații Kormos. Celelalte victime din ziua aceea, vreo 40, așteptau în hală, alăturați, așezați direct pe ciment, înghesuiți unii în alții, înfricoșați. N-au așteptat prea mult. Ușa s-a deschis. Eugen Kormos se ținea greu pe picioare. Capul îi era umflat ; fața tumefiată. Detectivul horthyst l-a împins pînă în mijlocul halei. Cînd și-a luat mîna de pe el, Eugen s-a prăbușit ; a rămas nemișcat.

Peste 10 minute a fost introdus fratele său Feri. Înfățișarea lui era și mai groaznică. Ochii ieșiți din orbite, fața cadaverică. În timp ce se prăvălea ca un corp inert, jandarmul și-a început amenințarea :

— Ei, îi vedeți cum arată frații Kormos ! Trebuiau să declare de la început. Așa că, dacă vreți să evitați ce-au pățit ei — vi se pot întîmpla lucruri mult mai grave dacă vă încăpățînați — vă sfătuiesc să vă forțați un pic creierul și să vă amintiți exact : ce, cît și unde ați ascuns, cărui creștin i-ați dat în păstrare : bijuterii, valută, bani, aur, argint, blănuri, haine... Dacă vă e dragă viața, spuneți tot... Să vă intre bine în cap : tot !

Se lucra în echipe. Numărul celor din detașamentul schingiuitorilor se ridica uneori la peste 40. Așa că se putea lucra, la nevoie, în trei schimburi și în mai multe camere deodată. Nu se acționa șablon. Aproape zilnic se „inventau" noi metode. Cei mai săraci în fantezie se mulțumeau să îmbine în mod personal metode „puse la punct" de alții. Aproape toți erau de acord că victima trebuie „luată tare" de cum intră în sala de supliciu. Deseori cel care trecea pragul, fără a fi întrebat, era izbit cu pumnul în față de șeful echipei în timp ce ajutoarele aplicau cîte două lovituri, cu vina de bou.

— Dezbrăcarea, jidane ! Mai repede că n-avem timp de pierdut, răsuna prima comandă.

Toți din detașamentul schingiuirilor erau de părere că omul în pielea goală se simte mai slab, mai neajutorat. „Odată cu zdrențele de pe el, își leapădă și voința de a rezista" filozofau, sorbindu-și coniacul, șefii detașamentului, îngăduindu-și o scurtă pauză după cîte o schingiuire mai îndelungată.

La Dréher, în hala uriașă de beton, îngrămădiți pe pardoseala de ciment, ori pe cîteva fire de paie, se aflau mereu zeci de oameni. Unii nu mai fuseseră lăsați acasă de cîte 3 sau 4 zile și nopți. Așteptîndu-și rîndul, îi ajutau pe cei tîriți de la interogatoriu să-și revină în simțiri. Dar și cei care reușeau — susținuți de jandarmi — să vină pe propriile picioare, lăsați din mîini, se prăbușeau ca niște saci. Tu țipau ; nu mai aveau putere. Horcăiau doar. Cei care urmau să „intre" pentru prima oară, uitînd de spaima ce-i copleșise din momentul primirii citației, încercau să-i ajute pe cei neputincioși să-și oblojească rănile sîngerînde. Mulți trecuseră de cîte două-trei ori prin camera de tortură și așteptau cu nervii zdruncinați rundele următoare.

Printre supraviețuitorii lagărelor de concentrare care se vor prezenta ca martori ai acuzării la procesul ce va avea loc la Cluj în fața Tribunalului Poporului vor fi și dintre foștii „locatari" ai ghetoului din Oradea care au fost interogați la Dréher. Mărturiile lor vor sintetiza cumplitele torturi la care i-au supus anchetatorii horthyști :

„Imediat ce am intrat mi-au înfășurat picioarele într-o zdreanță umedă, mi-au astupat gura cu ciorapii, au adus o mașină de generatoare de curent electric. Un pol mi l-au agățat de penis, iar celălalt pol de degetul mic al mîinii stîngi și au dat drumul la mașina care producea curent alternativ. De durere am sărit un metru de la pămînt... Tot timpul cît eram schingiuit, megafonul cînta cu o intensitate neobișnuită, să-mi acopere urletele. Știu că aparatul electric l-au aplicat și la femei : un pol le era introdus în uter, iar celălalt legat la degetul mic al mîinii stîngi. Aceasta am auzit-o de la soția lui Ladislau Bardos care a fost anchetată în aceleași zile. Știu, tot de la ea, că a fost obligată să se dezbrace și să danseze goală în fața anchetatorilor jandarmi, în timp ce era biciuită fără întrerupere. Eu am fost chinuit timp de cinci zile". (Adalbert Nussbaum).

„Eu am fost cercetată la fabrica Dréher timp de 6 zile, imediat după înființarea ghetoului. Cînd m-au dus pe mine, acolo erau deja mulți oameni și chiar cunoștințe de ale mele, trîntite la pămînt, zbătîndu-se în chinuri insuportabile, după primele bătăi și schingiuiri la care au fost supuși. În prima zi, cum am intrat în camera de tortură, cei trei oameni care erau acolo m-au întrebat cum mă cheamă și unde îmi sînt bijuteriile, apoi mi-au spus să mă dezbrac. Eu ezitînd, au rupt hainele de pe mine și au început să mă lovească cu bastoanele de cauciuc. Cînd mă uitam într-o parte, mă loveau din cealaltă parte. Mi-au spus să mă descalț, ceea ce am făcut ; după primele lovituri am căzut la pămînt. Atunci au început să mă lovească cu bastoanele de cauciuc peste tălpi pînă mi-am pierdut cunoștința. Cînd m-am trezit mi-au aruncat hainele și a trebuit să fug în curte după ele. A doua zi tortura a început la fel ca și în prima zi. S-a completat cu smulsul unghiilor și zdrobirea degetelor cu ușa. Apoi a început chinuirea cu curent electric. Mi-au dat în mînă un miner legat prin fir cu un mic generator electric, pe care a trebuit să-l țin pe inimă, iar celălalt pol al cablului mi l-au prins de limbă. Au încercat inițial să-mi introducă cablul electric în vagin, dar au renunțat, eu avînd hemoragie din cauza bătăii primite în ziua anterioară. La fel au făcut în zilele următoare pînă cînd am spus unde sînt bijuteriile și m-au dus cu o mașină în oraș și le-am adus în ghetou. La inventarierea bijuteriilor a fost prezent Péterffy personal". (Depoziția soției lui Emanoil Guttman).

Inginerul dr. Nándor Kahan, bărbat puternic, sportiv, a suportat fără să icnească cele mai teribile torturi. Furioși, zbirii l-au spînzurat — cu mîinile legate de picioare — de un drug de fier și au început să-l izbească ritmic, cu vina de bou peste spate. Inginerul n-a mărturisit. A fost pus în lanțuri. La încheieturile mîinilor, lanțul era răsucit metodic, verigă cu verigă, pătrunzînd pînă la os. Concomitent, un jandarm îl plesnea fără întrerupere peste față. Kahan tot n-a mărturisit. Atunci a fost introdusă în camera de tortură fetița sa. Abia împlinise șase ani. Văzîndu-și părintele în lanțuri a întrebat speriată :

— Tată, ce vor de la mine ?

— Nu-ți fie teamă Gretti ; nenea vrea numai să te întrebe ceva.

— N-o să-ți punem nici o întrebare ; va răspunde tăticul și neîntrebat spuse un nenea — cel mai mătăhălos — și se repezi la fetiță. Cu stînga o înșfăcă de păr cu dreapta a pleznit-o neîndurător peste față. Micuței Gretti îi țîșni sîngele și pe nas și pe gură.

Tatăl a țipat, a urlat aproape.

— Costumele mele și bijuteriile soției le găsiți la avocatul Pelle György.

Sintetizînd, cunoscutul istoric american al holocaustului Randolph L. Braham va zugrăvi astfel ororile săvîrșite de horthyști în căutarea avutului evreilor ghetoizați.

„O clădire specială în ghetou servea drept „monetărie" — locul în care erau schingiuiți să mărturisească unde și-au ascuns lucrurile de valoare. Bărbații erau adesea torturați în văzul soțiilor și copiilor lor, femei erau adesea bătute în fața soților lor. Procedeele folosite erau crude și neobișnuit de barbare ; victimele erau bătute peste tălpi cu vergi sau bastoane de cauciuc, erau pălmuite și lovite cu picioarele pînă își pierdeau cunoștința. Bărbații erau adesea bătuți peste testicule ; femeile, uneori chiar tinerele fete, erau controlate vaginal de colaboratoare voluntare și moașe, care nu se sfiau de loc, în prezența anchetatorilor bărbați. Unii dintre aceștia, deosebit de sadici, utilizau dispozitive electrice pentru a le determina pe victime să mărturisească. Introduceau un capăt al unui astfel de dispozitiv în gura victimei și celălalt în vagin respectiv îl aplicau pe testicule. Aceste torturi inumane i-au făcut pe mulți evrei să-și piardă mințile sau să se sinucidă".

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

FAC CINSTE SPORTULUI ROMÂNESC

Doina Melinte, aur, și Maricica Puică, bronz, la Mondialele atletice de sală

La prima ediție a Campionatelor Mondiale de atletism în sală (6—8 martie, Indianapolis, S.U.A.), singurele medalii pentru țara noastră au fost obținute de aceleași sportive exemplare care sînt *Doina Melinte* și *Maricica Puică*.

Declarată pentru anul trecut, în urma unei largi anchete internaționale, drept cea mai bună alergătoare din lume în proba de 1 500 m, Doina Melinte și-a confirmat acest renume cîștigînd detașat proba respectivă, la capătul unei curse pe care a dominat-o tactic și fizic, evitînd într-o manieră entuziasmantă „blocajul" ce-o amenința din partea tandemului de alergătoare sovietice.

În proba de 3 000 m Maricica Puică a dovedit aceeași cadență de învingătoare pe care a avut-o în toate marile concursuri din ultimul deceniu. Numai că diferența de vîrstă și-a spus cuvîntul în ultimul tur, în partea de sprint a cursei, cînd Samolenko și Bondarenko au avut resursele necesare unui tempo superior, care le-a adus în frunte. Toată considerația, însă, pentru eforturile Maricicăi Puică de a se situa mereu, în pofida celor aproape 37 de ani ai săi, între protagonistele probelor de fond ale concursurilor internaționale.

Atletismul nostru a mai punctat la aceste mondiale prin Mititica Junghiatu (locul IV la 1 500 m, o bună secundantă a Doinei Melinte), Sorin Matei (locul V la înălțime, cu 2,32 m — record național egalat) și Vali Ionescu (locul V la lungime, cu 6,68).

Asemenea europenelor în aer liber din vara trecută (cînd tot Melinte și Puică au obținut singurele medalii pentru atletismul nostru), evoluția sportivilor noștri la aceste campionate mondiale prilejuiește un moment de analiză și bilanț ; pe care le vom face din perspectiva angajamentelor și multelor declarații de intenții care au urmat europenelor de la Stuttgart, neomițînd nici „tăcerea" ce există în jurul participării la Campionatul European în sală, desfășurat în februarie anul acesta la Lievin (Franța).

Alte „epistulae ex Ponto"

Lucrările de construcții efectuate recent în municipiul Constanța, în arealul ocupat de anticul Tomis, au oferit arheologilor posibilitatea executării unor săpături de salvare, care au pus în evidență un important lot de materiale arheologice de mare valoare, provenit din necropole de epocă elenistică, romană și romano-bizantină.

Printre descoperirile recente notabile, menționăm două mari complexe funerare, construite din plăci de calcar, datate, după bogatul inventar recuperat, în sec. II și în primele decenii ale veacului următor.

De asemenea, cu ocazia lucrărilor de construcție a falezei, pe strada Mircea au fost scoase la lumină sarcofage de epocă romană, toate conținînd numeroase obiecte, între care : opaițe de tipuri și forme variate, ceramică diversă, fibule, monede, obiecte de podoabă etc. Se disting în mod deosebit : un frumos candelabru de bronz, reprezentînd figurine, și două amfore, gen „terra sigilata", cu reprezentarea unor divinități : Mercur, Dionysos, Minerva și Afrodita. Sînt reprezentate și divinități aparținînd pantheonului oriental : Isis, Jupiter, Dolichenus etc, toate înșiruind la vremea aceea mentalitatea și spiritul oamenilor.

O categorie aparte de descoperiri — declară cercetătorul Virgil Lungu — o constituie obiectele, foarte numeroase, lucrate în aur, cum sînt : inele, cercei, brățări, diademe, coliere și pandantive.

La intersecția Bd. 1 Decembrie 1918 cu str. București a fost descoperită o nouă necropolă a Tomisului, ce cuprinde complexe funerare de incinerație din epoca elenistică (sec. IV—I î.e.n.). Prezența unor asemenea obiecte ca aceiea scoase aici la lumină — afirmă specialiștii — este o dovadă incontestabilă a legăturilor strînse între cetatea Tomis și teritoriul său rural, locuit în special de băștinași geți — cum o demonstrează toate descoperirile arheologice și o confirmă poetul Ovidiu (Publius Ovidius Naso) în scrierile sale din exil — datate la începutul sec. I e.n., „Tristia" și „Epistulae ex Ponto".

Este de semnalat și faptul că în zona peninsulară a orașului, în apropierea Cazinoului, au fost scoase la lumină în urma unor săpături, numeroase fragmente arhitectonice din marmură și calcar, obiecte ceramice, monede, etc. Se impune în mod deosebit atenției istoricilor un tezaur de semne premonetare (vîrfuri de săgeți) aflat într-un vas grecesc, datat în sec. IV î.e.n. — deci, în perioada de întemeiere a Tomisului.

O altă piesă de o valoare deosebită, descoperită zilele trecute, este capul unei statui de marmură albă, reprezentînd-o probabil pe Fortuna. Presa respectivă aparține sfîrșitului epocii elenistice sau, mai degrabă, perioadei de început a epocii romane.

Toate aceste valoroase mărturii arheologice, ce se integrează patrimoniului cultural național, vor îmbogăți în curînd tezaurul Muzeului de istorie națională și arheologie din Constanța, unde vor fi expuse începînd din această vară.

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

„Serbările zăpezii", mereu ceva nou

Ne-am obișnuit ca la fiecare sfîrșit de iarnă, atîta timp cît zăpada mai cochetează încă, prin grija Biroului de Turism pentru Tineret să fim martorii unor suite de manifestări cultural-educative intitulate „Serbările zăpezii". Anul acesta sarcina de a organiza întreaga gamă de spectacole a revenit celor de la Izvorul Mureșului. Desigur, este foarte greu să cuprinzi în cîteva rînduri tot ceea ce s-a întîmplat acolo, dar dacă trebuie să începem cu ceva, nu putem să ignorăm faptul că cea mai mare grijă a organizatorilor a fost aceea de a păstra, să spunem așa, zăpada. Ca un făcut, localnicii nu-și amintesc să fi trăit un asemenea fenomen, un vînt subțire de primăvară, chiar la sfîrșitul lunii februarie, a topit zăpada. Deci, prima grijă a celor care ne-am obișnuit să-i numim activiști, și fără să greșim putem să-i numim marii actori anonimi, a fost aceea de a proteja pîrtia de schi, marea scenă unde avea să se desfășoare principalul spectacol. S-a lucrat enorm. I-am văzut. Au fost nopți cînd s-a muncit ca ziua. La margine de pădure și nu o dată, s-a și dormit pe acolo, mîncîndu-se pe furate, avînd grijă ca vîntul să nu dărîme ceea ce grupa de tineri plasticieni condusă de către profesorul Sergiu Georgescu decorase ca o veritabilă scenografie a unui mare spectacol, pîrtia de schi. Mai mult decît atît. S-a cărat din pădure, pe pîrtie, zăpadă. Da. Ați citit bine. Echipe întregi de tineri au făcut acest lucru dorind un singur fapt : ca toată acțiunea să se desfășoare în condiții cît mai bune fiindcă cei 15 000—20 000 de tineri așteptați ca musafiri din toată țara să poată asista la un recital pe zăpadă așa cum ne-a obișnuit ani la rînd B.T.T.-ul. Desigur prietenii noștri n-au să se supere că le-am divulgat acest secret știut numai de cei care au muncit acolo. N-a fost deloc ușor și, credem, nimeni din cei care au participat nu și-a putut da seama că pîrtia aceea frumoasă, plină cu zăpadă bătătorită a fost făcută de o mînă entuziastă de oameni tineri care au demonstrat încă o dată că se pot face multe cînd există dorința de a face. A da în totalitate numele lor ar fi o chestiune frumoasă dar ne-ar trebui un important spațiu tipografic. Credem că este suficient doar să le mulțumim... De fapt „Serbările zăpezii" din acest an au debutat printr-o serie de spectacole ținute la Gheorgheni, Miercurea Ciuc și, se înțelege, la Stațiunea tineretului de la Izvorul Mureșului. Focurile de artificii, rachetele luminoase, grupurile de schiori îmbrăcați în tot felul de costume colorate, tot felul de personaje coborîte din basmele noastre populare, jocurile pe zăpadă și culminînd cu o „superdiscotecă" pe zăpadă, au făcut cîteva zile din județul Harghita o capitală a tinereții. În ciuda faptului că părerile unor ziariști și specialiști au fost împărțite (uitîndu-se desigur modul de realizare a unui asemenea spectacol grandios) „Serbările zăpezii" din acest an reprezintă o reușită în domeniu a B.T.T.-ului. La bunul mers al lucrurilor și-au dat concursul cunoscuții prezentatori Cristian Țopescu și Octavian Vintilă. Punctul culminant, să-l botezăm așa, a fost stabilirea directă a legăturii cu Monte Carlo de unde cunoscuții fotbaliști Hagi și Bölöni au vorbit tinerilor aflați pe pîrtia de schi. Actorul Eugen Cristian Motriuc a susținut un adevărat recital de umor. Tînăra cîntăreață de muzică ușoară Cornelia Vorvoreanu, Mircea Baniciu cît și formațiile vocal-instrumentale „Compact" și „Primplan", la care s-au mai adăugat și grupurile umoristice „Divertis" și „Ars Amatoria" au contribuit în mod direct la reușita manifestărilor. Nu putem trece cu vederea nici contribuția, care s-a dovedit inspirată, a lui Ion Pascu, intervenția grupurilor salvamont, zborurile cu planoarele executate de către clubul sucevean au dat o notă aparte și alte dimensiuni întregului recital pe zăpadă. Regia cît și întreaga concepție a jocurilor pe zăpadă aparțin arhitectului Dodu Bălășoiu. Efectele speciale, jocurile de artificii au fost semnate de către maistrul din Orăștie, Vasile Nicolae. Un aport substanțial l-a avut și Ion Tiberiu de la centrul cinematografic Buftea și Ileana Popovici care a făcut întreaga ilustrație muzicală. Și, ca un punct culminant, trebuie să mai spunem că pentru prima oară pe zăpadă a evoluat trupa de acrobați Moșoianu, printr-un dublu salt mortal în aer liber — evoluția fiind considerată, cu această ocazie, o premieră mondială. Întorși după un lung turneu prin mai multe țări, cunoscuta trupă de acrobați a ținut să fie prezentă și la Izvorul Mureșului. Osteneala lor a fost răsplătită cu premiul spectatorilor. Federația Aeronautică Română a prezentat cîteva evoluții spectaculoase cu deltaplane, după construcții originale (Barac Miclos) și motodelta (ing. Radu Ionescu). Toată echipa „zburători" a fost dirijată, să spunem așa, de către Nicolae Dimovici. Nu putem încheia aceste rînduri fără să aducem cuvinte de laudă și, se înțelege, mulțumiri colectivului de oameni tineri conduși de Constantin Solomon, cei însărcinați de către conducerea B.T.T.-ului cu bunul mers al lucrurilor la stațiunea Izvorul Mureșului și care timp de săptămîni au muncit zi și noapte pentru ca toți cei care au venit pînă acolo să se simtă într-adevăr bine și toată lumea să fie mulțumită. „Serbările zăpezii" din acest an, acțiune organizată într-un an jubiliar al U.T.C.-ului, reprezintă o reușită, caracterizînd încă o dată importantele trăsături ale generației noastre tinere, valențele educative ale turismului pentru tineret.

S. OTOPEANU ■

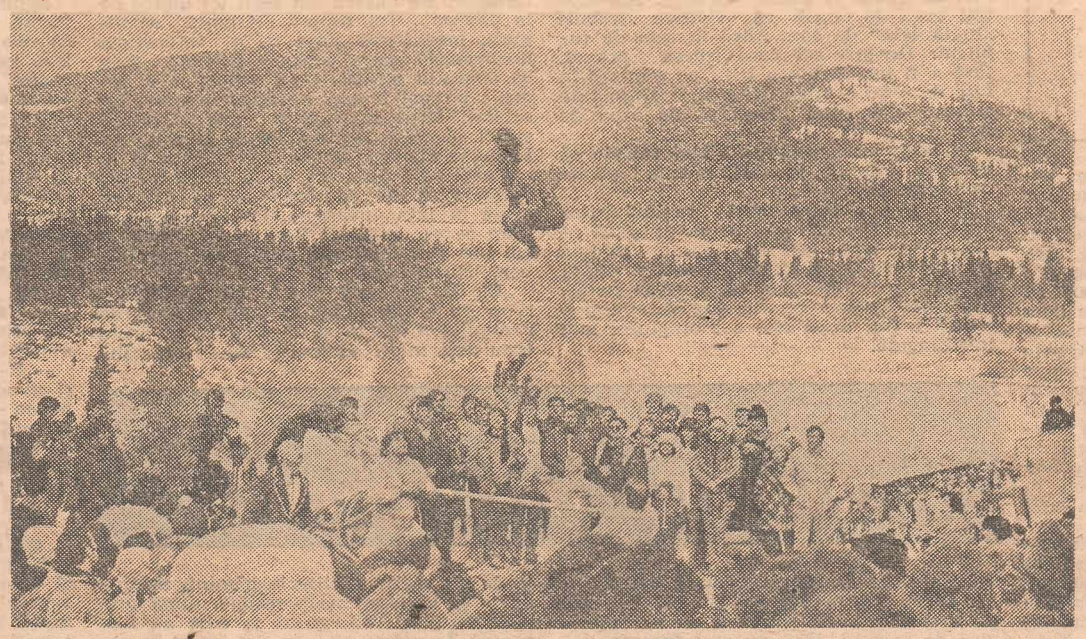

La „Serbările zăpezii" — o premieră mondială ; pentru prima oară, în aer liber, pe zăpadă, un dublu salt mortal. Execută trupa de acrobați Moșoianu.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505